

Al Florin Țene

GEAMĂNUL DIN OGLINDĂ

ROMAN

SEMĂNĂTORUL
Editura online - Iulie 2011

Motto:
*„Să iubești pe aproapele tău
ca pe tine însuși” (Iacov.2.8.)*

(Toate motto-urile sunt din Biblie)

Prima zi: Reîntâlnirea

*(Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău!
Să nu ai alți dumnezei afară de Mine!)*

Când am început să citesc într-una din agendele cu coperte albastre ale prietenului Constantin Ene, era Duminica a douăzecea de după Rusalii, când în Biserica Ortodoxă Română se ținea slujba despre Sfinții Mucenici Evlampie și Evlampia, cuvioșii Vasion și Teofil Mărturisorul. Vizionasem împreună la televizor emisiunea „Universul credinței”. De atunci a început povestea despre un scriitor, prieten din copilărie.

Cerul era acoperit de nori cenușii. Dinspre biserica din centrul municipiului așezat pe malul Someșului Mic se auzeau cântece religioase. Constantin Ene, venit pentru zece zile în orașul nostru, mi-a întins mai multe agende cu coperțile albastre decolorate. Nu ne mai văzusem de mulți ani.

-Citește, te rog! Ai să găsești multe din amintirile noastre.

Am luat una din agende îngălbenită de vreme, cu fotografia lui Gheorghe Gheorghiu Dej pe a doua pagină. Cenușie imagine. Privind-o, amintirile de atunci au început să capete contur. Mă înfiorau a tristețe. Între timp soția ne-a adus în farfurioare de cristal dulceață de prune umplute cu sâmburi de nucă.

-V-am adus și baclava, ne-a atenționat Tina, punând o tavă de alamă încărcată de prăjituri pe măsuța din sufragerie.

-Nu trebuia să vă deranjați!

-Nu este nici-un deranj, a replicat Tina. E o plăcere să fii din nou, în casa noastră. Mă duc să vă aduc și două pahare cu apă.

-Îmi amintesc... cu mulți ani în urmă... mama ta ne-a servit exact cu ce avem în față... atunci când am sărbătorit trecerea examenului de maturitate.

-Constantine, istoria se repetă, dar pe un alt palier de cunoaștere și existență.

Între timp Tina ne-a adus două pahare de cristal umplute cu apă minerală, după care s-a retras discret în bucătărie.

-Deosebirea este că atunci, în micul nostru oraș nu exista în unicul magazin alimentar „Oltul” apă minerală!

Îl priveam pe Constantin cum mănâncă dulceața cu lingurița de argint.

-Când ne-a servit mama la acel eveniment din tinerețe, dulceața am mâncat-o cu o lingurița de alpaca. Doar farfurioarele și paharele de cristal sunt aceleași. Tina le-a păstrat cu sfințenie!

După ce am mâncat delicatețile aduse de soție am început să citesc din agendă. Privindu-l cu coada ochiului, Constantin se uita la cărțile din biblioteca mea destul de bogată.

10 octombrie:

Suntem în curte școlii împreună cu Vali, Bebiță, Nicușor, Vorel, Bebe, Florin și alți colegi. Jucăm fotbal. Noi am cules via ieri. Era un soare catifelat ce ne mângâia pielea feței. M-am săturat de must. Am băut împreună cu Dinu și Florin. Mustul curgea direct din lin. Sora mea, Veronica, Nina și Sonia, colegele ei, „jucau strugurii”. Noi, alături de mama și tata aduceam în coșuri de nuiele struguri, pe care îi răsturnam în lin”.

Am luat de lângă mine o altă agendă. Pe una din pagini am găsit lipită o tăietură de ziar pe care era publicat un articol de Constantin. L-am citit cu mare atenție.

5 martie:

„După Marea Unire din 1918 , așa cum se cunoaște, au început să se dezvolte mai toate ramurile economiei naționale. Prin acest act înfăptuit la Alba Iulia la 1 Decembrie s-a realizat unitatea națională și integrarea în ritmul european de modernizare.

Un rol important în europenizarea României l-a avut presa literară și literatura care cunoaște o efervescentă deosebită din care nu lipsesc polemicile, uneori violente. În acest context se impun personalități ca Mihai Sadoveanu, Camil Petrescu, Liviu Rebreanu, Tudor Arghezi, Mateiu Caragiale, Ion Barbu, Lucian Blaga, Gib Mihăescu, Eugen Lovinescu, Tudor Vianu și alții, care prin lucrările lor publicate în țară și străinătate au avut un rol deosebit în cunoașterea realităților din România pe drumul modernizării.

A crescut numărul ziarelor cu pagină literară și revistele literare se înmulțesc. O parte din ele, prin rezumate traduse în limbi de circulație internațională, fac cunoscute operele scriitorilor români. Revista „Viața românească” - apărută la 6 martie 1906, dar care își încetează activitatea în timpul Primului Război Mondial, re apare în 1920 sub conducerea lui Garabet Ibrăileanu, tot la Iași. Dar din 1930 se mută la București, conducerea fiind preluată de Mihai Ralea și George Călinescu. În acea perioadă „Viața românească” pune accentul pe autenticitate și specificul național înțeles ca dimensiune socială și europeanizarea ca asimilare a spiritului național. În jurul acestei reviste se dezvoltă curentul literar cunoscut sub numele de poporanism. În cadrul redacției s-au dezvoltat mulți scriitori, printre care amintim pe Spiridon Popescu, Calistrat Hogaș, Jean Bart, Ionel Teodoreanu, Pătrășcanu, Mironescu, Sadoveanu, Topârceanu și alții.

În perioada abordată disputele literare se duceau în jurul modernismului și al tradiționalismului.

Modernismul denumește tendința inovatoare într-o anumită etapă a unei literaturi. El apare în literatura secolului XX-lea opunându-se tradiționalismului proclamând noi principii creației. Acest curent susținea europeanizarea (sincronizarea) literaturii naționale cu literatura Europei, promovarea scriitorilor tineri, teoria imitației, eliminarea decalajului în cultură, trecerea de la o literatură cu tematică rurală la una de inspirație urbană. Cultivarea prozei obiective și evoluția poeziei de la epic la liric și a prozei de la liric la epic.

Eugen Lovinescu, în literatura noastră, teoretizează asupra modernismului în revista „Sburătorul” și în cenaclul pe care-l conducea. Revista lui Lovinescu apare la București între anii 1919-1922 și apoi între 1926-1927. Cenaclul „Sburătorul” are o existență mai îndelungată, funcționând între 1919-1947, când a fost interzis de comuniști. Obiectivele acestei grupări erau: promovarea tinerilor scriitori și imprimarea tendinței moderniste în evoluția literaturii române. Primul obiectiv s-a realizat prin promovarea unor nume ca: Ilarie Voronca, Camil Petrescu, Ion Barbu, Pompiliu Constantinescu, George Călinescu, etc. Un proces mai îndelungat a cunoscut cel de-al doilea obiectiv. Eugen Lovinescu își dezvoltă concepțiile sale moderniste în Istoria civilizației române moderne și în Istoria literaturii române contemporane. În aceste ample lucrări modernismul lovinescian pornește de la ideea că există un spirit al veacului XX explicat prin factori materiali și morali, care cuprinde un proces de o modernizare a civilizațiilor de integrare într-un ritm de dezvoltare sincronică, teoria imitației care explică viața socială prin interacțiunea reacțiilor sufletești, principiul sincronismului care în literatură înseamnă acceptarea schimbului de valori a elementelor care conferă noutate și modernitate fenomenului literar. La revista „Sburătorul” colaborau, printre alții, Ilarie Voronca, Ion Barbu, Tristian Tzara și alții.

În acea perioadă era promovat și curentul denumit tradiționalism, prin care se înțelege, continuarea vechilor valori tradiționale, insistându-se pe ideea că istoria și folclorul sunt cele două domenii relevante ce definesc specificul unui popor. Nichifor Crainic, la aceste două domenii, mai adaugă factorul spiritual,

creința religioasă ortodoxă care ar fi, spunea scriitorul, elementul esențial de structură a sufletului țărănesc din România. Consecința acestei teze era că opera de cultură cu adevărat românească trebuia să includă în substanța ei ideea de religiozitate. Revista tradiționalistă este „Gândirea” care apare la Cluj în 1921 sub conducerea lui Cezar Petrescu și D.I. Cucu, din redacția căreia mai făcea parte și Gib I. Mihăescu. În 1929 revista se mută la București și conducerea ei este luată de Nichifor Crainic. Această publicație apare până în 1944. Scriitorii care se înscriau în curentul tradiționalist au căutat să surprindă în operele lor particularitățile sufletului național prin valorile miturilor autohtone a situațiilor și credințelor străvechi. La acest curent au aderat Lucian Blaga, Ion Pillat, Vasile Voiculescu, iar dintre prozatori Cezar Petrescu, Mateiu Caragiale și dramaturgii Adrian Maniu și Lucian Blaga. Aici intră „Revista fundațiilor regale” care apare lunar la București în două serii. Această publicație își propune să fie cu rădăcini în toate domeniile activității naționale. Primul redactor șef al revistei, Paul Zarfipol, îi dă direcția maioresciană. După 1934 conducerea revistei o preia Camil Petrescu și apoi Dumitru Caracostea. În această revistă au publicat: Gala Galaction, Tudor Arghezi, Ion Barbu, Hortensia Papadat Bengescu, și alții.

În perioada interbelică apar și publicații care promovează avangarda. Avangardismul european are ca punct de plecare curentul non-conformist numit dadaism. Acesta a fost inițiat la Zurich de Tristan Tzara, originar din România. Scriitorii care scriau în spiritul dadaismului își exprimau disprețul față de o lume incapabilă să stăvilească barbaria și crima. Ei

cultivau antiliteratura, antimuzica, antipictura, tangențiind cu absurdul. Din acest curent s-au desprins constructivismul și suprealismul.

Constructivismul de la noi s-a grupat în jurul revistei „Contemporanul” la conducerea căruia se afla Ion Vinea. Constructiviștii promovau ideea necesității unei corespondențe între artă și spiritul contemporan al tehnicii moderne care inventează forme noi, conturând natura. La solicitarea lui Ion Vinea au colaborat la revistă Ion Barbu, Tudor Arghezi, Camil Petrescu, dar și pictori și sculptori, printre care și Constantin Brâncuși. În acea vreme au mai apărut reviste constructiviste ca: „Integral” și „Punct”. Tot în acea perioadă, așa cum spuneam mai sus, a apărut și curentul suprealismului ce a fost teoretizat și promovat de revistele „Alge” și „Urmuz”. Acest curent urmărea prin programul său pătrunderea artei în planul inconștientului, al visului, al oniricului, al delirului în care spațiile umane scapă controlul conștiinței. Dintre reprezentanții suprealismului român amintim pe Aurel Baranga, Sașa Pană și chiar pe Tudor Arghezi, iar pe plan european pe Louis Aragon și dintre pictori pe Pablo Picasso. După cum se observă literatura și arta română rezonază cu spiritul european.

În perioada interbelică, după actul Marii Unirii de la Alba Iulia romanul românesc atinge nivelul valoric european. Romanul românesc își extinde evantaiul tematic, el cuprinzând medii sociale diferite și problematici mai bogate și complexe ce interesează și cititorul european. Fiindcă multe din aceste romane sunt traduse în limbi europene. Sunt publicate în aceste limbi romane semnate de Gib I. Mihăescu,

Cezar Petrescu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat Bengescu și alții. Apariția romanului Ion de Liviu Rebreanu în anul 1920 a fost un eveniment editorial. Acesta fiind primul roman românesc comparabil cu capodoperele universale prin impresia copleșitoare de viață pe care o degaja. Romanele apărute în perioada interbelică continuă inspirația rurală prin operele lui Mihail Sadoveanu și ale lui Liviu Rebreanu, dar având valori cu totul superioare și cu modalități specifice. Era vremea ca romanul românesc să devină afluent al fluviului romanului european. Acum apar romanele cu subiecte citadine în care cadrul de desfășurare al acțiunii fiind orașul ce se modernizează împrumutând arhitectura franceză sau germană. Atunci apar creațiile lui George Călinescu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat Bengescu. În acest context se dezvoltă și problematica intelectualului inegalabil ilustrată de romanele lui Camil Petrescu. Garabet Ibrăileanu este unul dintre acei care intensifică dezbaterile cu caracter teoretic în legătură cu romanul. Aici fiind vorba de romanul de creații, care prezintă personajele în deosebi prin comportamentul lor, și romanul de analiză care este interesat de viața interioară de psihic. În acest domeniu teoretic o mare importanță conferința lui Camil Petrescu intitulată „Noua structură și opera lui Marcellu Prust”. Din acest studiu s-a desprins o nouă viziune a supraposibilităților de cunoașterte a ființei umane în acord cu evoluția filosofiei și științelor.

În perioada interbelică romancierii, asemeni confrăților din Europa, experimentează tehnici multiple ale romanului modern. Astfel exista tendința de întoarcere la modele tradiționale precum cel balzacian pe care

George Călinescu îl folosește în Enigma Otiliei. El considera necesitatea dezvoltării romanului românesc pe linia studiului caracterului. Romanul interbelic cunoaște și alte orientări cum este lirica în opera lui Ionel Teodoreanu, estetizanta și simbolistica la Mateiu Caragiale, memorialistica la Constantin Stere și fantastica la Mircea Eliade.

În perioada aceea s-au format marile personalități precum Emil Cioran, Mircea Eliade, Eugen Ionescu și Constantin Brâncuși. Proza interbelică se dezvoltă prin nuvelistica lui Gib I. Mihăescu, reportajul prin Geo Bogza și proza originală a absurdului prin Urmuz - deschizătoare de drumuri pentru literatura deceniilor următoare. În urma acestei sumare analize putem afirma că Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 a avut un rol important și de netăgăduit în dezvoltarea literaturii române și integrarea ei în marea literatură europeană.

*

-Interesant articol, Constantine!

-L-am scris pe când eram student. Greu l-am publicat. Cenzura își spunea cuvântul. A trebuit să-l modific de câteva ori. Gib Mihăescu nu fusese, încă, reabilitat. Dar tot nu l-am șters din articol. În demersul meu m-a ajutat profesorul Piru.

-Ai pățit și tu cum am trecut și eu prin „Furcile Caudine” ale Comitetului Raional de Partid.

-Îmi aduc aminte... înființasei cenaclul literar din cadrul Casei de Cultură. Doreai să-l botezi Gib Mihăescu.

-Da! Șefii locali, de la raion, nu doreau să poarte numele scriitorului din orașul nostru natal. Ba...

mai mult, a început să mă ancheteze, că ce... și cum, ce este cu acest cenaclu... ce vreau să fac cu el... nu cumva doresc să fac propagandă unor idei reacționare? Toate aceste întrebări mi le-a pus unul Nichita, secretar cu propaganda, venit din Moldova. Drept să-ți spun... îmi era teamă că mă dau afară din liceu. Prin 1965 soția a publicat un articol în ziarul regional o știre despre activitatea cenaclului cu numele Gib Mihăescu. Numai atunci cei din urbea noastră au acceptat să-l denumim așa.

-Vremuri și viermuiri...

Constantin a luat o carte din bibliotecă și a început s-o citească. Mă uit mai bine și văd că este romanul meu „Chipul din Oglindă”! Primul meu roman. În el se regăsește Constantin ca personaj pe când era redactor la ziarul „Lumina de pe Lotru”. Mi-am alungat gândurile și am început să citesc mai departe în agendă.

10 aprilie:

„Este Vinerea Prohodului. Nu ne ducem la biserica din centru că ne urmăresc profesorii în frunte cu directorul Chelărescu. Ne ducem la Sfântul Ilie de pe o stradă lăturalnică, de pe strada Bălcescu.

***Ora 21.** Când am ieșit de la sfânta slujbă l-am văzut pe profesorul de matematică. Am trecut pe celălalt trotuar. Eram cu Bebe. Norocul nostru a fost că el locuiește alături și pe deasupra era și întuneric. Am intrat în curte imediat. Precis urmărea elevii care au fost la biserică. Doar este secretarul UTC pe liceu.”*

Mai dau câteva pagini. Descopăr multe tăieturi din reviste și ziare îngălbenite de vreme, lipite cu grije pe diferite pagini ale agendei. Citesc cu atenție un articol. E bine scris. Documentat!... gândesc.

10 Mai.

Ziua regelui.

Metafore ce țin de mână ideile să nu rățăcească

- ❖ *Se spune că este frumos, nu ce este frumos, ci ce ne place. Dacă frumosul este receptat numai de eu, nu și de noi, nu este frumos. Această calitate trebuie să fie socială pentru a fi apreciată în acest sens. Asupra înțelegerii frumosului un rol important îl are felul cum îl percepe moda și societatea dintr-o epocă dată. Frumosul era altul în epoca sclavagistă, altfel în epoca medievală și altfel este perceput în epoca prezentă.*
- ❖ *Există două feluri de frumusețe: utilă și inutilă. Frumosul util este grație elementului intelectual și elementului sensibil de satisfacție resimțită: el este o anticipare a plăcutului prin perceperea unor mijloace bine organizate în acest scop; el satisface inteligența, voința și sensibilitatea; când acest triplu rezultat se produce, când utilul ne poartă dinainte la termen și la scop, finalitatea devine frumusețe utilă.*
- ❖ *Trebuie să fi poet în tine însuși pentru a iubi natura. Sentimentul poetic nu s-a născut din natură, este natura însăși, care apare transformată în oarecare măsură.*

- ❖ *„Nu privi-s-ar putea să vezi”, „Nu asculta-s-ar putea să auzi”, „Nu gândi-s-ar putea să afli”, „Nu lua hotărâri-s-ar putea să greșești”, „Nu umbla-s-ar putea să te împiedici”, „Nu alerga-s-ar putea să cazii”, „Nu trăi-s-ar putea să mori”. Citind aceste lucruri într-un ziar, mai completez cu: „Nu muri că s-ar putea să devii iarbă, să te pască vaca, laptele să-l bea o mamă care naște un copil. Și te naști din nou”.*
- ❖ *Criticilor care critică de dragul de a critica, pentru ași arăta superioritatea, le spun: îi avertizez că încalcă perceptul moral, prin excelență; iubiți-vă unii pe alții, cum spunea altă dată Alfred Fouillee. În definitiv, dacă bunăvoință este, și o datorie față de om, de ce nu am avea-o și față de operele sale, în care a pus tot ceea ce a crezut că are mai bun în el? Cartea scrisă, cât de imperfectă ar fi ea, este încă una din manifestările cele mai înalte a eternei voințe de a trăi, și în acest sens demnă de respect. Criticul care desfințează o carte, pe drept cuvânt, este gâde.(Criminal).*
- ❖ *A creea înseamnă a ști să fi în același timp subtil precum gândirea și real ca viața.*
- ❖ *Se spune că omul este stilul, atunci spun că viața este subiectul.*
- ❖ *Adevărata artă trebuie să pătrundă, dar să nu cuprindă.*

- ❖ *În artă e bine să nu te pierzi în prea multe detalii, fiindcă în loc să se completeze se anulează unele pe altele. Astfel, vrând să arate mai multe lucruri deodată se riscă să nu se vadă nimic.*
- ❖ *Caracterul unui om se dezvăluie și se apreciază **prin acțiune**, chiar dacă îl cunoaștem numai din discuție, până nu vedem persoana acționând nu putem spune că ne cunoaștem. Nu ne putem lăuda că ne cunoaștem pe sine dacă nu ne-am văzut la lucru.*
- ❖ *Dacă stilul este arta de a stârni interesul, eticul este echilibrul interesului. Dacă stilul este **arta** de a plasa gândul, eticul este felul cum îl plasezi. Stilul este de a scoate în evidență, de a transmite, de a spune totul de la autor semenilor săi în întregime. Însă, eticul este legea bunului simț care cenzurează scoaterea în evidență a ceea ce dorește să transmită autorul.*
- ❖ *Pentru mine **metafora** este o viziune, iar **comparația** un silogism.*
- ❖ *Între frumos și poetic există o diferențiere. Frumosul rezistă mai ales în formă, în proporții și armonie, poeticul rezultă, îndeosebi, din ceea ce exprimă și sugerează forma, mai curând din ceea ce ne arată. Frumosul se vede, poeticul se întrevește. Frumosul se aude, poeticul se ascultă.*
- ❖ *Etimologic, se pare, că din limba latină vine cuvântul **cultură**. Rădăcina din care a derivat*

*este verbul **calere**, ce înseamnă a **cultiva anumite lucruri**, cu înțelesul de a le îngriji, pentru a le ameliora calitatea sau a le crește productivitatea. După mine, cred că vine de la credință, de la **cult**, de la ceremonialul impus de acesta. Cicero pune în discuție **cultura animi** prin această expresie înțelegea efort educațional cu efect în rodirea sufletului.*

- ❖ *Inteligența este abilitatea de ați folosi cunoștințele. Capacitatea omului de a rezolva prin gândire probleme noi. **Coeficientul de inteligență** se calculează: $C.I. = V.M/V.F \cdot 100$, din care $V.M.$ - este vârsta mentală și $V.F$ - este vârsta fizică a copilului.*

- ❖ *Pentru un idiot gradul de inteligență este între 0-22; pentru copii eminenți gradul de inteligență este de 130 și peste.*

*

Am pus agenda deschisă cu fața în jos pe mânerul fotoliului. Reflectam. Intrând în sufragerie Tina a luat farfuriile golite.

-Dragul meu, plec la piață. De acolo mă duc la Ionuț să-i duc lapte pentru fetiță.

-Bine, iubito!

-Mulțumesc doamna Tina pentru servirea ireproșabilă. Nu trebuia să vă deranjați...

-Nu este nici-un deranj. Nu des ne calcă pargul casei cel mai bun prieten la soțului meu.

-Pa! Am plecat!

-Pa! Pușica...

-Încă odată vă mulțumesc pentru ospitalitate.

leșind Tina a lăsat un parfum fin de liliac care mi-a amintit de sfârșitul romanului „Insula viscolului”.

-Constantine, mă gândesc ca în cele zece zile care le stai în orașul nostru, fiecare să citim ce am scris în perioada de când nu ne-am mai văzut. Ce zici?

-Foarte bine. Îți voi reciti „Insula viscolului”.

-Acest roman face parte din trilogia cu același nume.

-„Chipul din oglindă”, bănuiesc că este primul. L-am citit. Care este al treilea volum?

-„Orbul din Muzeul Satului”!

-Interesant titlu!

-Are o simbolistică. Orbul este poporul român care votează de parcă ar fi legat la ochi. Iar Muzeul Satului este țara. Unde... în satele noastre se trăiește ca în evul mediu!

-Vorba lui Blaga: „*Veșnicia s-a născut la sat*”. Nu este o laudă că acest dicton proslăvește arhaicul localităților noastre rurare.

-Ce zici, Constantine! Vrei ca în aceste zece zile cât stai în orașul nostru să vii la noi, să facem lectură din ce am scris în perioada de treizeci de ani de când nu ne-am văzut?

-De acord! Dar din păcate eu nu am adus cărțile.

-Nu-i nimic. Am aceste agende și voi citi din articolele lipite aici. Și apoi... discutăm.

-Bine! Eu citesc din trilogie.

-Eu... am găsit un articol interesent, semnat de tine în revista...

Se cunoaște faptul că esența istoriei, spunea Gertrude Himmelfarb, constă în consemnarea marilor evenimente ale vieții publice și a influenței lor asupra oamenilor de rând, dar și, adaug eu, eroul din tabăra adversă este perceput criminal pentru cealaltă parte. Tot în acest context mai există o zicală românească care spune că nimeni nu este profet în satul lui. Toate aceste idei converg spre ceea ce spunea Ducele de Conde, contemporan al Regelui Louis XIV că: „Nici un om nu este un erou în ochii valetului său”, fapt ce l-a făcut pe Hegel să-i amplifice sensul: „Nici un om nu este un erou în ochii valetului său, nu deoarece primul nu este un erou, ci deoarece celălalt este valetul!”. Hegel în „Fenomenologia minții” subliniază faptul că eroii sunt „indivizii universal-istorici”, considerându-i ca fiind instrumente decisive ale evoluției istorice. Din păcate, trebuie să aduc o mică rectificare la ce scria Hegel, eroii sunt instrumente decisive în evoluția părții din care fac parte și sunt percepuți de adversari ca instrumente involutive. Decebal, eroul nostru legendar, a fost pentru romani un dușman care, printre altele, a fost o frână în civilizarea barbarilor din Dacia.

Eroilor, pe care îi proslăvim și unii au ajuns chiar sfinți în Calendarul ortodox, nu putem să le acordăm imunitate în privința capacității de comportament imoral. Unii dintre ei au călcat în picioare „multe flori inocente”, cum scria Hegel, au zdrobit multe lucruri în drumul lor, pentru a-și ajunge țelul. Să nu uităm grozăviile făcute de Ștefan cel Mare, care alături de luptele sale antiotomane (Vaslui, Podul Înalt, Valea Albă, Războieni, etc), a tăiat capete nevinovate după un județ superficial și hotărâri luate la mânie. Pentru noi, domnitorul Moldovei anilor 1470 este un erou

național, dar pentru ungurii care stăpâneau cetatea Chilia cucerită de Ștefan la 23-25 ianuarie 1465 este un criminal care a tăiat multe capete. La fel a fost socotit și de locuitorii orașului Baia care, în urma focului pus de Ștefan și oastea sa, au pierit în incendiu odată cu casele lor. Există un proverb românesc: „Scopul scuză mijloacele”. Scopul lui Ștefan cel Mare era independența Moldovei și suzeranitatea ei.

În aceeași situație a fost Vlad Țepeș, dar și Avram Iancu care deși stăruia pentru împăcarea dintre revoluționarii români și cei maghiari a luptat, totuși împotriva trupelor revoluționare maghiare. Dacă pentru românii din Transilvania el a fost un luptător revoluționar democrat, pentru nobilii maghiari și chiar printre revoluționarii maghiari a fost considerat un trădător și chiar criminal. Lenin, Stalin, Ana Pauker, Dej, Luca, Chișinevski, Ceaușescu și majoritatea liderilor comuniști au fost criminali în adevăratul sens al cuvântului, dar în timpul vieții au fost considerați eroi datorită politicii de inversare a valorilor.

Despre eroi Hegel spunea că ei sunt vulnerabili la năpastele care se abat asupra lor. Ei mor în tinerețe, ca Alexandru Machedon, Avram Iancu, sau sunt uciși, ca Cezar, Tudor Vladimirescu, ca Lăpușneanu, Codreanu, etc. Se pare că acest tip de erou, individual universal-istoric, aparține trecutului. Ei apar, în condițiile statului modern și al Uniunii Europene, în condiții necivilizate. Aceștia sunt considerați teroriști. Situația aceasta o întâlnim în Anglia, în Palestina, dar și în Spania. Luptătorii basci sunt eroi pentru o parte din populația Țării Bascilor, dar criminali pentru restul Europei unite și civilizate. Aceștia sunt antieroi care posedă un oarecare atribut vag care ține de eroism. Ei

sunt, cel puțin, individualități anonime apărute din masa de oameni obișnuiți. Astăzi, termenul de om obișnuit poate fi un termen contestabil - termenii corecți în sens strict politic sunt poporul de rând și masele anonime. Se observă, în contextual europeanizării și al fenomenului globalizării, că acești oameni de rând, anonimi amenință să disloce nu numai indivizi universalși ca Napoleon, să zicem, ci toate figurile elitiste, termen care în conotația sa actuală, include regi, președinți, aristocrați, cât și lideri ai clasei muncitoare - toți cei care se desprind de masele anonime pur și simplu datorită faptului că nu sunt anonimi, că posedă identități pregnante, care pot fi lesne recunoscute ca aparținând numai fiecăruia dintre ei. Se observă că nu numai figurile de elită sunt înfierate, ci și temele elitiste-marile evenimente ale istoriei în care eroii joacă în mod necesar roluri proeminente, și faptele și ideile și cărțile geniale (vezi situația lui Eminescu). Istoria văzută de sus este înlocuită treptat de istoria văzută de jos, o istorie a oamenilor obișnuiți angrenați în activități cotidiene. În locul eroilor neamurilor apar neamurile pe post de fapte eroice.

Tratarea cu suspiciune a istoriei elitiste duce la excluderea unor figuri, evenimente și idei de seamă care au determinat de facto cursul istoriei, pentru a nu leza spiritul și mândria națională a celeilalte părți, azi inclusă în Uniunea Europeană. În lipsa voinței, în lipsa indivizilor, eroii lipsesc și ei, dar lipsesc totodată și răufăcătorii. După ce am trăit afirmarea libertății în decembrie 1989, mi-am dat seama că în evenimente adevărat mari nu lipsesc nici eroii, nici răufăcătorii, nici criminalii, nici valeții și nici profeți. În lipsa libertății și a

voinței, virtutea, eroismul și viciul nu pot exista. Iar în lipsa virtuții și a viciului, nu poate fi vorba de eroii din oglinda răufăcătorilor din tabăra adversă. Nu poate exista decât poporul de rând care nu recunoaște eroi și răufăcători - doar marile evenimente istorice.

În concluzie, istoricii trebuie să accepte ideea că măreția, geniul, eroii, unicitatea există cu adevărat, că este de dorit ca oamenii să prețuiască aceste calități și să și le dorească, iar națiunile să respecte valorile istoriei popoarelor chiar dacă, uneori, le-a fost potrivnice. Să accepte că există adevăruri care nu țin seamă de deosebiriile dintre rase, clase, sexe, și că toți oamenii pot cunoaște aceste adevăruri și pot fi edificați de ele.

*

-Repede a trecut timpul! S-a întunecat...

-Acum observ și eu. Ne-am luat cu cititul și timpul s-a derulat de pe mosorul vremii croșetând cămașa nopții.

-Nu se dezmente poetul din tine.

Între timp Constantin s-a ridicat de pe fotoliu și a ieșit în holul apartamentului. Pentru o clipă i-am văzut imaginea lui în oglindă. Semăna cu mine. Brunet cu părul tuns și înalt cum îl știam. Doar ridurile de la coada ochilor îi trăda vârsta.

L-am condus până jos la intrarea în scara blocului. Ne-am urât o seară bună și a luat-o încet spre stația de tranvai. Să-l ducă la hotel. L-am privit din spate, avea acelaș mers de rață ca mine și cum se depărta de repede parcă urca spre cer proiectat pe norii cenușii anunțând o ploaie târzie de toamnă.

Cum am intrat în casă a sunat telefonul. Era Tina.

-Da! Bine, te aștept. Da, da, a plecat. Vine mâine după amiază, după ce ține prelegerea la Universitate.

M-am așezat la calculator și am început să scriu la acest roman. Tic-tacul ceasului din hol marca fiecare secundă interferând cu vibrațiile taxtaturii. Prin minte îmi treceau zeci de întâmplări prin care am trecut. Altele văzute în meseria mea de profesor, funcționar și apoi de ziarist. Pe scară se aude cum se deschide ușa vecinei. Venea de la servici. Se vede treaba că în săptămâna aceasta lucrează în tura a doua la spital. Este asistentă. Ne povestea într-o seară ce greutăți întâmpină personalul medical din rețeaua sanitară. Lipsa acută de medicamente, dar și șpaga pe care o primesc medicii, surorile și chiar infirmierele. Acestea din urmă, ne spunea vecina, nu schimbă lenjeria până nu-i bagi în buzunarul halatului ceva bani.

-Nu am bani, domnule doctor! Nu am de unde!

-Atunci nu te operez! Hai... marș de-aci. Am treabă. Când te răzgândești să mă cauți.

Și omul a plecat umilit. Gândea: „Am fost și eu cineva la viața mea. Am construit hidrocentrale ca inginer hidrotehnist. Acolo la Lotru mi-a murit fiul și soția, pe șantier, într-un accident de muncă. Se urcaseră pe schelă să vadă dacă se respectă proiectul barajului de arocamente. Ghinionul lor a fost că s-a prăbușit schela cu ei. Au căzut în hăul prăpastiei de la înălțimea de 60 de metri împreună cu alți patru de la proiectare”.

Sună interfonul. E Tina! Mă scol de la calculator... Apăs pe buton să-i deschid ușa de la

intrarea în scara blocului. Îi aud pași cum urcă la etajul unu. Pași mărunți și repezi. Îi deschid ușa.

-Bună, Florine!

-Bine ai venit! Ce fac nepoatele?

-Stai să-mi dau jos haina și să mă fac comodă.

Apoi am să-ți povestesc totul...

Tina se îndreptă cu haina de culoarea cafelei cu lapte și o agăță în cuierul de pe holul cel mic. Se așează pe fotoliu și își scoase pantofii.

-Uf... sunt noi și mă cam strâng.

-Ar trebui să-i punem pe calapod. Dă-mi-i încoa!

Am luat din raftul de lângă baie calapoadele de lemn de mărimea... piciorului soției și le-am forțat să intre în pantofi. Între timp Tina își mișca degetele picioarelor ca o descătușare.

-Hai, spune ce făceau copiii și nepoatele?

-Dana era la cumpărături în cărucior cu Anastasia, Catinca își făcea lecția la germană iar Ionuț venise de la redacție și scria la calculator editorialul pentru ziarul de mâine.

-Bine că sunt sănătoși cu toții.

-Le-am dus câteva banana și două kilograme de mere. Nu uita să-ți iei medicamentele, între timp aranjez masa de seară.

După ce am mâncat câte o farfurie de rădăcinoase date pe răzătoare ne-am retras fiecare în camera lui. Înainte de a adormi m-am tot gândit la Constantin și la romanul la care lucrez. Somnul m-a cuprins pe nesimțite, așa, ca după o baie de aburi.

Din prima zi l-am întâlnit pe Mihai plimbându-se singur prin Câmpiile Elizee din dreapta tatălui Ceresc. Totul era alb, copacii, iarba, râul ce străbătea peisajul, până și stelele ce le vedeam deasupra emanau o lumină

alb-argintie. Nu m-a văzut. Eram în spatele lui și-l priveam. Făcea un pas el, făceam și eu unul. La un moment dat l-am auzit recitând o poezie, după cât îmi aduc aminte scrisă în anul 1880, intitulată „Răsai asupra mea...”: „Dă-mi tinerețea mea, redă-mi credința/ Și reapari din cerul tău de stele/ Ca să te-ador de-acum pe veci, Marie!”... a încheiat recitarea Poetul.

- Mihai! Am auzit un glas de femeie ce venea de mai Sus. Ți-am dat tinerețea veșnică, ți-am dat credința, deși o parte destul de însemnată o aveai. Am constatat citindu-ți articolele publicate în ziarul Timpul. În ele apărai Biserica strămoșilor tăi.

-Prea Sfântă Maria și aici simt că nu mi-am făcut datoria deplină față de credința mea creștină: „Speranța mea tu n-o lăsa să moară/ Din inima-mi-adânc noian de vină;/ Privirea ta de milă caldă, plină,/ Îndurătoare-asupra mea coboară”.

-Pentru un pământean Eminescule, ai făcut destul. Te-ai mântuit prin suferință. Ba, un poet pe nume Constantin, care acum se află în spatele tău, a propus Bisericii Ortodoxe Române să te canonizeze. Ție, nu-ți mai trebuie acest rang pământean, atâta timp când Dumnezeu te-au uns Serafim pentru a fi înger păzitor pentru literatura țării tale. Înainte de ai răspunde Fecioarei Maria, Mihai a întors capul spre mine. l-am văzut pe seninătatea feței un zâmbet aproape imperceptibil.

-Prea Sfântă Biserica noastră străbună a creat limba literară, au sfințit-o, au ridicat-o la rangul unei limbi hieratice și de stat. Din acel moment trăsătura de

unitate a devenit și a rămas limba română și naționalitatea...

Am recunoscut în aceste fraze un pasaj din articolul „Cu timpul au început a se recunoaște...” publicat în „Curierul de Iași” din iunie 1877. Pe care l-am citit și comentat eu și prietenul Eminescu pe o bancă în Copou. Ce vremuri...!

-Serafim Mihai, datorită literaturii scrisă de dumneata, folosind limba literară modernă la timpul acela de ieri, raportat la infinitatea timpului și al veșniciei noastre, Biserica neamului tău a putut să folosească o limbă românească curată.

-Aveți dreptate Prea Sfântă Maria, am zis eu.

-Da! Și glasul acela de cristal, cald și împăciuitoare a tăcut.

Mihai s-a întors spre mine și mi-a întins aripa sa de înger pe care i-am mângâiat-o cu mâna mea de nou venit.

-Mihai, nu știu dacă ai aflat că am propus Bisericii Ortodoxe Române să fii canonizat Sfânt.

-Aici se află toate știrile de pe Pământ. Pe mine propunerea ta mă lasă Nemuritor și rece.

-Am dorit să te apăr prin sfințire de răutățile oamenilor. Te împroșcă cu noroi.

-Știu, dragă Constantine, mai discutăm acest lucru... Îți mai aduci aminte în redacția „Timpul” din București? Îți spuneam atunci că acei oameni „Trăind în cercul vostru strâmt/ Norocul vă petrece...”

-Da, da...! l-am întrerupt. Hai să privim spre Pământ, spre petecul acela mic al țărișoarei noastre...

-Nu mai sunt ale noastre. Infinitul și veșnicia sunt ale noastre.

Apoi Mihai a dat la o parte o perdea țesută din ioni încărcăți cu energia infinitului și în fața privirilor noastre s-a arătat, în toată splendoarea lui albastră, Pământul. A mai dat la o parte încă o perdea țesută din acelaș material și ne-a apărut țărișoara noastră cu toată istoria ei. A mai dat la o parte încă o perdea și a apărut Prezentul.

-„Eminescu este cadavrul din debara”, l-am auzit pe unul Patapievici. „A fost un bețiv” spunea un terchea-berchea, numit lanus... „Avea haine murdare” spunea una Raluca Ion, iar poetașul Dinescu, în zeflema zicea în redacția „Adevărului”: „Am și eu speranțe că voi călca pe urmele mai tânărului meu coleg, mai tânăr cu 100 de ani, și că urmașii Patriarhului mă vor blagoslovi cu titlul de sfânt”.

Vorbele acestea au căzut ca un trăznet peste noi. Albul din jur parcă căpătase culoarea cenușie.

-Iartă-i Doamne că nu știu ce fac! am auzit vocea Sfintei Marii venind de undeva de un Sus inaccesibil nici îngerilor.

Când m-am trezit era dimineață și la „Radio Actualități” un grup de studenți teologi cânta „Tatăl nostru” pe muzica prietenului lui Eminescu, Ciprian Porumbescu. Soarele strălucea prin fereastră. Începeam o nouă zi. „Ce vis ciudat visasem!”

A doua zi: Evadare în trecut fumând nori

*(Să nu-ți faci chip cioplit,
nici altă asemănare, și să te închini lor)*

Când m-am trezit era dimineață și la *Radio Actualități* un grup de studenți teologi cânta „*Tatăl nostru*” pe muzica lui Ciprian Porumbescu, prietenul lui Eminescu. Soarele strălucea în fereastră. Începeam o nouă zi.

-Ce vis ciudat am avut!

-Bună dimineața Tina!

-Bună dimineața Florin! Am pregătit de aseară cănille cu cereale. Acum am făcut cafeaua. Să mergem în sufragerie.

După ce am băut cafeaua m-am retras în camera-birou și am început să scriu la acest roman... După amiază trebuie să vină Constantin.

Mâinile bătătorite și arse de soare strângeau cu putere coada de frasin a cazmalei. Lucrase toată ziua la săpatul grădinii. Lucra cu înverșunare să uite de dorul fiului plecat în Afganistan. Vorbise cu el prin telemobil și îi spusese că vine în permisie peste două zile. Azi se împlinea această perioadă. Lucra și din când în când se uita spre poartă. Poate vine, gândea. Mai trecea pe uliță câte o muiere sau un sătean spre centrul comunei. De când îi murise tovarășa de viață, toată speranța și dragostea se răsfângea asupra feciorului. Pe el îl avea, și nepotul Constantin, profesor de ziaristică în București.

Fiul nostru acolo, departe, să-și strângă ceva bani să-și cumpere apartament la oraș. Apoi să se însoare. Toate acestea îl îndârja să lucreze cât mai mult. Să facă ceva bucate la toamnă pentru nunta lui Dorel. Mâinile aspre strângeau cu îndârjire coada hârlețului. Îl înfîgea adânc în pământul reavăn. Parcă cu dușmănie, parcă cu iubire.

Era același pământ care înghițise bunicii, părinții, soția și toate neamurile lui. Mai răsturna o brazdă, iar o brazdă, și alta, și alta și pe fiecare o fărâma cu tăiușul cazmalei.

-Marine, vino până la poartă!

-Ce vrei Cârțule?

-Am să-ți vorovesc ceva!

-Hai că vin...

Bătrânul Marin înfîpse cu dușmănie hârlețul în pământ și se îndreptă spre portița ce despărțea curtea de grădină. Când a trecut pe lângă Patrocle, legat de un țăruiș lângă gard, câinele crescut cu drag de Dorel, acesta începu să urle.

-Taci, jigodie! Ce te-a apucat!?

-O fi știind și el ceva, replică Cârțu.

-Să trăiești vecine!

-Să te audă Dumnezeu Marine!

-Auziși la radio că în Afganistan au murit doi soldați de-ai noștri?

-Spune... spune! Se precipită bătrânul Marin. Doamne ține-mă! Nu o fi băietul meu!

-Nu le-a spus deocamdată numele. La teve, jurnalul de seară...

Moș Marin își făcu cruce de trei ori implorând pe Dumnezeu.

-Nu te îngrijora Marine, poate n-o fi el.

-Mă îngrijorează treaba aceasta. Trebuia să sosească azi. Primise permisie... Poate era pe drum când s-a întâmplat nenorocirea asta. Vai de copiii care au căzut în capcana talibanilor. Vai de părinții și neamurile lor. Sunt îngrijorat. Nu vezi că și pacostea asta de câine a urlat a rău? Ai o țigară? Hai în pe prispă să bem un pahar de zaibăr. Să uit de necazul ăsta...

Cârțu intră. Poarta scârțâi prelung. Câinele îl lătră. Începu iar să urle. „Scârțâie poarta, urlă câinele, semn de nenorocire” gândi Cârțu. Urcară treptele din piatră și se așezară pe micile scaune cu trei picioare de lângă o masă rotundă tot așa de joasă.

-Ce vrei să bei, Cârțule? Am și zaibăr și țuică.

-Adu câte un țoi de țuică.

-Bine!

Marin deschise chepengul de la capătul prispei și coborâ pe scara de lemn. Răcoarea din pivniță îl mai învioră. Pe o etajeră luă două țoiuri de o sută, deja legate cu ață roșie, destupă o butie, și introduse primul țoi. Apoi următorul. Dădu o dușcă pe gât, dintr-o înghițitură, a necaz, se cutremură puțin... și îl scoase apoi plin din nou. Le luă de gât într-o mână și cu cealaltă se sprijini de lețurile scării pentru a ieși. Le puse pe masă. Cârțu luă unul și gustă un pic.

-E tare Marine!

-Am fiert borhotul de două ori cum fac ardelenii. Un scriitor din Ardeal m-a învățat. Florin, prieten cu nepotul.

-Hai noroc Marine. Să auzim de bine!

-Noroc, să dea Dumnezeu! Și ciocniră gâturile de sticlă ale Țoiurilor, sorbind, apoi, câte o înghițitură.

-Ce căutăm noi în țara aia depărtată? Adică feciorii noștri!

-Îi ajutăm pe americani să facă liniște și să-i democratizeze pe sălbaticii ăia.

-Băi, Marine, au răscolit mușuroiul și e greu să-i liniștești.

-Și eu mi-am dat seama că este foarte greu. Cum adică, să..."

*

-Florin, hai să mergem să ne plimbăm la Colina, până la prânz. Doar suntem la pensie.

-Bine, draga mea, închid calculatorul și mergem.

-Să vedem ce au mai făcut la Parcul Sportiv „Unirea”.

Contrar așteptărilor afară era un cer senin și soarele strălucea în această zi de octombrie. Nu mai se potriveau observațiile bătrânilor care spuneau că dacă seara la apusul soarelui este înorat a doua zi va fi la fel.

Îmbrăcați în treninguri am luat-o pe jos spre marginea de nord a cartierului. Soarele catifelat al toamnei ne mângâia fețele. Oameni grăbiți treceau pe lângă noi. Alții așteptau în stații mijloacele de transport în comun. Pe ici, pe colo, schelele ridicate de constructori care izolau blocurile blocau trotuarul. Blocurile izolate arătau ca noi. Culorile deschise înviorau aspectul. Ne săturasem de cenușiul folosit de comuniști la vopsirea blocurilor, ce întrista ochiul. Am, coborât pe carosabil, privind atenți în jur. Autoturismele treceau în viteză pe lângă noi. Am răsuflat ușurați când

am ajuns la marginea cartierului. De aici începe pădurea. Înainte de a intra în aceasta, am trecut prin Parcul sportiv „Unirea”, renovat și având o alfel de amenajare. Zeci de tineri jucau fotbal, alții tenis, pe cele șase terenuri. Am mers mai departe pe aleea pavată cu piatră cubică și am intrat în pădure. Buldozerele tăiaseră drum printre copaci. Pădurea se retrăgea încet dar sigur.

-Tina dragă, aici în viitorii ani se vor construi vile. S-a retrocedat pădurea și defrișările făcute nu au alt scop decât ca terenul să fie dat celor cu bani pentru construcții de locuințe.

-Da, și eu așa cred...

Mergeam pe drumul deschis de buldozer și priveam în jur. Mult gunoi lăsat de oameni zăcea pe marginea drumului rănit de roțile utilajelor. Semnele adânci lăsate de cauciucuri erau amprentele vinovăției.

-Să ne odihnim pe buturuga aceasta.

-Bine. Eu stau pe bucata de cărămidă, i-am zis Tinei.

-Era o poieniță în care se găseau câteva vetre de foc stins, unde locuitorii cartierului veneau la sfârșit de săptămână să-și petreacă timpul liber la o friptură și la o bere.

O pasăre, destul de mare, și-a luat zborul de lângă noi. În pădure se auzea un lătrat de câine. „Își plimbă câini slugile”, am gândit.

Pe versantul celălalt al dealului apăruse un adevărat cartier de vile și blocuri. „Oamenii se vaită ca din gură de șarpe că mor de foame, că n-au bani, dar casele și vilele răsar ca ciupercile după ploaie”.

-Ce zici Tina, „să-l omor” pe Dorel în Afganistan? Mă îndoiesc... Îmi pare rău de bătrânul Marin că prea l-am făcut să-l aștepte cu dragoste.

-Nu-l omorî! Să scii că el se întoarce spre seară în bucuria copiilor de pe uliță.

Stând pe cărămidă, îmi imaginam întoarcerea lui Dorel. Eram nerăbdător să revin acasă la calculatorul meu și să continuu acest episod întrerupt.

-Să ne întoarcem draga mea. După amiază vine și Constantin. Apucăm a mânca și apoi sunt nerăbdător să termin episodul cu bătrânul Marin.

-Îți este capul numai la roman... Bine, mergem!

Ne-am ridicat și am lăsat în urmă o pădure în suferință. Ajunși acasă m-am apucat de scris. Tina s-a dus în bucătărie să pregătească masa.

*

(...)

-Le schimbi mentalitatea, obiceiurile, așa, tam-nesam, cu forța.

-Mărine, bine spuneau unii în armată, pe vremuri! Cea mai bună apărare este atacul!

-Dar ce!? Aia atacau America?

-Lasă, nu mai vorbi matale! Știu cât a intervenit ziaristul de la București să poată pleca Dorel în Afganistan.

-Așa este... am dat și bani, am dus și un porc gata tăiat la un general să-l trecă pe listă. Să facă și fecioru'-mi-o ceva bani pentru nuntă și poate... un apartament în Craiova.

Pe drum s-a auzit o hărmălaie de copii.

-Ce fac draci ăștia!?

-Se joacă la gropițe, Mărine!

Gălăgia copiilor se auzea tot mai aproape. Tot mai aproape...

-Ne-a Mărine! Ne-a Mărine! A venit Dorel! A venit Dorel!

Cei doi s-au ridicat de la masă. Au coborât cele câteva trepte ale prispei și s-au îndreptat spre poartă. Cârțu a întors capul și l-a privit pe bătrânul Marin. Parcă deodată întinerise. Fața îi strălucea. În poartă când hărmalaia de bucurie a copiilor s-a oprit a apărut Dorel în costumul militar de paradă.

-Bine ai venit taică acasă!

Dorel deschizând poarta cu vigoare îl îmbrățișă. Bătrânul Marin strângându-și în brațe feciorul simți că a cuprins întreg universul. Copii o luară la fugă înapoi gălăgioși.

-Bine ai venit, dragul tati, bine ai venit!

-Bine te-am găsit taică! Și-l sărută pe obraz.

După ce se desprinseră din îmbrățișare Dorel se apropie de vecinul Cârțu și îi întinse mâna.

-Bine te-am găsit nea Cârțu! Ce mai faci? Dar ai tăi?

-Bine, Dorele. Am venit pe la bătrân să bem un pahar de țuică.

-Mă bucur că vă înțelegeți ca vecini.

-De ce nu ne-am înțelege Dorele? Doar aici trăim, împreună. Și la necazuri și la bucurii.

-Intră în casă băiatul tati! Oi fi obosit. Te hodinește!

-Nu sunt obosit. Am ajuns de două zile în țară. Știi... și dumneata cu secretul militar... Am făcut analizele... M-am odihnit la unitate!

-Bine taică! Eram îngrijorat. El a auzit la radio...

-...că au murit doi soldați acolo unde ai fost, îi luă din gură vorba Cârțu.

-Am aflat! I-am cunoscut... Dumnezeu să-i aibă în grija Lui! Când am acceptat să mergem pe frontul de operațiuni am fost de acord și cu acest risc.

-Așa este taică... dar... ne-am luat cu vorba și tu trebuie să mănânci. Ți-am pregătit o friptură de găină.

Așa cum îți place ție, stropită cu zaibăr, de-ți lingi buzele.

-Nu mănânc nimic, tată! Am mâncat la popotă foarte bine..."

*

-Vino la masă Florin!

- Ai pregătit-o așa de repede?!

-Da! Vino!

Am închis calculatorul și am plecat la bucătărie. Mă gândeam cum să continuu romanul. M-am așezat la masă, făcându-mi cruce și mulțumindu-l lui Dumnezeu pentru bucatele de pe masă. Același lucru l-a făcut și Tina.

Terminasem de mâncat și mă întinsesem în camera mea pe dormeză pentru odihna de după amiază când a sunat interfonul. „Constantin este”, mi-am zis în gând. Tina se retrăsese în camera ei. Am apăsta pe buton și am auzit pașii urcând agale scările. Erau pașii lui pe care-i cunoșteam din tinerețe. l-am deschis.

-Bine ai venit! Fă-te lejer și intră în sufragerie.

-Scuzați-mă că vin la această oră. Știu că este perioada siestei voastre, dar... voi ați spus să vin la ora asta.

-E bine așa. Avem timp mai mult de vorbit. Mănânci ceva?

-Mulțumesc! Am mâncat la cantina studentească. Chiar foarte bună mâncarea.

-Cum a decurs prelegerea?

-Bine! Mi-au plăcut întrebările studenților. Interesante. Denotă că în spatele acestora se află acumulate destule cunoștințe în domeniul abordat.

Constantin s-a așezat pe un fotoliu, iar eu pe celălalt.

-Văd că ai lăsat romanul tău așa cum l-am lăsat eu. Deschis chiar la pagina până unde ajunsese.

-Da! Și eu am pus agendele aici pe spătarul fotoliului să le am la îndemână.

-Aceași meticulozitate pe care ți-am cunoscut-o în tinerețe. Chiar puțin tipic și... pedant.

-Îmi este teamă că aceste „caracteristici”... odată cu trecerea vremii s-au accentuat.

-Nicidecum, după cum am observat în scurta perioadă în care ne-am revăzut.

-Ai pronunțat vreme în loc de timp. De ce?

-Dragă Constantine, timpul marchează strict perioadele evoluției planetelor ce marchează succesiunea minutelor, orelor, zilelor, anilor, decenilor, veacurilor, și așa mai departe. Pe când vremea cuprinde mult mai multe. Inclusiv viața și istoria noastră.

-Așa este! Nota zece! glumi Constantin. Acesta a luat romanul „Chipul din oglindă” și începu lectura. Același lucru l-am făcut și eu deschizând la întâmplare o agendă.

*

22 iulie: *„Sunt la Govora la Hotel Palas. Se zice că denumirea acestei localități vine de la „cei ce govoresc”, adică vorbesc. Fac tratament. În timpul liber scriu eseuri. Aici sunt multe izvoare cu apă iodată. Pe vremuri s-a încercat să se scoată petrol, dar ieșea această apă tămăduitoare. Prin grija lui Ion C. Brătianu și a doctorului Carol Davila, începând cu 1879, izvoarele minerale de la Govora au devenit tot*

mai cunoscute. S-au construit vile cochete și s-a amenajat parcul central”.

*

24 iulie: *„M-am întâlnit cu scriitorul vâlcean Petre Petria. A venit să culeagă date despre istoricul stațiunii pentru cartea sa „Intinerar spiritual vâlcean”. Nu îl mai văzusem de mult”.*

*

-Știi, dragă Constantine, că Petre Petria este președintele Ligii Scriitorilor, filiala Vâlcea?

-Da. Scuză-mă că nu te-am felicitat că ai înființat Liga Scriitorilor Români.

-Sunt patru ani de atunci! Ne-am extins, avem zece reviste și o activitate literară intensă.

-Am citit în presă despre activitatea voastră. Felicitări!

Am deschis agenda la ziua de 26 iulie. Am dat de un articol interesant publicat într-o revistă bucureșteană:

Fericirea de a fi condamnat de confracți

Mai întotdeauna la români s-a adevărit, de-alungul istoriei, apoftegmele „Să moară și capra vecinului” sau „Nimeni nu este profet în țara lui”. În acest sens Panait Istrati spunea: „Câtă vreme un secret e ferecat în tine, e robul tău. Cum l-ai spus altuia ești tu robul lui!”. Codițiile istorice a impus și trădarea din partea confracțiilor, precum Iuda a făcut-o cu Iisus, intelectualul devenind robul secretului.

După ocuparea României de către armata sovietică (rusă) și impunerea cu forța a unui regim de sorginte comunistă a început prigoana împotriva intelectualilor și a tuturor persoanelor, indiferent din ce clasă socială făceau parte, a căror idei și manifestări erau suspectate că ar fi împotriva noului regim. Un rol important în arestarea și închiderea acestora l-au avut „iudele” din preajma celor ce se opuneau regimului și care aveau alte idei decât cele marxist-leniniste. Aceștia erau cunoscuții, chiar așa ziși prieteni ai celor anchetati și întemnițați în gherlele morții. Fără sprijinul acestor cunoscuți și „prieteni” sau confrăți mâna lungă a securității nu ajungea la victime.

Exemple sunt destule!

Scriitorul Marcel Petrișor a vorbit în redacția „Teatru”, în 1957, că urmează mișcări studentești și unul din confrăți la turnat la Securitate, iar Ștefan Augustin Doinaș a fost arestat pentru omisiune de denunț, făcând un an de închisoare.

Paul Goma a fost condamnat la 2 ani de închisoare și cinci de deportare în Bărăgan pentru că la un seminar la Școala de Literatură a citit un fragment de roman în care critica regimul comunist. Cineva din colegii săi prezent la seminarul de creație l-a turnat.

Ion Caraion, după ce iese din închisoare în 1955, întocmește o listă de scriitori care aveau nevoie de sprijinul din Vest, această listă este văzută de un confrate în 1958 și îl reclamă la securitate. În urma acestui denunț este condamnat la moarte pentru

„uneltire împotriva orânduirii legale”. I se comută pedeapsa în detenție pe viață și în 1964 este grațiat.

Alice Voinescu (1885-1961) a fost arestată în 1951 pentru conferințele ce le ținea în clandestinitate organizate de Petru Manoliu. Așa ca cei amintiți mai înainte și aceasta a fost turnată de unul din confrăți care participa la aceste întâlniri. Acelaș lucru i s-a întâmplat poetului Constant Tonegaru (mort 1952), fiind arestat și condamnat.

Interesant este cazul lui Petre Pandrea (1968) care fiind disident de stânga, îi critică pe comuniștii români, astfel este arestat, anchetat brutal de securitate și închis.

Zeci de scriitori au suferit pentru ideile lor în timpul terorii comuniste. Activiștii de partid, unii proveniți din breasla scriitoricească (A. Toma, Sorin Toma, Mihai Beniuc, Zaharia Stancu, etc.), au „pus umărul” la impunerea realismului socialist în literatură și în general în cultura românească. Urmare acestui fapt scriitorii care nu s-au aliniat acestei doctrine au suferit rigorile legilor, fiind anchetați de securitate, bătuți, schingiuiți și apoi închiși. Unii din ei murind între zidurile închisorilor de la Sighet, Gherla, Pitești, Malmezon, etc.

„Cine nu este cu noi, este împotriva noastră”

Exista pe atunci o lozincă promovată de activiștii de partid cu veleități scriitoricești: „Cine nu este cu noi, este împotriva noastră”. În baza acesteia au fost arestați sute de scriitori, printre care: Traian Brăileanu,

Gane, Ion Petrovici, Radu Gyr, Anton Dumitru, Sandu Lieblich, Sandu Tudor, George Marcu, Tudor Popescu, Dumitru Borșa, Paul Sterian, Fane Vlădoiu, Popescu-Prundeni, Al. Mironescu, Radu Budișteanu, Nichifor Crainic, V. Voiculescu, Mircea Vulcănescu, Ion Caraion, Nicolae Balotă, Adrian Marino, I.D. Sîrbu, Ștefan Augustin Doinaș, Leonid Dimov, Petre Țuțea, Petru Pandrea și mulți, mulți alții. Un caz aparte, asemeni lui Iuda, este al episcopului Antim de Buzău care i-a trădat și predat miliției și securității pe cei adăpostiți în Mănăstirea Vladimirești-Ploscuțeni care luptau împotriva puterii rusești instalate în România, grup format din foști ofițeri din Armata Română, intelectuali și călugări.

Cristian Tudor Popescu în cartea sa „Timp mort”, apărută la editura Polirom, 1998, p.11-16, în contextual celor afirmate de mine, îi numește pe Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi și pe George Călinescu, „mari ticăloși”, fiindcă a făcut pactul cu organele comuniste, însă îi numește și „mari scriitori”. Trebuie amintit că în timpul când Mihai Sadoveanu a fost președintele Marii Adunări Naționale a refuzat să comute pedeapsa cu moartea a unui țăran care nu dorea să se înscrie în colectivă. Urmare acestui fapt bietul om a fost executat. Un alt caz al trădării din partea confrăților este cel al lui Lucian Blaga. Chiar asistentul lui l-a trădat și a susținut să fie exclus de la catedra pe care o avea la universitatea clujeană.

Plagiatul, pirateria intelectuală și condamnările pe nedrept

Condamnări pe nedrept, privind plagiatul, au fost făcute la adresa multor scriitori din literatură română. Situație pe care o includ tot în contextual trădării, având în vedere că timpul și-a spus cuvântul constatându-se că aceste „condamnări” nu s-au confirmat. Ele fiind făcute din alte cauze și motive. Printre acestea fiind invidia, dorința de notorietate prin atac la o mare personalitate. Acești denigratori au crezut că lovind în confrate și dând din coate poate să ajungă în fruntea breaslei.

Nicolae Bălcescu în „Românii subț Mihai Voievod Viteazul” a urmat, prin plagiere, firul povestirii lui Florian Aaron.

Al. Dobrescu susține în „Pirateria intelectuală” că Letopisețul de la Putna a fost plagiat, același lucru scrie și despre Nicolae Milescu, însă Daniela Dumbravă în „România Literară” Nr. 41 îl combate spunând că: „Nicolae Milescu nu a plagiat...”, iar Ioan Simuț vine cu argumente în apărarea Letopisețului, arătând că „acesta a fost inspirat din povestiri fără autori ce circulau ca folclor... deci nu este un plagiat”. Același autor spune că dascălii de manuale și cursuri universitare: P.T. Cernătescu, latinistul N. Quintescu, Titu Maiorescu, în „Cursul de logică”, prelund pasaje întregi din Vischer, Eminescu, Caragiale și alții ar fi plagiat din plin.

Al. Grama în 1891, la numai 3 ani de la moartea lui Eminescu, publică o broșură „M. Eminescu. Studiu critic” unde poetul național este acuzat de plagiat. Doar Alexandru Macedonski a jubilat și l-a felicitat pe autor!

În 1901, în două articole consecutive publicate în „Revista literară” și semnate cu pseudonimul CAION, adevăratul nume de „confrate” fiind C.Al. Ionescu, îl acuză de plagiat pe Ion Luca Caragiale în „Năpasta”. Acuzație dovedită, ulterior, ca fiind nefondată. Tot în același an, Demostene Russo publică o serie de articole în care argumentează faptul că „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie” sunt plagate.

Mai târziu, Cezar Petrescu este acuzat că a plagiat din Maupassant în revista „Lupta”, 3, nr. 853 din 14 octombrie 1924, pag. 2, tot de către un „confrate”, pe nume Romulus Dianu, și că în „București, orașul pătimirilor” ar fi „luat” din „Istoria Bucureștilor” de Ionescu-Gion. Aproape de noi... Mircea Cărtărescu este acuzat în „Săptămâna” din 1981, tot de un „confrate” care făcuse pactul cu Securitatea, că ar fi plagiat în „Levantul”!

Chiar eu am fost acuzat de plagiat în romanul „Insula viscolului” în care am inserat, ca intertextualitate, cu ghilimelele de rigoare, o povestire despre care personajul meu spunea că o citise într-o carte, a unei scriitoare necunoscute. Motivul fiind răzburarea pentru un articol publicat în presă în care arătam: că o parte din scriitorii clujeni care au lucrat în sistemul propagandei de partid (ziare, reviste, edituri, teatru...) au colaborat cu securitatea ceaușistă. Dădeam și nume, acestea ulterior m-au acuzat de plagiat.

Unii exegeți ai literaturii universale, chiar și de la noi, susțin că dacă opera rezultată dintr-un așa zis plagiat

este net superioară față de cea de la care s-a „inspirat”, acest act este în folosul literaturii și culturii în general. Georges Maurevert în „Cartea plagiatelor” arată cazuri celebre care s-au folosit de acest mijloc, cum ar fi: Dante, Voltaire, Milton, Shakespeare, Diderot, Stendhal și mulți alții.

„Poți cere unui virus să iubească alt virus?”

Așa cum spuneam la început, „fericirea” ne vine de la „confrați”, aceasta datorită unor minori scriitori. Vorba aceea: „Ferește-mă Doamne de prieteni, că de dușmani am eu grijă”. În acest context se pune întrebarea cu un gust amar: „Cine mai spală de noroiul aruncat în marile noastre personalități?” Datorită acestui „noroi” denigratorii au rămas cu numele în istorie. Vorba lui Cioran: „A-ți iubi aproapele este un lucru de neconceput. Poți cere unui virus să iubească alt virus?”, sau: „Cei vechi au avut muzica prin care se clădeau de la sine zidurile Tebei, modernii au născocit pe aceea care ar fi în stare să dărâme piramidele...” spunea Nicolae Iorga.

*

- Interesant articol. Bine documentat. Îmi place! Gândeam.

-Constantine, am citit acum, articolul „Fericirea de a fi condamnat de confracți”. Te felicit! Bun. Documentat. Ai dreptate în tot ce-ai scris.

-O parte din scriitorii care au citit articolul m-au felicitat. Alții nu au zis nimic, dar mi-au ajuns la ureche zvonuri că m-au criticat, că nu este adevărat ce-am scris, că stilul este greoi...

-Se simțeau cu musca pe căciulă. Asta este. Istoria este de partea noastră. Nu a colaborațiștilor.

Am tăcut. Constantin și-a reluat lectura iar eu răsfoiam agendele, însă gândul îmi fugea la subiectul romanului pe care-l scriam.

-De mâncat, nu mănânci, dar ce bei taică?

-Un zaibăr de-al nostru!

-Cârțule îți aduc și ție?

-Le amestecăm Marine!?

-Așa, de bucuria întoarcerii feciorului.

-Atunci, adu și pentru mine...

-Mă duc să scot din butie o litruță.

Bătrânul Marin se sculă de pe scăunelul cu trei picioare și cu pași vioi, cum nu-l mai văzuse de mult vecinul, coborî prin chepeng în pivnița de sub casă. Aprinse lumina și luă de pe laviță un tâlv pe care îl introduse prin cepul butiei și cu gura începu să tragă vinul. Cu degetul mare astupă orificiul tâlvului și deșertă într-un canceu vinul rubiniu. Puse la loc tâlvul, a luat canceul de toartă și urcă scara. Se îndreptă spre masă, lăsă vasul pe ea.

-E rece și gustos! Mă duc să iau și cănilile de vin.

Bătrânul se îndreptă spre bucătăria de la mijlocul casei și se întoarse cu trei căni din lut ars înflorate cu motive naționale de diferite culori. Le așeză pe masa lustruită de vreme și turnă în ele vinul.

-Bine ai venit Dorele, taică! Noroc vecine! Și cănilile se ciocniră între ele cu un zgomot sec. Sorbiră cu sete din căni.

-Bun vinul, Marine!

-E din via din vale, care am pus-o cu muierea acum zece ani. E viță nobilă. Așa cum cer europenii!

-Și eu trebuie s-o scot pe cea hibridă. Dar costă mult să pun nobilă. E vorba să mă ajute Nelu, fecioru-mio din Spania.

-Dorele, taică, cum e pe la voi, pe-acolo?

-Cum să fie tăticule?! Greu. Pericole la tot pasul și căldură de te topești. Talibanii nu se lasă cu una cu două.

-Am auzit că la început când ăștia luptau împotriva sovieticilor au fost instruiți și înarmați de americani.

-Așa este, nene Cârțule! Acum îi înarmează în secret oameni de afaceri din Rusia, Pakistan și chiar americani. Banii nu au culoare politică, au doar interes înmulțirea lor... spunea un mare economist german.

-Ce mai știi tăticule despre vărul matale Necșulescu? Țăla... putred de bogat.

-Nu mai știu nimic. Mi-a spus acum câțiva ani Ana lui Fănică din București că ar fi murit. Atâta tot. Că a avut o înmormântare cu multă lume și făloasă.

-Dorele ai venit? strigă cineva la poartă. Își îndreptară cu toții privirea spre locul de unde venea glasul.

-Aaa, tu ești Ilie!? Intră ! Câinele e legat!

Era fostul coleg de liceu al lui Dorel. Acum inginer constructor. Moș Marin aduse un alt scaun pe care îl invită să stea. Îi puseră un pahar cu zaibăr și ciocniră.

-Ilie, vorbeam de Necșulescu ruda noastră, i se adresă Dorel.

-Da, da... știu povestea. Se zice că ar fi murit. Eram în București. Lucram la consolidarea pasajului Victoria.

-Spune-ne Dorele!

Și vecinul începu să povestească.

*

Florin își scutură capul pentru a-și alunga gândurile despre subiectul romanului pe care-l scria. Privi la Constantin. Acesta era concentrat asupra romanului pe care-l citea. Luă de pe masă o nouă agendă și începu s-o răsfoiască:

27 iulie:

„Mă duc la Parlament să mă întâlnesc cu deputatul Petrovici. Mi-a promis că-mi acordă un interviu”.

*

Florin întoarse pagina. Pe aceasta descoperi lipit un interviu publicat în ziar. Se vede treaba că prietenul urmărește cu atenție tot ce se scrie despre mine. Cu acest gând începu să recitească interviul:

Meniuț Maximinian: *Interviu cu președintele Ligii Scriitorilor Români*

„Critica literară dă contactul cu opera ca lucru înfăptuit...”

- Domnule președinte, cunoscând faptul că dumneavoastră ați debutat cu poezie la vârsta de 18 ani în revista clujeană „Tribuna”, îmi permit să vă întreb, cât din viața omului este poezie?

Președintele:

- În luna mai se împlinesc 50 de ani de la debutul meu cu poezia „Eu m-am născut când...”. De atunci tot scriu și public. Având în vedere că omul prin construcția sa psihică este o fire contemplativă și

imaginativă, că din cele mai vechi timpuri el a creat mitul Edenului/ Paradisului/ Raiului, cu accepțiunea lor mitic-terestră, creștin-celestă sau secundă - apartenența dublă a omului la profan și la sacru prin dualismul, cum zice Ion Popescu Brădiceni, caracteristic materiei - spirit, viața omului e plină de poezie. Finalmente Poezia a demarat pe teren magico-mitic, s-a dezvoltat ca idee sau ca viziune religioasă și culminează ca idee sau viziune filosofică-utopică și după aceea, social-politică.

Poezie este ducerea la grădiniță a copilului, plimbarea cu familia în parc, cu prietena și prietenii, întoarcerea acasă cu un buchet de flori, pescuitul pe marginea unei ape, privirea unui tablou, etc. Poezia își dezvăluie existența și menirea în viața socială omului, este inventarierea idealităților, iar poetul nu face decât, prin inspirație, transpirație și talent să o aducă în semiotic, în paradisul cuvintelor. Poezia nu este numai muzică și nici numai o suită de imagini. Nu este însă nici o simplă suită muzicală de gânduri. Este o suită muzicală de gânduri emoționale.

- Cât din viața dumneavoastră este scris?

Președintele:

- De când am început să scriu poezie, de la vârsta de 14 ani, visând pe malul râului Olt sau pe Dealul Viilor drăgășenene, citesc și scriu. De pe atunci scrisul a devenit pentru mine o profesie. În acest context am îndrumat și pe alții să abordeze frumoasa îndelednicire. Am înființat Cenaclul Literar Gib I. Mihăescu, la Casa de Cultură din Drăgășani, pe când eram elev în clasa 10 la liceu, influențându-l pe Virgil

Mazilescu, Nicolae Cochinescu-procuror, azi judecător la Curtea Constituțională, Radu Vasile, fost Prim Ministru... I-am convertit să scrie poezie! Numai pe Mugurel Isărescu nu am putut... Apoi prin 1963 am înființat la Baia Mare Cenaclul Literar Nord, pe când eram student. Acolo i-am făcut să se aplece asupra poeziei pe Vasile Radu Ghencianu, Iuga, pe pictorul Oros, colaborând fructuos cu cenaclul din Satu Mare condus, pe atunci, de Petre Got. Cenacluri ce mai funcționează și astăzi. Pentru mine poezia nu este ceva adăugit gândirii, ci este desăvârșirea acesteia. Și când nu scriu gândesc la fel precum ar urma să scriu.

- Criticul este cel care își pune pecetea pe operă, sau este doar un reper?

Președintele:

- Unii afirmă că de-a lungul istoriei literare, critica a fost și este o afirmare a valorii. Spuneam altă dată că eul criticului, la fel ca eul poetului este o subiectivitate inversă. Critica reprezintă în general judecătorul și cenzorul care știe ce este bun de ce este rău, dar se pune întrebarea, cine desparte critica bună, obiectivă, de cea rea și subiectivă? Cine îi dă dreptul unui critic să dea verdicte, când Istoria Literaturii ne dovedește că s-au făcut multe greșeli în acest domeniu? Și acum, și în regimul comunist-criminal, criticii au răspuns unor comandamente ale propagandei de partid sau a unor grupuri de interese, sau mai bine zis unor găști.

Critica literară, în general, este o știință, ea vine să asigure corespondența construcției sistemului cu teoria sistemului. Misiunea criticului literar este dificilă, dacă nu este și scriitor sau poet, căci venind din

interiorul acestui univers al creației poate înțelege mai bine elementele pe care se întemeiază creația literară. Vorba proverbului românesc: „Teoria ca teoria, dar practica ne omoară”.

După ce m-am întors de la Bruxelles, în urma unei burse de șase luni, în structurile UE, am constatat, prin anul 1997, că postmodernismul de la noi, cu ideile absconse și texte experimentaliste ce nu spun nimic - vezi poezia poezilor obzeciști - începe să treacă în penumbră. Astfel a apărut, după 1989, noul val pe care l-am denumit globmodernul, care îmbină elementele tradiționale din literatură cu modernismul, este o întoarcere în trecut, pe jumătate, dar cu elemente moderne ale stilului și esteticului oferite de noile concepții despre literatură.

Teoretizarea globmodernului am făcut-o în publicația „Curierul Primăriei” și în prestigioasa revistă „Oglinda Literară”. Georges Poules sublinia că în timp ce conștiința critică este formată din conștiința inerentă a operei care este efervescentă și puternică, evident, primul plan, și conștiința surprinsă a iubitorilor de literatură. În final, dacă creația literară este fructul talentului și transpirația autorului, lucrarea criticului este „parazitul” acestui produs. Pecetea pe operă a criticului nu există și nici un reper nu este, e doar o formă de a recrea stângaci o operă pe înțelesul cititorului, care oricum nu o citește. Critica literară dă contactul cu opera ca lucru înfăptuit, creația ne dă distanța față lucruri.

- V-ați apropiat de teatru, editând și o culegere de cronici. Credeți că fiecare om joacă un rol?

Președintele:

- Volumul „Un teatru cât o inimă” este a 23-a carte a mea, și este rodul a zece ani de călătorie la Petroșani pentru a viziona spectacolele de la Teatrul Dramatic I.D. Sârbu, unde era director prietenul Dumitru Velea, scriitor, poet și dramaturg de o mare finețe. Când ne naștem, Dumnezeu ne pune cu degetul pe frunte o pecete, pe care noi o numim destin. În limita acestuia, fiecare dintre noi ne jucăm rolul primit. Oamenii de știință spun că pecetea pusă de Dumnezeu se numește „I”. Însă acest rol îl putem modifica, nu în totalitate, prin voință proprie. De câte ori scriu sau vorbesc, scriu și vorbesc cuiva anume, iar calitatea cuvântului meu este corespunzătoare calității celui care mă citește sau mă ascultă.

-Cât se scrie în România, cât se citește și cât e calitate?

Președintele:

- Și înainte se scria, și acum la fel ca atunci... foarte mult. Spre deosebire că atunci nu se putea publica. Din motive că... acel scriitor nu făcea parte din sistem, nefiind activist de partid, redactor la edituri și reviste... De fapt și aceștia erau un fel de activiști de partid. Dacă înainte pentru a fi publicat trebuia ca autorii să scrie în spiritul realismului socialist, deci prost, acum pentru a fi citit trebuie să coborâm ștacheta la dulcegării romanțioase... Tot prost! Fiecare artă în parte, spunea Tsatsos, exprimă epoca ei! Dar vai și amar dacă exprimă numai epoca respectivă. Adevărata artă exprimă toate epocile, pentru că îl exprimă pe om. Doar din când în când, ca un ghiocel,

de sub mantaua de zăpadă a literaturii proaste, mai scoate capul o operă bună. Care de obicei, nu este observată de criticul grăbit să-și laude amicii, sau mastodonți umflați de propaganda comunistă. Vezi „Istoria” lui Alex Ștefănescu.

- Domnule Președinte vă rugăm să ne dați câteva date despre Liga Scriitorilor al cărui fondator și președinte sunteți.

Președintele:

Deci, după cum am relatat mai sus, în anul 1997 am beneficiat timp de șase luni de o bursă la Bruxelles în structurile Uniunii Europene. Urmare faptului a fost că am primit o diplomă de ziarist profesionist. Acolo în Belgia am văzut că erau cinci asociații scriitoricești, toate egale în drepturi și obligații în fața guvernului și a Casei Regale. Atunci mi-a venit ideea de a înființa și la noi o mișcare scriitoricească.

Uniunea Scriitorilor a rămas sclerozată în proiect. Se face vinovată de multe nedreptăți aduse unor scriitori. Din 1948 de când a fost înființată această „Uniune Sovietică!”, alfel nu pot s-o denumesc. Din rândurile ei au fost excluși, fără niciun temei, mari scriitori, precum Octavian Bologa, Radu Gyr și mulți alții... făcând jocul politic al partidelor de la guvernare, atunci din plin ca și acum. Nu de mult au murit doi scriitori importanți, membri UR - Cezar Ivănescu și Valentin Tașcu -, iar UR nu a făcut nimic nici măcar pentru înmormântarea lor sau pentru ajutorarea familiilor!!!

Astfel, în 2006, septembrie 8, am avut ședința de constituire a Ligii Scriitorilor din România. Aceasta și-a

propus să coopteze în rândurile ei scriitori de expresie română de pretutindeni. Organizația noastră nu este o contrapondere la Uniunea Scriitorilor. În Ligă avem înscriși și membri ai Uniunii Scriitorilor Români. Ea completează un segment neacoperit de USR, fiindcă aceasta cenzurează pentru a doua oară scriitorii, spunând, la cei mai în vârstă, că nu-i primește, pentru a nu beneficia de o amărâtă de „jumătate de pensie”. Deci scriitorii mai în vârstă, care nu au putut publica în regimul comunist, deoarece că nu făceau parte din sistem, pe motiv că nu scriau în spiritul realismului socialist, acum sunt acuzați că nu au publicat cărți în „acele vremuri”.

Liga Scriitorilor are, până în prezent, 30 de filiale în țară și 12 în străinătate. Ea apără drepturile scriitorilor, promovează valorile autentice și va acorda Diploma și Medalia „Virtutea literară” scriitorilor care promovează toleranța, ideile umaniste, valori ale patrimoniului național și a căror personalitate și comportare morală și civică este un exemplu în societatea românească. Acest premiu se acordă scriitorilor indiferent din ce organizație profesională fac parte. Nu așa precum procedează USR care acordă premii numai membrilor săi. favoriți! La luarea acestei decizii am pornit de la zicala populară: „Să nu faci ce face popa, ci ce zice el!”. De aceea am inclus în condițiile de acordare a Premiului „Virtutea Literară” ca scriitorul să aibă o exemplară comportare morală și civică în societate. Deoarece USR a acordat premii unor scriitori care au încălcat cele mai elementare reguli morale și de comportare în societate. Atunci ce exemplu, a dat și dă, USR tinerilor cititori?

Revista „Agora Literară”, editată de Liga Scriitorilor va promova literatura bună din toate speciile literare, indiferent de vârsta autorilor. Vom face toate demersurile ca Liga să capete statut de organizație națională de utilitate publică și de aici... curgând acele drepturi de care beneficiază și Uniunea Scriitorilor Români!

- De ce era nevoie de o nouă grupare? Este o alternativă al Uniunea Scriitorilor?

Președintele:

- Pentru democratizarea mișcării scriitoricești! În toate țările europene, inclusiv cele din est care au făcut parte din lagărul socialist sunt mai multe organizații scriitoricești. În Ungaria, în Polonia, în Bulgaria, etc. Uniunile Scriitorilor de tip sovietic s-au desființat. S-au constituit, astfel, mai multe organizații profesionale de acest gen. În Ungaria sunt 4. Numai la noi a rămas acest FSN scriitoricesc!

- Ce ar fi viața fără literă?

Președintele:

- Apariția literei ca semn de exprimare, a început prin reprezentări sumare pe pereții peșterilor, iar mai apoi prin transformarea acestora în semne convenționale. A fost o evoluție care a contribuit la comunicarea dintre oameni. Dacă nu apărea litera omul ar fi găsit, până la urmă, un alt mijloc de comunicare. Fără literă, fără comunicare, societatea umană ar fi fost în imposibilitate de a evolua.

- Ce proiecte aveți în plan jurnalistic? Este o modă ca scriitorul să fie și jurnalist?

Președintele:

- După sprijinul din umbră dat fiului meu - scriitor, doctor în istorie și drept - de a edita on-line ziarul „Napoca News”, doresc să-mi selectez din miile de articole publicate în presa vremii unele articole și să editez un volum, intitulat „Prizonierul oglinzilor paralele”. Numai necesitatea, nu moda, l-a împins pe scriitor să facă și pe jurnalistul. E bine ca până la 30 de ani scriitorul să fie și jurnalist, pentru a cunoaște viața, apoi ar fi bine se ocupe numai de activități literare. Dar, din păcate, din scrisul literaturii nu se poate trăi, așa că... mulți fac jurnalistică până la pensie.

- Care este destinul scriitorului într-o țară în criză?

Președintele:

- Din toate timpurile scriitorul a fost în... criză. Dar într-o țară în criză cu atât mai mult scriitorul plonjează mai adânc în aceasta. Oamenii neavând venituri, întâmpinând greutăți zilnice, nu mai au dispoziție și nici bani să mai cumpere cărți. Această situație se răsfrânge și asupra celui care scrie.

*

-Constantine!

-Spune? Întrebă fără să ridice ochii de pe pagină.

-Văd că ai citit interviul dat de mine.

-Da! Toate interviurile publicate în presă date de tine le-am citit, precum și cartea „Cu inima în palmă”, unde ai inclus o selecție a acestora.

-Mă bucur. Și eu citesc tot ce publici, inclusiv volumele de poezie, eseuri și romane. Am observat că avem aceleași idei. Aceleași păreri despre evenimentele din țară.

-Am constatat și eu același lucru! Ce scrii tu, parcă le-ași fi scris eu!

Constantin se afundă din nou în lectură. Între timp în bucătărie se auzeau zgomote de vase. „S-o fi sculat Tina”, gândi Florin.

-Să vă aduc o dulceață? Întrebă Tina, băgând capul pe ușă.

-Sărut mâna doamnă!

-Bine ai venit Constantine!

-Vin acum cu dulceața.

După puțin timp intră cu o tavă pe care se aflau două farfurioare de cristal cu dulceață și două pahare cu sifon.

-Dragă, nu vi și tu aici cu noi?

-Nu! E ora de meditație. Vin fetele...

-Bine.

-Mulțumesc doamna Tina pentru dulceață.

-Cu multă plăcere, răspunse aceasta.

-Să vă pun mai multe prune?

-Sunt de-ajuns!

-Deci, sunteți doar de două prune! Să vă spun un banc?

-Spuneți!

-O doamnă din înalta societate avea zilnic mosafiri veniți în vizită. Într-o zi îi spune servitoarei: „Veto! Te învăț câte prune să pui pe farfurie în funcție de... felul cum arată musafirii. Ascultă bine, bagă pe urechi! Când vezi că musafirul nu prea arată bine îi aduci doar o prună pe farfurioară. Dacă arată ceva mai bine îi aduci două prune. Iar dacă vezi că vine cu

trăsura, că are pălărie de fetru și pantofi cu scârț aduci pe farfurioară... dulceață cu trei prune! Ai înțeles? 'nțeles cocoană!". Într-o zi au venit musafiri o familie de nobili, fără să vadă însă servitoarea din ce au coborât - trăsură sau automobil. Stăpâna casei sună din clopoțel. Veta intră. „*Să ne aduci dulceață și pahare cu sifon!*” se adresează servitoarei. Veta se uită bine la musafiri, se mai uită... îi analizează, se scărpină în cap băgând mâna pe sub batic și nedumerită întrebă: „Cucoană,ăștia de câte prune sunt?”

Toți trei începură să râdă.

-Aaa... vasăzică noi suntem doar de două prune!?

-Voi meritați borcanul tot! Și... Tina se retrase. Constantin se apucă de lectură. Eu mă gândeam la romanul meu. Îl scriam în gând:

„Necșulescu era de mult urmărit de o bandă de excroci ce-l șantaja. Fost director la Gospodăria de Partid, Revoluția din decembrie 1989 l-a făcut și mai bogat. Evenimentele l-au prins cu bani în conturile și în casa întreprinderii. Bani, numerar, i-a ridicat direct din casă și i-a ascuns într-o cutie de metal în grădinița cu flori ai vilei din Primăverii unde locuia cu soția. Iar cei din conturi i-a plimbat prin alte conturi deschise de el până i-au pierdut urma. În vremurile acelea cine mai avea timp să verifice? Totul era tulbure. Legile, așa cum erau, nu-și mai făceau efectul, iar instituțiile statului erau în disoluție. O singură persoană, Marine și Dorele, știa că Necșulescu a luat banii lichizi din casă. Era caserita!”

*

-Florine, trebuie să plec. E destul de târziu.

-Bine, Constantine! Se ridicară de pe fotolii lăsând pe speteaza lor agendele și romanul. Tina, încă era cu cele două eleve în camera cealaltă.

-Sarut mâna doamna Tina. Să aveți o seară plăcută!

-Mulțumesc domnule Constantin, a răspuns din cameră.

La fel ca în seara precedentă l-am condus până jos. Ne-am dat mâna și a plecat grăbit cu mersul lui de rață.

A treia zi: Substituirea

(Să nu iei numele Domnului Dumnezeuului tău în deșert.)

După un somn fără vise m-am trezit gândindu-mă tot la romanul pe care-l scriu. M-am bărbierit cu aparatul de unică folosință și am chemat-o pe Tina să mă radă pe gât.

-Bună dimineața, Florine! Cum ai dormit?

-Bine. Chiar foarte bine! Dar tu?

-M-am mai trezit, am avut picioarele neliniștite. Până la urmă am adormit.

-Ce să-i faci iubită, să nu uităm vârsta pe care o avem.

-Nu uit! Până una alta după ce termini în baie, să vii la masă. Avem câte o cană cu cereale cu iaurt.

-Vin imediat.

După ce am mâncat, Tina s-a dus la nepoțele, iar eu m-am așezat la computer și am început să scriu la roman.

Aceasta, pe atunci era tânără. Unii spuneau că ar fi trăit cu Necșulescu. Dar cine știe... După ce Gospodăria de Partid s-a transformat și a trecut de Guvern, Necșulescu s-a privatizat, cumpărând terenuri de la țărani din jurul Bucureștiului. Dar grosul l-a luat de la fosta lui întreprindere printr-o asociere frauduroasă între firma lui și noua instituție cu capital de stat. Văzând că acestuia îi merge așa de bine, având două vile în Piperă și o colecție de autoturisme scumpe i-a venit ideea să profite și ea. Cred, la sugestia soțului, ce-l chema Protopopescu Ion, zis Gheoroiu, căruia i-a povestit toată tărașenia.

-Bine, Nuța dragă!

-Nu-l lăsăm noi! Să nu ne creadă proști. Voi aranja eu totul.

-Trebuie să facem ceva. Adică în timpul celălalt el avea salariu mare, lua din instituție tot ce-și dorea inima. Chiar... se bucura de toate bunătățile mai mult de cât membrii Comitetului Central, și decât familia Ceaușescu... și acum tot el să beneficieze...

-Lasă pe mine că aranjez eu!

-Am încredere în tine Nelu!

...Și Gheoroiu s-a pus pe treabă. A rugat-o pe Nuța să-l stabilească o întâlnire cu Necșulescu la biroul firmei acestuia. Într-o zi, înainte de prânz, Protopopescu s-a dus la Necșulescu, în urma telefonului dat de Nuța, la biroul acestuia de pe Calea Floreasca. Nimeni nu știe ce au discutat, dar cert este că peste câteva zile contul familiei Protopopescu a crescut cu o sumă amețitoare.

În ce condiții s-a făcut acest împrumut și modalitățile de restituire a banilor nu știe nimeni. Nici noi.

-Adică... cum... nici noi? Nu cumva ești ofițer sub acoperire!? Întrebă Dorel.

-C-am așa ceva...

*

Moș Marin și vecinul Cârțu se scărpinară în cap cu mâna băgată sub pălăriile lor negre cumpărate din târg.

-Interesant! Zise Dorel puțin conrariat.

-Spune mai departe, Ilie tată! zise bătrânul Marin ridicând paharul și ciocnind cu ceilalți.

-Să fie într-un ceas bun! Sorbind vinul până la fund, Ilie a început să povestească mai departe.

*

După acest împrumut, Necșulescu a simțit că este urmărit de un bărbat aflat într-un Ford de mâna a doua. Câteva zile la rând, până când ieșind pe terasă, să-și fumeze trabucul, a auzit un zgomot sec și în geamul de alături a observat orificiul făcut de un glonț. În aceeași secundă Fordul a demarat în trombă. Atât a apucat să observe. Avea aceeași culoare. Culoarea oului de rață. Cred că această situație l-a frământat mult. Nu a anunțat Poliția. Mă gândesc că avea multe „bube în cap” de aceea a ascuns acest incident. Însă nici el nu a stat cu mâinile în sân.

Ilie se opri puțin din povestit, mai sorbi ceva vin din cana de lut, a privit la cei de alături care ascultau cu atenție și începu din nou să povestească.

*

Martorii spun că l-au văzut pe Necșulescu prin diferite locuri frecventate de oamenii străzii. Chiar în preajma canalelor. Un apropiat al lui Necșulescu îmi spunea că cel găsit împușcat pe câmpul de lângă Leordeni nu ar fi el. Însă criminaliștii au hotărât că este Necșulescu. Nu știi dacă au făcut analiza AND-ului. Dar, găsind asupra mortului cartea de indentitate, alte lucruri personale, hainele cu care era îmbrăcat, 60incluzând și mărturia soției care a identificat cadavru, și asemănarea izbitoare, s-a hotărât că acesta este Necșulescu. După doi ani soția lui, Casandra, s-a dus undeva într-o insulă din Pacific. Se pare, cred eu, că acolo trăiesc în pace și liniște familia întregită. Înainte de eveniment Necșulescu începuse să-și transfere banii în conturi din Elveția și New York. Aceasta este povestea rudei voastre. Constantin Ene, ziaristul, a scris un reportaj amplu, pe mai multe numere, în săptămânalul „Flagrant”, editat de un concetățean de-acestuiă.

-Dacă este așa, mă bucur că trăiește! În fiecare duminică și de Sfintele sărbători aprind câte o lumânare pentru muierea mea și rudele mele trecute la Domnu, numindu-l și pe Necșulescu. După aceste zise, bătrânul Marin bău tot vinul din pahar până la fund.

-A fost descoperit cel care a tras?

-Nu! Dar eu bănuiesc că l-a împușcat Gheoroiu, soțul Nuței. Motivul? Să nu mai plătească datoria” Însă Necșulescu nu a căzut în plasă. A murit altul în locul lui. Era, bănuiesc, un om al străzii. Îmbrăcat, spălat și dichisit. Învățat să răspundă la numele de Protopopescu. În schimbul unei sume de bani. Ne bănuind ce-l așteaptă.

- Aproape aceeași întâmplare s-a petrecut în Lădești, pe vremea comunismului, spuse Dorel. Era un medic, pe nume Duței, directorul spitalului de acolo, neînsurat. Avea mulți bani și împrumta pe colegi. Într-o dimineață a fost găsit înecat în fântână. Vinovatul nu a fost găsit. Însă se bănuia că l-a omorât un medic, coleg cu el, care îi era dator o sumă mare de bani. Nu după mult timp bănuitul și-a ridicat o vilă deosebită. Cu ce bani se întrebau oamenii?

*

Trezit, parcă dintr-o altă lume paralelă, de soneria interfonului, Florin se sculă de la computer și s-a dus la ușă.

-Bine ai venit Constantine! Ce făceai?

-Lucram la roman!

-Să te faci comod și hai în sufragerie.

După ce și-a pus geaca în cuier, intrară în cameră unde agendele și romanele îi așteptau așezate pe spetezele fotoliilor.

-Cum a mers la universitate?

-Le-am ținut o prelegere despre „*Cultura și democrația la români*”.

-Cred că a fost interesant.

-O anumită formă despre acest subiect am publicat-o. O găsești lipită într-o agendă de acolo.

-Chiar o caut.

Se așezară pe fotolii. Constantin luă romanul pe care-l citea de două zile, iar Florin a început să caute prin agende articolul despre care făcuseră vorbire. Îl găsi, până la urmă...

1 Decembrie:

Ziua Națională a României

*Sunt la Alba Iulia împreună cu Aura. Lume multă.
Manifestări culturale în Cetate...*

După această însemnare era lipit articolul.
Florin începu să-l citească.

-L-ai găsit?

-Da!

-E lipit pe pagina de 1 decembrie. Scrii acolo că
ai fost la Alba Iulia.

-Da!

-Citesc că era în 2000.

-Da! Așa cred...

-Atunci eram și noi pe acolo.

-Chiar!?

-Ce bine era dacă ne întâlneam!

-În atâta lume numai hazardul putea să ne
întâlnească.

-Adică norocul!

-Nu este același lucru.

-Norocul ți-l dă Dumnezeu, celălalt ți-l oferă
întâmplarea.

-Cred că Dumnezeu le dă pe amândouă!

-Sau... puterea aceea divină ce coordonează
întreg universal.

Tăcură. Începură să citească. Florin netezind
hârtia de ziar își începu lectura.

**Literatura în folosul democrației și democrația în slujba
culturii la români, dar și în folosul dictaturii comuniste**

(I) Firave idei de democrație la începuturile literaturii române.

În istoria Țărilor Române democrația prin cultură a apărut mult mai înainte decât democrația promovată de politic. Însăși cuvântul grec „demoskratos” înseamnă: demos=popor și kratos=putere, ne duce cu gândul la faptul că această formă de guvernare este menită să asigure egalitatea cetățenilor în fața legii, libertatea cuvântului, a presei, a întrunirilor, participarea la guvernare prin instituțiile democratice, ca parlamentul, votul universal, etc.

Aspirațiile poporului nostru spre democrație a existat aproape dintotdeauna. „Psaltira în versuri” (1673) a lui Dosoftei, tipărită în Polonia la Unieiv, este printre primele lucrări literare în care sunt abordate unele elemente democratice, într-o perioadă când „dreptatea umbla cu capul spart” și dorința de libertate față de turci răbufnea în versurile: „Ne-au suit păgânii în ceafă/ Cu rău ce ne fac și ne cer leafă”.

Însăși faptul că Grigore Ureche aducând o serie de date în favoarea tezei sale despre originea comună a Valahilor și Moldavilor, și atitudinea ostilă față de cotropitorii turci în cronică sa „Domnii țării Moldovei și viața lor”, este o formă de luptă în implementarea unor firave elemente democratice în rândul populației din spațiul Danubiano -Carpato- Pontic. Același lucru se află și în „Letopisețul Țării Moldovei” a lui Miron Costin (1633-1691), în care prin faptul că arată cum a venit la domnie Alexandru Vodă Ilieș, cronicarul subliniază starea de mizerie a țărănimii ca o fierbere „în greutate”

și netocmele” din care pricină ușor au putut fi răsculați împotriva stăpânirii.

În toată perioada începutului istoriografiei în limba română, inclusiv în „Cronica Țării Românești” a lui Radu Popescu și în „cronica anonimă” pe care Nicolae Bălcescu a publicat-o sub titlul „Istoria Țării Românești dela 1689 încoace, continuată de un anonim”, unde este zugrăvită epoca lui Brâncoveanu, descoperim aspirațiile țărănimii spre o viață mai bună și sperând la firave elemente democratice și sociale.

În acea perioadă Isaac Newton publica „Principiile matematice ale filozofiei naturale” (1687), iar francezul Nicolas Malebranche căuta să înlătore de pe poziții idealist-teologice dualismul lui Descartes, scriind „Despre căutarea adevărului” (674-1675).

(II) Idei democratice promovate de literatura secolului XIX

În Ardeal la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, prin reprezentanții Școlii Ardelene, se ducea lupta împotriva instituțiilor pe care se sprijinea orânduirea feudală, împotriva obscurantismului și pentru luminarea poporului. Lucrările ce au făcut obiectul acestor idealuri au fost: „Istoria lucrurile și întâmplările Românilor” de Samuil Micu-Klein, „Hronica Românilor și a mai multor neamuri” de Gheorghe Șincai și „Istoria pentru începutul Românilor în Dachia” a lui Petru Maior. Prin scrierile lor aceștia au militat pentru ideea unității Românilor. Atitudinea lor era văzută ca progresistă cu tendințe democratice, de neacceptat de ocârmuitori.

Însă, ideile democratice în Principatele Române în secolul XIX au venit prin filiera literaturii și artei promovate de boierii cu dragoste de cultură ca Iancu Văcărescu și Iordache Golescu, fratele lui Dinicu. Gheorghe Lazăr deschide în 1818, la Sfântu Sava, prima școală superioară în limba română din Țara Românească. Publică în 1820 „Povățuitorul tinerimii“, iar Constantin Dinicu Golescu scrie „Însemnare a călătoriei mele făcută în anii 1824, 1825, 1826“, în paginile căreia găsim imaginea vieții țărănimii exploatare, metodele cu care se storceau birurile dela țărani.

Un om cu idei înaintate a fost Ionică Tăutu, un boiernaș moldovean, autor a unor pamflete politice. Ca și Dinicu Golescu, el a luptat cu arma scrisului pentru smulgerea poporului din întunericul inculturii și pentru dreptatea socială într-un context democratic.

În slujba ideilor progresiste, în preajma revoluției de la 1848, un rol important l-au avut publicațiile periodice. Ion Eliade Rădulescu, cu sprijinul lui Kisseleff, editează „Curierul Românesc“, primul ziar din Muntenia. În același an apare, din inițiativa lui Gheorghe Asachi, la Iași, „Albina Românească“, iar în 1836, Eliade adaugă gazetei sale un supliment literar: „Curierul de ambe sexe“, urmat fiind de Asachi, care editează și el „Alăuta Românească“ (1837).

În Transilvania, Gheorghe Bariț scoate în 1838, la Brașov, „Gazeta de Transilvania“, căruia îi adaugă un supliment „Foaie pentru minte, inimă și literatură“. În același ritm cu transformările economico-sociale din

principate, presa românească promovează idei democratice, pătruzând în mase.

În 1844, în urma înțelegerii cu Ion Ghica și cu Nicolae Bălcescu, Mihai Kogălniceanu scoate o altă revistă, „Propășirea”. Numele revistei fiind socotit de cenzură prea revoluționar și democratic a făcut ca să apară doar cu subtitlul „Foaie științifică și literară”. După câteva luni de la apariție, revista a fost suprimată din ordinal lui Mihai Sturza.

O parte activă la mișcarea revoluționară de la 1848, o au gazetele „Poporul Suveran” și „Pruncul Român”, care apar în timpul revoluției, promovând idei revoluționar-democratice. În ultima publicație amintită din 8 iulie 1848 C. Aricescu publică „Odă la eroina română, Ana Ipătescu”. Trebuie să spunem despre „Marșul Revoluționar” al tânărului poet Ioan Catina. Ideile înflăcărate ale acestui marș urmărea să dinamizeze mulțimea în luptă pentru democrație și libertate. „Finul Pezelei, cel isteț ca un proverb” - cum îl caracterizează în poezia „Epigonii” poetul Mihai Eminescu pe Anton Pann (1794-1854) nu a fost un simplu tipăritor de literatură populară. De remarcant în privința ideilor ce le propagă este „Povestea vorbeii” care reflectă și critică moravurile vremii, inclusive instituțiile de stat.

Mișcarea literară din Țara Românească în secolul XIX, în care sunt evidențiate idei democratice, cunoaște un avânt deosebit prin creația lui Vasile Cârlova, Grigore Alexandrescu, Mihail Kogălniceanu, Ion Eliade Rădulescu, Ion Ghica, Nicolae Bălcescu, Dimitrie Bolintineanu, Cezar Bolliac, Alecu Russo, Vasile

Alecsandri, Costache Negruzzi, Mihai Eminescu și alții.

Era perioada când în Europa, mai ales în Franța, Honoré de Balzac (1799-1855) prin romanele sale dezvoltă ideile unui romantism revoluționar pus în slujba viziunilor democratice ale vremii: „Iluzii pierdute”, „Istoria mării și decăderii lui Cesar Birotteau”, în Germania Berthold Auerbach (1812-1882) publică povestiri de inspirație rurală și romane din care transpiră idei democratice, la fel în Ungaria Gergely Csiky (1842-1891) dramaturg care prin piesele „Proletarii” și „Mizerie cu zorzoane” evocă lumea maghiară care aspira spre o societate democratică.

(III) Democrația promovată în literatura română din prima jumătate a secolului XX.

În secolul XX, până la cel de al doilea război mondial, majoritatea literaturii scrise și publicată de autori români promova ideile democratice ale vremii. România era integrată în sistemul de valori europene. Revistele literare, o parte din ele, susținute de Fundațiile Regale publicau o literatură ce promova idei democratice, oglindind realitatea socială a țării. Era perioada când apăreau romanele lui Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Gib Mihăescu, Ionel Teodoreanu, alți romancieri și nuveliști, care prin operele lor, scrise în deplină libertate de exprimare, oglindeau realitățile sociale, și ideile democratice inclusiv contradicțiile diferitelor ideologii ce străbăteau Europa. Poeziile și pamfletele lui Tudor Arghezi erau o armă în folosul democrației,

poemele lui Adrian Maniu, Demostene Botez, George Topârceanu, Alexandru Philipide, Camil Baltazar, Aron Cotruș, Otilia Cazimir, Ion Pillat, Benjamin Fundoianu, Ilarie Voronca, Zaharia Stancu, Nichifor Crainic, Voiculescu, Blaga, făceau poezia paternității și proză etnografică, alții autohtonizau simbolismul și se dedicau poeziei roadelor, ortodoxiștii împărtășeau doctrina miracolului, iar Lucian Blaga având propria doctrină, a misterului. Tzara, Urmuz, Ion Barbu, Vinea, Matei Caragiale abordaseră dadaismul, suprarealismul și ermetismul. După cum se observă era un evantai policrom de modalități de exprimare a multitudinilor de idei, mulțumind din toate punctele de vedere cititorii. Critica a lui Zarifopol, Ralea, Vianu, Pompiliu Costantinescu, Cioculescu, Călinescu, promova ideile democratice și etice din operele apărute, diversitatea stilurilor și estetica acestora.

*În această perioadă este promovată proza memoria-
listică, noul roman citadin, poezia feminină, poezia
profesiunilor, poezii provinciale și noua generație cu
filozofia neliniștii, aventurii și experiențelor (sunt
promovate „filozofiile miturilor” ale lui Pârvan, Nae
Ionescu, Blaga), și noua generație de romancieri
gidieni, cum ar fi Mircea Eliade, Celarianu, Anton
Holban, etc.*

*Însă, nu trebuie uitat că Ralea ducându-se la Institutul
de Istorie Universală, unde era lorga director, ca
emisar din partea prim-ministrului Armand Călinescu,
să-l anunțe că regale Carol al II a hotărât să-l
asasineze pe Corneliu Zelea Codreanu, Nicolae Iorga
a replicat: „Mai bine l-ar asasina pe Arghezi”. Motivul
era epigrama pe care o scrisese poetul la adresa lui*

Nicolae Iorga: „E înalt ca un proțap/, are barbă și nu-i țap/, A supt țara sub trei regi,/ Și- are toți copiii blegi”.

Revistele (Contimporanul, Viața românească, Convorbiri literare, Unu, Semănătorul...), cotidienele ce aveau pagini săptămânale de cultură și editurile publicau o gamă diversă de literatură, fapt ce putem spune că exista o adevărată orientare democratică în programul lor editorial. „Contimporanul” (1922-1932) lui Ion Vinea promova modernismul de avangardă, în această publicație găsim semnăturile lui Gherasim Luca, Tristan Tzara, Ilarie Voronca, Geo Bogza, Brunea-Fox, „Viața Românească”, în care descoperim semnăturile lui Sadoveanu, Garabet Ibrăileanu, George Topârceanu, Ionel Teodoreanu și mulți alții.

Tot în această timp scriitorii cu gândire socialistă se încadrau în contextual democratic existent în țară. Ei (Al. Sahia, Panait Istrati, Bogza, Brunea-Fox, Pană și alții) promovau ideile unui socialism democratic. Chiar Panait Istrati după vizita făcută la Moscova s-a lămurit de „socialismul” promovat de sovietici, publicând în acest sens articole în care dezvăluia adevărata față a ideologiei bolșevice impusă de Stalin și acoliții lui.

În această perioadă francezul Jean-Paul Sartre (1905-1980), filozof, prozator, dramaturg și eseist, având idei de stânga, fondatorul existențialismului ateu prin lucrarea „L'etre et le neant” (Ființa și neantul) publicată în 1943, dezvăluia teza libertății individului, a necesității obținerii, a libertății determinată de intenționalitatea continuă a conștiinței. A avut legături strânse cu URSS.

Tot în această perioadă Louis Aragon, poet și prozator francez, soțul Elisei Triolet aderă în 1927 la partidul comunist, publicând în 1949-1951 romanele de angajare politică „Comuniștii” și „Săptămâna patimilor” (1958). În 1946 publică „Omul nostru”. Tot în Franța, Henri Barbusse (1873-1935), inițiatorul mișcării pentru pace, publică proză realistă în genul lui Zola. Principala lui lucrare este romanul „Focul”. Acești trei scriitori francezi sunt suspectați că au colaborat cu serviciile secrete sovietice, cu temutul KGB.

Spre deosebire de acești scriitori francezi, (și ca ei mulți alții din diferite țări europene, care au colaborat cu serviciile secrete sovietice, în folosul unei ideologii criminale) se pare că în România, scriitorii nu au aderat și nu au făcut „jocul” Moscovei.

Nici măcar Constantin Dobrogeanu-Gherea sau Al. Sahia, care au avut această tendință de a „juca” cum cânta aparatul de propagandă sovietic, nu s-au înscris pe traiectoria moscovită.

În țara noastră democrația se instalase, se modernizase economia, indicele de creștere al ei era în ascensiune și datorită Casei Regale. Iar scriitorii, crescuți în democrație și educați, scriau în spiritul acesteia. Cititorii provenind din rândul maselor nu gustau ideologia socialist-comunistă străină spiritului și ființei românului.

(IV) Literatura română în defavoarea democrației, slujnica unui regim criminal. Comunismul. (Realismul socialist)

Odată cu intrarea tancurilor rusești în țară în august 1944 și eliminarea persoanelor competente din aparatul de stat și din întreprinderile economice, înlocuirea lor cu membrii P.C.R. sau simpatizanți (septembrie-octombrie 1944), formarea guvernului condus de dr. Petru Groza (6 martie 1945), votarea la 3 august 1948 de către Marea Adunare Națională a legii prin care întreg învățământul este unificat și laicizat, și transformarea Societății Scriitorilor Români în Uniunea Scriitorilor Români, acestea devin unele în propaganda de partid. U.S.R. promovând realismul socialist al unui regim totalitar impus de sovietici.

Sunt excluși din noua organizație scriitoricească scriitorii a căror operă nu se încadra în ideologia marxist-leninistă, cum ar fi: Radu Gyr, N. Crevedia, Lucian Blaga, Vasile Voiculescu și mulți alții. Sunt interzise operele lui Gib Mihăescu, Pillat, Arghezi, Nichifor Crainic, Octavian Goga, Mircea Vulcănescu, etc. Din 1944 până în 1950, Mihai Eminescu a fost interzis datorită poeziei „Doina”. Din literatura universală sunt interziși: Platon, Spinoza, Nietzsche, Bergson, Edgar Poe, Gide. În total au fost interzise 8000 de cărți. În această perioadă sunt impuse opere ce promovau realismul-socialist din URSS, cum ar fi Maiakovski, Șolohov, Esenin, Konstantin Fedin, Leonid Leonov, Andrei Jdanov, Iliia Ehrenburg, Aleksandr Fadeev cu „Tânăra gardă”, N. Ostrovski cu „Așa s-a călit oțelul”, Maxim Gorki care publicase în „Literaturnia Gazeta” articolul „Despre realismul socialist”, etc. Se înființează în București Editura „Cartea Rusă” și o facultate unde se învăța numai limba rusă, iar în marile orașe se deschid Librăriile „Cartea Rusă”.

Dar ce era acest non-curent literar? El reprezenta o realitate distorsionată a realității, o adaptare a ei la cerințele și interesele partidului comunist care dorea să dețină monopolul adevărului și înțelegerii realității. Real era doar ce era conform cu viziunea partidului unic. Având ca principiu „tipul omului nou” mereu învingător în luptă cu tarele trecutului.

La noi, mulți scriitori pactizează cu puterea comunistă și încep să publice cărți scrise în spiritual realismului-socialist, doctrină comunistă oficială proclamată în 1932 de Comitetul Central al Partidului Comunist al URSS, impusă tuturor țărilor care au fost ocupate de Armata Roșie. Debutul realismului socialist din România are loc în ianuarie 1948 când Sorin Toma, fiul poetului A. Toma, publică trei articole în „Scânteia”, intitulate „Poezia putrefacției sau putrefacția poeziei” despre opera poetică a lui Tudor Arghezi, în care se dă semnalul ruperii totale față de valorile naționale ale trecutului. Într-un articol publicat în „Viața Românească”, nr.3, din 1951, Mihai Beniuc, în calitate de președinte al Uniunii Scriitorilor, oferă definiția poetului realismului-socialist. Imediat criticii literari ca: Leonte Răutu, Ovid S. Crohmălniceanu, Mihai Gafița, Mihai Novicov, Traian Șelmaru, Ion Vitner publică articole în spiritul cerut de noua ideologie cultural-politică.

Primul care a dat semnalul introducerii realismului-socialist la noi a fost Mihai Sadoveanu (cel care fiind președintele Marelui Adunări Naționale nu a vrut să grațieze condamnarea la moarte a unui țăran care nu a dorit să se înscrie în CAP), cu prozele: „Fantezii răsăritene” (1946), „Păuna Mică” (1948) și „Mitrea

Cocor” (1950). A urmat Zaharia Stancu cu „Descuț”, Alexandru Jar cu „Sfârșitul jalbelor” (1950), Petru Dumitriu cu „Drum fără pulbere” și „Pasărea furtunii”, Eusebiu Camilar cu romanul „Negura” (1949), Eugen Barbu cu „Groapa” și „Șoseaua Nordului”, Aurel Baranga, Mihai Davidoglu, Lucia Demetrius, Alexandru Mirodan, ș.a.

Mai târziu, după 1960, au apărut romane care au mai „îndulcit” realismul-socialist, dar slujind și în acest fel regimul de dictatură comunistă, prin faptul că se arăta lumii „deschiderea” literaturii noastre spre noi orizonturi. Era un fel de „dizidență” cu aprobarea cenzurii și ai securității. Vezi: Țoiu, Buzura, D.R. Popescu, Breban, etc. Se continua publicarea de cărți a celor care făceau parte din sistem (redactori la edituri, reviste, ziare, radio, televiziune, instituții cultural-artistice, activiști culturali și politrucci.) și care erau verificați. De fapt toți scriitorii din sistemul amintit nu erau altceva decât activiști politici în slujba propagandei PCR, iar o parte din ei vizitau țările capitaliste cu sarcini precise de culegere de informații din rândul diasporei românești, după care veneau în țară și raportau securității. Astfel se explică de ce scriitorii ca Ion Acsan, Ion Cocora, Al. Căpraru, A. Buzura, Eugen Barbu, D.R. Popescu, Nicolae Dragoș, V. Tudor, Marin Sorescu, Dumitru Popescu, Adrian Păunescu, E. Jebeleanu, A. Jebeleanu, Marin Preda și mulți alții, erau mereu prin occident.

În spiritual realismului-socialist au apărut: „Calea Griviței” (poem) de Cicerone Teodorescu, „Grivița Roșie” de Marcel Breslașu, ambele în 1950, „Steaguri” de M. Beniuc, „Minerii din Maramureș” de Dan Deșliu,

apărute în 1951, „În satul lui Sahia” de Eugen Jebeleanu, „La cea mai înaltă tensiune” de Nagy Istvan, „Oțel și pâine” de Ion Călugăru, „Dulăii” de Zaharia Stancu, „Desfășurarea” de Marin Preda, cărți apărute în 1952, „Un om între oameni” (1953, 1955, 1957), de Camil Petrescu, „Cântecele pădurii tinere” de Eugen Jebeleanu, „Un cântec din ulița noastră “ de Cicerone Teodorescu, „Laude” de Miron Radu Paraschivescu, toate apărute în 1953.

În anul 1954 apar cărțile lui Mihai Beniuc „Mărul de lângă drum” și „Partidul m-a-nvățat”, a lui Cicerone Teodorescu „Făurari de frumusețe”, Mișu Dragomir „Războiul”, în 1955; Marin Preda „Moromeții”, T. Arghezi „1907”, Titus Popovici „Străinul”, Maria Banuș „Ție-ți vorbesc, America”, Veronica Porumbacu „Generația mea”, în 1956; Tudor Arghezi „Cântare omului”, N. Labiș „Primele iubiri”, în 1957; Eugen Barbu „Groapa”, A.E. Baconski „Dincolo de iarnă”, Gheorghe Tomozei „Pasărea albastră”, Ion Marin Sadoveanu „Ion Sîntu”, Ion Vitner „Firul Ariadnei”, în 1958, Miron Radu Paraschivescu „Laude și alte poeme”, Marin Preda „Îndrăzneala” și D.R. Popescu „Fuga” iar în 1959 îi apare primul roman „Zilele săptămîinii”...

În 1960 sunt publicate cărțile noii generații de poeți și prozatori: Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ilie Constantin, Nicolae Velea, Ștefan Bănuțescu, Ion Gheorghe, Ion Horea, iar Fănuș Neagu publică „Somnul de la amiază”. În 1963 apar cărțile: „Laudă lucrurilor” de G. Călinescu, „Capul Bunei Speranțe” de Augustin Buzura, (romanele acestuia sunt necitibile în ziua de azi), „Fântâna soarelui” de Eugen Frunză, în

1972 „Coborând spre nord-vest” de Vasile Sălăjan, în 1974 „Clodi Primus” de C. Zărnescu, etc. Această nouă generație sub motivul ideilor absconse nu spunea nimic. Era ruptă de realitățile existente, într-o perioadă când poporul roman era înfometat.

În perioada aceasta, de după 1960, Nicolae Manolescu publică articole vădit propagandistic în favoarea realismului-socialist, cum ar fi: „Tineri muncitori în creața literară contemporană” și o serie de altele în „Gazeta Literară” și „Contemporanul” unde a publicat articolul „Realism-realism socialist”. La fel ca Manolescu, Alex Ștefănescu de când a început să publice, din 1970, cronicile literare în „Luceafărul”, condus pe atunci de Ștefan Bănulescu, a făcut apologia realismului-socialist și criticând fără milă lucrările care nu se încadrau în acest așa zis curent literar impus de PCR.

În a doua parte a secolului XX când în, aproape, jumătate din țările europene era impusă ideologia marxist-leninistă, în celelalte țări democratice, în țările capitaliste, în general cultura și arta, cunoștea o înflorire democratică. Astfel în perioada de care facem vorbire prozatorul și dramaturgul francez Marcel Aymé își publică lucrările de dramaturgie și proză în care cultivă umorul succulent, cum ar fi: „Clerambard” (1950), „Capul celorlalți” (1952), Paul Eluard, poet francez, scrie și publică „Poezie neîntreruptă” (1953), folosind un limbaj poetic simplu și familiar, vizând un raport de reciprocitate între obiect și cuvânt. Englezul William Empson în 1951 și în 1961 „Structura cuvintelor complexe” și volumul de poezii „Dumnezeul lui Milton”, poetul, prozatorul și dramaturgul german

(RFG) Hrmann Kasack publică „Orașul de dincolo de fluviu” (1947), „Năvodul cel mare” (1952), poetul spaniel Moreno Villa publica în 1944 „Viață dezvăluită” (Memorii).

De observat că în timp ce în țările democratice autorii își publicau din timpul vieții memoriile sau jurnalele, la noi niciun scriitor nu a îndrăznit să le publice din timpul vieții, de teamă că vor intra în malaxorul securității.

Toate revistele din București și din țară: „România Literară”, „Săptămâna”, „Flacăra”, „Convorbiri Literare”, „Cronica”, „Scrisul bănățean”, „Tribuna”, „Orizont”, și altele, aflându-se în controlul aparatului propagandistic al Partidului Comunist, făceau apologia, nu numai prin editoriale, dar și prin literatura publicată, a regimului de dictatură. Sunt modificate poeziile și proza, de către redactori, (trimise pe adresa redacției de corespondenți), iar când au fost la conducerea partidului și țării familia Ceaușescu, erau modificate, datate și dedicate acestei familii. Modificările se făceau fără aprobarea autorilor. Iată cum redactorii și scriitorii din redacții contribuiau și prin această metodă la implementarea unei ideologii străine poporului. Cărțile majorității scriitorilor care au fost publicate în timpul dictaturii comuniste nu au fost bune nici pentru prezentul de atunci, ne mai vorbind de viitor. Mă gândesc câte păduri s-au tăiat pentru a se fabrica hârtia pe care să se tipărească aberațiile acestor scârța-scârța...

N. Manolescu și Alex Ștefănescu în loc să cuprindă în „Istoriile” lor acești mastodonți cu picioare vopsite cu cerneală roșie, mai bine cuprindeau scriitorii din

diaspora românească ce au scris în spirit democratic fără constrângerea ideologică a comuniștilor, cum ar fi: Vintilă Horia, Paul Goma, Dumitru Radu Popa, Herta Müller, Andrei Codrescu, Geoge Astaloș, Virgil Duda, Ioan Ioanid, Oana Orlea, Jeni Acterian, Lena Constante, Ștefan Baciu și mulți alții. Totuși îi înțeleg pe cei doi istorici și critici literari, gândindu-mă la proverbul românesc „te asociezi cu cine te asemeni”, recte Păunescu și alți aplaudaci comuniști, chiar dacă și-au pus masca democratului. Promovând în astfel de „Istorii” autori care au scris în spiritual realismului - socialist riscăm să educăm tinerele generații tot în spiritual acestei doctrine comuniste-criminale.

Datorită acestui fapt, că toate instrumentele de propagandă, radio, presă scrisă, edituri și TV se aflau în mâna acestor scriitori-activiști de partid, astăzi constatăm că societatea românească, oamenii care o compun au un comportament și o mentalitate deformată față de valorile democratice. Aceasta este principala vină că România, în cei 20 de ani de la revoluția din 1989, nu progresează în implementarea democrației în drumul ei de integrare europeană.

În acest sens ACUZ pe toți scriitorii care au lucrat în redacțiile ziarelor, revistelor și editurile comuniste de genocid moral și cultural la adresa poporului nostru.

Din 1989 se întrevide noul curent „globmodernul” (denumire dată de noi) ce înglobează operele de artă, proza, poezia, eseul, compozițiile noastre, care fac o întoarcere spre valorile trecutului promovate printr-un stil pe jumătate întors spre trecut.

Constantin Ene

*

Sună telefonul. Florin se ridică de pe fotoliu și intră în hol unde pe o măsuță rotundă se afla acest aparat atât de util în epoca modernă.

-Alo! Da! Cine sunteți?... Dacă nu vă spuneți numele, nu am ce discuta cu dumneata. Ceee...? Mă ameninți! Salut!

Trântind receptorul în furca telefonului, Florin intră furios în sufragerie.

-Auzi, domnule! Unde am ajuns!?

-Ce s-a întâmplat!?

-Un anonim mă amenință cu moartea pentru faptul că am scris un articol anchetă despre evaziunea fiscală și furturile din spitale pe care o practică unele firme.

-Cum se fură în spitale, Florine?

-Foarte simplu. Medicul de salon sau șeful de secție prescrie rețeta pentru pacient, spunând că nu au medicamentele respective, și-l trimite la farmacie. Însă, pe de-altă parte, scrie în Fișa medicală, după externare, medicamentele prescrise, chipurile, administrate de spital. Medicamente pe care le ia el pentru cabinetul particular, obținând bani buni de la alți pacienți.

-Ingenios! Dar cu evaziunea fiscală cum rămâne?

-Firmele țin evidență dublă. Nu înregistrează intrările mărfurilor și nu dau chitanță pe cele vândute. Sunt multe astfel de tertipuri...

-Ar trebui să anunți poliția!

-Ce să faci și ăștia!? Numai când voi avea dovezi că unul și altul mă amenință atunci voi face un

denunț. Dar până atunci... vorba apoftegmei „Prinde hoțul, scoate-l ochii!”

- Să lăsăm asta! Îmi place un text din romanul tău. Ți-l citesc!

-Bine!

Tiri, tiri, tiri... Sărea Tina înt-un picior, cântând, pe la porțile copiilor de vârsta ei. Era semnalul de chemare la joacă. Imediat Lenuța lui Ionică, Frusîna a lui Constantin, Floarea lui Marin, Stelian a lui Nica, și alții din împrejur se arătară la porți, desculți și cu chef de joacă. Doar erau în vacanță.

-Ce ne jucăm? Întrebau cu nerăbdare.

-La gropițe! sugera Stelian.

-Mai bine țurca! sărea Lenuța.

-Hai, încală-te și descale-te, spuse Tina.

-Bine! căzură de acord cu toții.

Se duseră toți, ciopor, la gardul lui Fănică din Puroinica, unde cu o zi înainte făcuseră cinci gropițe.

-Floareo! Du-te după mingea de cârpă! Vezi că o văzui în curte la tine lângă roata căruței, zise Lenuța.

Fetița alergă spre poarta casei unde o întâmpină câinele, gudurându-se la picioarele ei.

-Stai cuminte, Patrocle!

Se întoarse cu „mingia” făcută dintr-un ciorap umplut cu cârpe peste care fusese împletită o plasă din sfoară de cânepă. Ceilalți copii au strâns fiecare câte cinci pietricele, pe care le țineau în mână. Stelian le strecură în buzunarul de la pantalonii scurți.

-Cine aruncă primul la gropițe?

-În ordine alfabetică.

-Nu în ordine alfabetică, nu știu alfabetul! sări Nicușor, un băiețel vecin cu Tina. Mai bine cu frunza, față dos, zise prâslea.

-Bine! confirmară ceilalți. Stelică luă o frunză de dud de lângă gard și o ascunse în palme.

-Cine ghicește ce față este, ăla începe.E bine?

-Da! ziseră toți. Între timp își aleseră fiecare câte o gropiță... dorind ca aceasta să fie cât mai departe de linia de aruncare. Norocul căzu pe capul Lenuței lu' Ionică. Au tras o linie măsurând patru pași de la gropițe. Lenuța, de la acest semn, azvârli „mingia” spre gropițe, în timp când ceilalți stăteau de-o parte și de alta a lor, gata de fugă. Mingea a nimerit în gropița lui Tina, o fetiță pipirie și arsă de soare. Aceasta luă mingea și o aruncă spre Stelică, lovindu-l. De bucurie Tina a sărit în sus bătând din palme. Stelică luă mingea. Era rândul lui să dea de la linie. Între timp Florica îi puse o pietricică în gropiță. Se jucară așa până când soarele ajunsese deasupra capului, dogorind puternic.

-Hai să bem suc de furnici! zise Floarea lui Marin.

-Ăsta nu e limonadă adevărată... Eu am băut la oraș, se laudă Stelică. Ceilalți tăcură. „Cum o fi aia?” se întrebă Tina în gând... Și parcă ghicindu-i gândul Stelică începu să povestească. Din vocea lui răzbătea și o ușoară laudăroșenie.

-Cum am luat vacanță...

-Cum? Ai luat-o în traistă? începu să râdă Lenuța.

-Taci, fato! lasă-l să povestească... Tăcură cu toți, ciulind urechile. Unii se așezară la umbră, sub dud.

-Am plecat cu taicu pe jos de cum începuse să se înlăptească ziua. Nu aveam bani destui să mergem cu RATA. Am mers, am mers, am mers, trecând printr-un pâlc de pădure, am trecut prin Mădulari, Gușuieni,

Sutești... Se făcuse aproape amiaza, și deodată am văzut... minunea!

- Ce minune?! săriră ceilalți copii, curioși.

-De cum am trecut linia ferată pe la barieră, taicu a zis să mă încalț că nu e frumos să mergem pe șosea desculț. Așa că mi-am pus opincile în picioare legându-le zdravăn cu nojițele. De fapt, nu puteam să merg desculț. Asfaltul era așa de tare încins încât trecea căldura chiar și prin pielea de porc a opincilor.

-Ce este ăla asfalt? întrebare copii.

-Cum să zâc... un fel de feșteală peste drum. Cum face muica pământul din camere înainte de sărbători... atunci când feștelele pământul cu apă. Aaa... mai bine, cum să zâc, cum este tencuiala de pe zidurile caselor. Așa se face pe jos, pe drum... cu ceva negru și tare.

-Ce minune! ziseră copiii.

-Minunea cea mare este că... la oraș că am văzut case peste case. Mă uitam în sus să le văd acoperișul, de mi-a căzut pălăria din cap.

-Și nu cad?!

-Nu cad, sunt prinse bine!

Copii dădeau din cap a neîncredere.

-Limonada cum era?

-Am coborât pe stradă spre târg. Acolo lume multă... ca la iarmaroc, cum spunea Creangă. Tiribombe, dulapuri multe în care să dădeau fete și băieți. Acolo taicu a luat o sticlă cu limonadă de la o tarabă. După ce a plătit, l-am auzit pe taicu înjurând pe comuniști cu glas încet. Să nu-l audă nimeni. Vânzătorul cred că l-a auzit. Era o sticlă de sfert cu dop de porțelan legat de o sârmă. Când i-a ridicat dopul cu degetul mare a sfârâit lichidul roșu. Tare dulce e! L-am împărțit cu

taicu. Și acum îmi lasă gura apă. Copii se freacă pe la gură ascultând cu atenție.

-Haideți să bem suc de-al nostru! îi îndemnă Tina.

Cu toții pleacă spre marginea uliței și intrară în lanul de grâu. Rupseră fiecare câte un pai.

-Vedeți să nu vă vadă paznicul de la CAP că ne omoară.

- Pe mine m-a prins luând câteva spice pentru porumbei și m-a bătut de m-a frânt. După ce s-a pișat pe o brazdă, a mestecat cu un băț pământul, după care m-a mârjnit cu el pe față. I-am spus că asta a fost pământul lui taicu, zise Stelică. M-a înjurat de mamă, de bunici, că au fost chiaburi și că mă va spune la școală.

-Ce înseamnă chiaburi? Întrebă prâslea.

-Ăia care sug sângele poporului! Zise Tina.

-Aoooooleuuuu...!

-Nu te mai mira Nicușoare! se răsti la el Frusina.

-Asta este, așa... o poveste.

Ajunși la lanul de grâu rupseră fiecare câte un pai. Apoi porniră pe marginea drumului să găsească un mușuroi de furnici.

-Am găsit. Uite aici! Și Tina umezind cu scuipat paiul îl apropie de mușuroi. Zeci de furnici se urcară pe el. După ce bietecele insecte lăsară un suc acrișor, Tina le doborâ și începu să lingă paiul.

-Ce bun este!

La fel făcură și ceilalți copii. Toți se lingeau pe buze și repetau aceeași operație.

*

Constantin a terminat de citit.

-Îmi aduce aminte de copilăria mea. La fel făceam și noi.... Cum trec ani! Trebuie să plec.

-Așa de repede!?

- Am de pregătit materialul pentru mâine.

Constantin se îmbracă și, după ce-și luă la revedere, coborâ scările sărind câte două trepte. Se grăbea... iar Florin ardea de nerăbdare să continue scrisul la roman.

A patra zi: Crima

(Adu-ți aminte de ziua Domnului și o cinstește pe ea: șase zile să lucrezi iar pe a șaptea să o serbezi, căci este ziua Domnului)

Constantin și Aura ieșiră din blocul în care locuiau și se îndreptară spre Loganul roșu parcat nu departe, pe o aleie nu prea circulată. Aranjaseră cele necesare pentru zece zile de concediu pe Valea Oltului cu o seară înainte în portbagajul autoturismului. Erau bucuroși că scapă măcar pentru scurt timp de vacarmul din București. Înaintau cu greu prin aglomerația bulevardelor.

Trecând prin fața Universității zidurile acesteia încă mai păstrau urmele revoluției din decembrie '89. Au răsuflat ușurați când au luat drumul Piteștiului ieșind pe la Leul. Intrând pe autostradă motorul torcea lin, iar distanțele se înfășurau pe roți. Imaginile câmpurilor și satele care abia se vedeau în depărtare constituiau, pe fondul melodiilor trasmise de radioul de la bordul mașinii, adevărate videoclipuri.

Decorul ce se derula în depărtare amintea de scena unui teatru. Aura privea iar gândul ei rememora

ultima piesă scrisă de Constantin și jucată de un teatru din provincie:

O stafie tulbură speranța

Personajele:

Dreptaciul - un om înțelept (poet) fără mâna stângă.

Stângaciul - al doilea om înțelept (poet) fără mâna dreaptă.

Vocea căpitanului

Scena I.

(Se deschide cortina. În mijlocul scenei se află un om fără mâna stângă într-un decor schițând interiorul unei capele ortodoxe situată pe un mic vas de croazieră. Printr-un hublou se vede oceanul nesfârșit. Dreptaciul îngenunchează, se închină cu mâna pe care o are, la Icoana Maicii Domnului cu Pruncul, așezată în partea dreaptă. În surdină se aude un cântec bisericesc, împletindu-se cu vuietul valurilor. Se roagă.)

***Dreptaciul:** Îți mulțumesc Doamne că mi-ai lăsat mâna dreaptă. Să pot a mă închina în fața icoanelor tale. (Se închină). Bun ai fost și ești cu mine. M-ai învățat să seamăn grâul, să îngrijesc recolta, să plămădesc pâinea, să aprind focul, să iubesc. Bat-o vina de mâna stîngă. Mi-a retezat-o batoza. Eram în vacanță și ajutam părinții la treierat. Nu a știut dreapta ce face stînga. Altfel aveam și eu ca toți oamenii două mâini. Dar e bine și așa. Pot munci. Îmi pot mîngâia pruncii și femeia. Pot aprinde focul ținând cutia de chibrituri în gură și bățul îl scapăr pe cadran. Doamne, ce bine că am mâna dreaptă! Cu această mână am câștigat banii necesari biletelor acestei călători pentru întreaga*

familie. Țin șisterul să tai pâinea, s-o impart la cei dragi. Teognis din Megora spunea că: „Doamne, Te exprimi prin poet”. Doar, stii că și eu mă îndeletnicesc cu tainele metaforei. Pentru că mi-ai lăsat mâna dreaptă îți mulțumesc. Iată, pot să fiu pe acest vas în drum spre Tărâmul Făgăduinței. Cu această mână am putut muncii pentru a strange bani să plătesc această călătorie mult visată. Pot scrie versuri, pot răsfoi un ziar și mai presus de orice pot muncii pentru a nu întinde mâna să cerșesc ajutor de la semenii. Ca poet nu sunt un risipitor al închipuirii mele. Nu sunt un nabab și risipitor al lucrurilor mărunte. Știu Doamne că poezia a devenit o curiozitate fără curioși. Nu se mai citește, nici măcar poezii între ei nu se mai citesc. Eu, Doamne, mă bucur că mă citesc soția și copiii. Însă ea, Poezia, a rămas „doamna artelor”. Ți mulțumesc și pentru acest fapt. Romain Rolland afirma: „Când ordinea înseamnă injustiție, dezordinea e într-un fel un început de justiție!” Este, Doamne un paradox pe care l-au trăit oamenii în perioada comunistă. Injustiția „ordinii” comuniste am simțit-o cu toții. Am publicat câteva cărți, Doamne, pe care le consider că sunt însăși viața mea prelungită în eternitate prin litere moarte ce vor trece din generație în generație, fiindcă acestea sunt litere moarte, pe care le-am vrăjit și le-am înviat cu viața mea...

(Se ridică. Se îndreaptă către locul unde se aprind lumânările. Scoate câteva monede din buzunar, le așează pe masă și ia o lumânare, pe care o aprinde în lumânar, închinându-se de trei ori. Apoi se îndreaptă către aceeași icoană, în fața căreia îngenunchează, rugându-se cu palma lipită de inimă)

...Doamne am aprins o lumânare să-mi luminez calea spre Tine. Am aprins o lumânare pentru întunericul

neamului meu și pentru sufletul tuturor celor ce-au ars pe rugul Cuvântului scris. Dar, să știi Doamne, Dumnezeul meu, că iubesc la fel de mult atât lumina cât și întunericul. Amândouă sunt date de Tine. Fără întuneric nu ne-am bucura de lumină. Acesta ne face s-o vedem. fiindcă Dumnezeu este cel care consfințește totul pe această lume. Totul fiind Datul Divin. Am aprins o lumânare pentru familia mea care se află în cabina acestui vas, pentru Eminescu, poetul neamului meu. El este Cuvântul prin care s-a întrupat literatura națională în cea universală. Este fiul propriei opere și părintele nemuririi ei. Am aprins o lumânare pentru Poezie, ea nu și-a luat asupra ei menirea filozofiei, fiindcă este deasupra aceștia. Mă gândesc Doamne că în momentul când ar fi făcut acest lucru ar fi dispărut sublimul. Bine ai făcut acest lucru, Doamne. Am aprins pentru metaforă care este algebra superioară a cuvintelor, poezia este trigonometria metaforei. Doamne, te mai rog să-mi ierți păcatele...

(Se ridică. Se oprește în fața hubloului privind imensitatea apei...)

Scena 2.

(În scenă intră un om fără mâna dreaptă. Se apropie către icoana Apostolului Iuda zugrăvită pe peretele din partea stângă. Îngenunchează numai cu piciorul stâng și începe să se roage)

Stângaciul: *(închinându-se cu mâna stângă la icoana Apostolului Iuda). Apostole Iuda, ajută-mă să ajung pe Tărâmul Făgăduinței. Îți mulțumesc că mi-ai lăsat mâna stângă. Pot mânca cu ea. Pot cerși cu aceasta un ban de la cei cu... două mâini. La o adică și de la cei cu mâna dreaptă. Poezia mea pe care o scriu nu-mi aduce nici-un câștig, însă cu cerșitul pot să-mi cresc*

copiii, să-mi hrănească nevasta și să mai... beau. Cu banii din cerșit am plătit biletele întregii familii pentru călătoria aceasta spre Tărâmul Făgăduinței. Dacă nu ar fi proștii ăștia de miloși care-mi pun în mână pe care o mai am câte un bănuț, de ajunge câștigul meu cât salariul unui șef, nu știu ce m-aș face. Apostole luda de ce nu mă cauți? „Nu m-ai căutat dacă nu m-ai găsit” spunea Pascal. Această afirmație sugerează, Apostole luda, spirala veșniciei, a căutării... absolutului. Poate călătoria mea spre Tărâmul Făgăduinței are și acest scop. Pitagora spunea că: „Totul este orânduit după număr”, însă eu spun că numărul este orânduit după Totul, care simbolizează Datul naturii. Filozofii... spun că este vorba de Datul divin. Apostole luda spune-mi dacă greșesc. Eu nu cred în divinitate. Forma aceste lumi, Apostole, este legea în virtutea căreia se repetă motivul. Aceasta amintește de ritm. De aceea mă rog la tine ca acesta să consfințească forma ce duce la Revoluția Universală la care gândesc și sper să începă. Forma fiind numărul idee, unealta principală a marelui Ordonator, sau natura, cea care aranjează cu arta. Mă rog pentru morții care au participat la revoluțiile din istorie...

(Se ridică și se îndreaptă spre locul unde sunt lumânări de vânzare. Scoate din buzunarul pantalonului o monedă. Aprinde o lumânare, dar nu se închină)

...Mă rog pentru tine Apostole luda, tu... ești deasupra tuturor minunilor naturii. Aceste minuni sunt, toate la un loc, creatorul tuturor creatorilor. Se spune că lucrând numai cu capul nu ești fericit. Lucrând cu inima nu faci avere, și nici nu ești fericit. Pentru mine

banul aduce fericirea, cu toate că propovăduiesc sărăcia în fericire. Eu zic... fericirea, Apostole, este Marea Revoluție a celor umiliți, săraci și neputincioși. Am aprins o lumânare, cu toate că nu cred în simbolul luminii acesteia, pentru bietul revoluționar Bălcescu, pentru marele Marx, autorul cărții „Capitalul”, dar și pentru Che Guevara ce visa la o revoluție mondială, pentru Ana Pauker, Gheorghe Gheorghiu-Dej și prietenul meu de suflet Nicolae Ceaușescu. Poate mă întrebi Apostole luda de ce mă închin la tine. Păi... tu ești cel care l-ai vândut pe Iisus pentru... Bine ai făcut! Era un impostor. Dar... totuși, ai greșit! Trădându-L, și fiind prins, răstignit, Iisus a devenit Martir și simbolul creștinismului. Fără să dorești... ai făcut un bine acestei religii. Însă, îți apreciez buna... intenție. După mine adevărata religie este comunismul. Iar Marx și Lenin sunt simbolurile acesteia. Apostole luda! Acești oameni m-au învățat să spun: „Nu privi că s-ar putea să vezi! Nu asculta că s-ar putea să auzi! Nu lua hotărâri că s-ar putea să greșești față de cauză! Nu trăi că s-ar putea să mori!”. (Se ridică. Fără să se închine).

Scena 3.

(În momentul acesta Dreptaciul se apropie de Stângaciul)

Dreptaciul: *Suntem plecați de o bună bucată de vreme și nu se vede, încă, Tărâmul Făgăduinței.*

Stângaciul : *Nu este departe. Presimt că ne apropiem de el. Dacă vom fi uniți pe această insulă plutitoare în caz de furtună vom ajunge acolo. Unitatea ne v-a face să atingem idealul nostru.*

Dreptaciul: (punând mâna streașină deasupra ochilor și privind în zare). Nu se vede țărmul. Abia aștept să ajungem. Întreaga mea familie numai despre această clipă vorbește. Speranța este mare. Dacă acest Tărâm ne v-a dezamăgi?

Stângaciul: Nu vom fi înșelați în speranțele noastre. Nu curge miere și unt acolo, dar ideea că toți suntem egali ne v-a face să fim fericiți. Întradevăr, pe Tărâmul Făgăduinței chemarea lui Marx „Proletari din toate țările, uniți-vă!” ne conduce spre idealul nostru de veacuri, Comunismul! Această lozincă de luptă, a noastră, apărută pentru prima oară în „Manifestul Comunist”, redactat de Karl Marx și Friedrich Engels, este cea mai frumoasă chemare la luptă. Acolo pe Tărâmul Făgăduinței... proletariatul a câștigat!

Dreptaciul: (surprins) Nu! Nu ai dreptate! Acolo oamenii, indiferent de condiția socială, sunt egali în fața legilor. Conducătorii sunt aleși prin vot secret și universal. Sunt liberi să se exprime, să se asocieze, să muncească, să-și înjghebeze propria afacere, să...

Stângaciul: (întrerupându-l) E altfel. În mod sigur este așa cum îți spun. Acolo conduce proletariatul. Oamenii au dreptul la muncă în instituțiile statului și nu în fabricile capitaliștilor, care îi exploatează până la sânge. Acolo nu există proprietate particulară. Aceasta este în mâna celor ce muncesc. Acolo nu există exploatarea omului de către om. Acolo sunt activiștii care supraveghează respectarea acestor principii. Acolo munca este răsplătită după necesități și nu după valoarea ei. Dacă ai mai mulți copii primești salariul mai mare...

Dreptaciul: *(precipitat) Bine, bine... dar, dacă acel om este leneș și nu muncește la fel ca ceilalți? Principiul pe care-l susții încurajează lenea. Activiștii se vor comporta mai rău decât... patronii, de care faci vorbire. Se vor comporta cu averea tuturor de parcă ei ar fi proprietarii acesteia. Va fi exploatarea omului în numele unei ideologii.*

Stângaciul: *Nu! Este cum îți spun eu. Dacă ar fi altfel, atunci ce am face noi... cei care avem doar câte o mână? De tine este bine, că ai... dreapta, dar eu...?*

Dreptaciul: *Cred că acolo pe Tărâmul Făgăduinței există o protecție socială puternică. Acolo omul potrivit este la locul potrivit. Noi ca poeți dacă scriem pe placul cititorilor cărțile se vor vinde și din drepturile de autor vom trăi. Soțiile noastre vor lucra conform competențelor și al studiilor...*

Stângaciul: *Aaaa... nu... nu! E altfel „Acolo”! Cărțile noastre, scrise în spiritual ideologiei, se vor tipări în zeci de mii de exemplare. Indiferent de vânzare vom primi drepturi de autor consistente.*

Dreptaciul: *Dacă este așa... vai de literatura Tărâmului Făgăduinței. Atunci... nu-ți mai trebuie talent. Este de ajuns o știință a scriiturii și... multă ideologie. Vom scrie fără să ținem cont de gustul cititorilor?*

Stângaciul: *Cititorii sunt obligați să înghită „pastila” pe care le-o servim. Ei fiind parte a proletariatului muncitor, au ajuns la conștiința că trebuie să citească conform ideologiei noastre... a muncitorilor.*

Dreptaciul: (mirat) Nu este așa. Cititorului trebuie să i se respecte preferința și gustul pentru subiectul care-l interesează. Altfel nu cumpără cartea...

Stângaciul: (întrerupându-l) Măi tovarășe... !

Dreptaciul: Scuză-mă eu nu sunt tovarăș cu dumneata. Eventual de... călătorie. Dacă, voi, ăștia, care gândiți așa... vă spuneți tovarăși... treaba voastră. Nu știi cum vei fi „tovarăș” cu activiștii de care vorbeai.

Stângaciul: ...de călătorie spuneam. Activiștii sunt îndrumătorii noștri spre societatea egalitaristă. Iar cărțile sunt subvenționate de stat. Statul ne v-a da banii...

(Se aude clopotul de pe punte, apoi vocea căpitanului vasului într-un difuzor, spunând: „Toți călătorii apti de muncă să urce de puntea de comandă. Trebuie să pregătim vasul pentru a rezista la o furtună anunțată”)

Dreptaciul: Mă duc să dau o mână de ajutor.

Stângaciul: Poți să te duci...

(Dreptaciul iese din scenă)

Scena 4.

(Rămas singur Stângaciul își pune mâna stângă streășină la ochi și privește în depărtare. Se aud valurile oceanului)

Stângaciul: Nu se vede niciun țarm. Oceanul a început să se agite. Apa aceasta imensă este ca marea masă de oameni... ce duce pe umerii ei: „Răbdăm nevoi, răbdăm poveri și jug de boi și ham de cai”. Eee... ce vremuri grele pe vremea lui Coșbuc. Lupta de clasă abia dacă mijea. Clasa muncitoare încă nu se formase. Ideologia marelui Marx, Engels și Lenin nu pătrunsese la noi. Ideologia acestora este adevărata religie a universului. Ea formează omul de tip nou. Nu vedeți?!... Dreptaciul are spirit de slugă! La primul apel al căpitanului s-a dus să slugărească. Eu, nici vorbă. Am demnitate proletară. Ori cu noi, ori fără noi, dacă e să fie să se scufunde vasul, se scufundă... Nu, nu, în destin nu cred. Este o balivernă povestea cu „ce îți este scris...” Omul este stăpânul tuturor lucrurilor și al ființelor...

(După o pauză)

...Abia aștept să ajung pe Tărâmul Făgăduinței. Acolo toți gândesc ca mine. Este societatea mult vizată. Cred în forța omului ce supune natura. Trebuie s-o supunem. Unii zic că se răzbună atunci. Aiurea! Omul e stăpânul ei. I-a să mă duc la ușă să văd dacă s-au strâns ceva bani. Mi-am pus o șapcă rablagită cu un bilet...

(Întredeschide ușa, se apleacă, ia șapca și biletul. Numără banii strânși. Apoi satisfăcut citește biletul)

Bravo! Un om cu amândouă mâinile nu câștigă în câteva ore cât am primit. Sunt darnici oamenii! Proști de darnici ce sunt... Dar și eu sunt un mare poet. I-au impresionat versurile mele. (Citește biletul cu glas patetic)

„Ajutați un poet, unul din sărmani/ cu familie grea și fără bani/ Să muncesc nu pot, nu am o mână/ Fiți milostivi, s-aveți o viață bună!” (către icoana Apostolului Iuda) Sunt deștept, nu? Asta trebuie să învățăm! Să ni se dea! Aici, pe vas, să dea ăștia cu bani și cu două mâini, iar acolo să dea statul. El are de unde. Doar e bogat. Că muncesc toți și primim răsplată egală. Vorba aceea... ori toți să munciți, ori eu să primesc. Asta este adevărata societate a viitorului. Când voi ajunge acolo... cu ideile mele precis ajung... activist al partidului conducător...

(la un scaun, îl pune în mijlocul scenei, se așează pe el și imită ceea ce ar trebui să facă un activist. Gesticulează!)

...Stimați tovarăși! Partidul ne învață că munca înnobilează omul. De aceea vă îndemn să munciți... Sus munca, tovarăși! (către public) Să nu ajung eu la ea. Tovarăși, munca este izvor de sănătate! (mai în șoaptă, către public) Lăsați-o pentru bolnavi. Munca l-a transformat pe om! Aici, pe Tărâmul Făgăduinței suntem egali în drepturi. Iar în privința obligațiilor trebuie să... mai discutăm. Cine nu respectă aceste principii, nu are ce căuta în societatea noastră. Îl eliminăm. Eu... tovarăși, în țara de unde am venit, începusem să construiesc o societate ca aici, dar niște derbedei cu ajutorul unor agenturi străine ne-au înlăturat de la putere. Adică... a înlăturat proletariatul de la conducerea țării. Eu... ca proletar, vă spun cinstit, mă sculam la ora 9. Gustam o bucată de mușchi țigănesc, beam o gură de visichii... Nu-mi plăcea... (se strâmbă) Să-l ia dracul, avea gust de ploșnițe. leșeam din vila dată de partid și mă urcam în limuzina cu șofer

*dată tot de partid. Și... plecăm către sediul Comitetului.
S-o ia dracul de viață! Visam la mai mult...*

(Se uită către icoana Apostolului Iuda)

*...Să nu te superi că am amintit de dușmanul tău...
dracul.*

(Se ridică de pe scaun. În clipa aceea intră Dreptaciul)

Scena 5.

(Dreptaciul revine în scenă și se adresează către Stângaci)

Dreptaciul: *Nu prea a fost greu. A trebuit să țin de cârmă în direcția indicată de acul busolei. Mereu înainte, spre sud-est. În timp ce căpitanul a trebuit să coboare în sala mașinilor pentru a unge volanta. Se încinsese de atâta frecat cu biela.*

Stângaciul: *Cum spui, nu a fost mare lucru. E bine când omul muncește. Eu... am stat de vorbă cu sfinții aceștia. (arată către pereți și sală) Le spuneam că munca înnobilează omul.*

Dreptaciul: *Această afirmație, întotdeauna, trebuie urmată de exemplul personal!*

Stângaciul: *Vrei să spui că trebuia să merg și eu!?*

Dreptaciul: *Nu am spus asta...*

Stângaciul: *Ba, ai spus-o! Expresia ta „trebuie urmată de exemplul personal” nu face aluzie la mine?*

Dreptaciul: *Dacă te simți cu musca pe căciulă... nu sunt eu de vină.*

Stângaciul: *Tu zici sunt cu musca pe căciulă! Ce mai, mă faci și demagog!? Mâine, poimâine, chiar vei scrie o satiră cu... aluzie la mine.*

Dreptaciul: *(serios) oare toate acestea sunt aberațiile unui... frustrat? Singur te acuzi! Iar despre satiră să nu mai vorbim. Eu am scris satire, tu...*

Stângaciul: *(iritat) Dorești să-ți spun ce este satira?*

Dreptaciul: *Nu! Doar îți spun că ea este ochiul care plânge pentru a râde celălalt.*

Stângaciul: *(ironic) Într-o societate perfectă spre care ne îndreptăm, satira ta nu-și are rostul. Chiar este interzisă. Acolo eu sunt fiul comunității.*

Dreptaciul: *(îngrijorat) Dacă o fi cum zici, noi vom fi parte a comunității. În concluzie nu suntem noi. Suntem o comunitate. Iar comunitatea se regăsește în noi. Rezumând la mine, pentru a nu generaliza, și a nu te supăra, dacă comunitatea sunt eu, și eu sunt comunitatea, atunci totul se rezumă la un eu disperat. Dacă ar fi așa, atunci... degeaba fac călătoria aceasta spre Tărâmul Făgăduinței.*

Stângaciul: *Omul trebuie să fie loial societății în care trăiește. Trebuie să muncească pentru comunitate și apoi să se gândească la el. Comunitatea trebuie să fie bogată.*

Dreptaciul: *Și oamenii săraci!?*

Stângaciul: *Membrii comunității trebuie să fie egali între ei. Mai presus este comunitatea și Țara.*

Dreptaciul: *Adică... țară bogată cu oameni egali în sărăcie.*

(Sună telemobilul Stângaciului. Bagă mâna în buzunar și scoțând aparatul îi cade și grămada de bani strânși din cerșit)

Stângaciul: *Blestemaților! Altă treabă n-ați avut decât să cădeți... (se apleacă și cu greutate îi strânge grămadă după care îi îndeasă în același buzunar) ...Da! ...Sunt în capelă, nevastă... Sigur... Vin imediat!*

Dreptaciul: *(mirat) De unde atâția bani?*

Stângaciul: *(grăbit, în drum spre ușa) De la călătorii milostivi...*

(Iese trântind ușa după el)

Scena 6.

(Rămas singur în scenă, Dreptaciul se pune în genunchi în fața icoanei Sfântei Marii cu Pruncul și se închină)

Dreptaciul: *Doamne, Doamne, mare este grădina Ta... (Se ridică. Se plimbă gânditor) ...Stângaciul ca poet nu a înțeles niciodată că erudiția nu înlocuiește talentul. A te baza numai pe erudiție există în mod sigur riscul de a creea ceva insipid, sterp și anost. Numai talentul împletit cu inspirația, erudiția și experiența concură la crearea unor opere viabile. Spusele lui Jules Renard*

apar paradoxale: „cu cât citești mai mult, cu atât imiți mai puțin” sunt pline de adevăr. Fiindcă „sita” memoriei devine mai „deasă”, adică exigentă, dar nu atât de exigentă de a se îndepărta de artă. O racilă în acest sens l-a avut postmodernismul unde s-a făcut exces de elemente intelective, îndepărtându-se, astfel, de elementul afectiv...

(Se plimbă prin încăpere. Privește prin hublou cu mâna strașină la ochi)

...Nu se vede încă Țărâmul Făgăduinței. Întindere de apă nesfârșită. Nesfârșită ca înaltul cerului. În această imensitate, ce este omul? De unde vine? Care este scopul vieții? Ce înseamnă fericirea? Omul, înțeleptul, nu a putut răspunde convingător, nici cu viziunea filosofică umanistă și nici cu metode științifice. Numai Tu Doamne poți să-mi răspunzi! În fiecare din aceste întrebări găsim o unitate dintre rațiune și afect, pe baza căroră s-a încercat rezolvarea - evident pentru momentul istoric respectiv - dilemele veșnice ale destinului uman, pe care le găsim în întrebările respective. Cred că răspunsul la aceste întrebări le vom afla, numai atunci când Dumnezeu v-a dori acest lucru. Restul sunt speculații ale spiritului uman. Seara mai discut despre aceste probleme cu soția și cei doi fi ai mei. Toți am ajuns la același numitor comun în această privință. În ciuda faptului că nici percepția tuturor nu sesizează adevărul din unele fenomene și lucruri, ci în raport cu exprimarea sensibilă și optică a acestora, fiindcă nu există deosebire în aplicarea percepției în existență...

(După o pauză. Se aude vuietul oceanului de parcă ar fi o muzică interstelară)

...Doamne am început să gândesc cu glas tare și singur. S-au vorbesc cu Tine oare!? Grea este și călătoria aceasta. Grea este și despărțirea de patrie. Dar Dumnezeu când a creat Pământul nu a trasat și granițele. Patria noastră, a oamenilor, este Pământul! Așa că nu trebuie să-mi fie grea... despărțirea. Călătoria aceasta este doar o mutare dintr-un loc în altul... în Patria noastră comună. Dar ce este Patria? (stă pe gânduri) După câte îmi amintesc din ce citeam despre semnificația acestui cuvânt, înseamnă... locul în care s-a născut cineva. Țara în care locuiește. Pământ natal... Terra este pământul meu natal! Nu există motiv, deci, să-mi fie dor de un spațiu... în care trăiesc pe acest Pământ. Dar... fiecare căutăm colțișorul de Pământ unde credem că viața noastră va fi mai bună în funcție de oameni, fiindcă nu toți dintre noi suntem buni pentru anumite fapte și lucruri, ci numai în raport cu exprimarea sensitivă și optică a acestora... Nu există deosebire în aplicarea percepției în existență. Metoda sau teoria nu se pot aplica ad-literam oricui, fără asemănare în judecata de valoare.

Scena 7.

(Stângaciul reintră în scenă bombănind... și imitând ultimele cuvinte ale Dreptaciului)

Stângaciul: *Ți-am auzit ultimile cuvinte... „judecata de valoare” Vorbeai singur?!*

Dreptaciul: (surprins) Nu... nu...! Mă gândeam cum o să le vorbesc oamenilor pe Târâmul Făgăduinței.

Stângaciul: Frumos... frumos, dar ce ai de gând să faci acolo?

Dreptaciul: Ce nu am putut face în țara noastră. În primul rând să trăim în liniște și fără obstrucțiuni din partea birocrăției. Doresc să înființez o editură și eventual o revistă literară și ar mai fi și...

Stângaciul: (mirat) Cum crezi tu că poți înființa o editură și un ziar!? Acolo toate sunt ale statului. Numai el, în folosul poporului, controlează totul și... toate acțiunile noastre. Nu ne lasă să greșim. De aceea există birocrăția să ne poată controla pentru a nu greși. Iar dacă insistăm în acțiunile noastre particulare ce pot duce la... anarhie intervin organele de îndreptare, de corecție... Acolo este raiul pe pământ! Una din doctrine sună cam așa: „Dacă nu știi, te învățăm, dacă nu poți, te ajutăm și dacă nu vrei, te obligăm! Chiar... cu riscul închisorii!”.

Dreptaciul: (nemulțumit) Nu este așa! Dacă ar fi cum spui tu, îmi pun întrebarea... ce rost ar mai avea plecarea din țară? Eu fac această călătorie pentru a găsi în Târâmul Făgăduinței o societate liberală, a inițiativei, a libertății.

Stângaciul: (intrigat) Vorbești prostii, omule. Noi am plecat, în primul rând din țară că începuse să dispară elementele socialismului multilateral dezvoltat. Și datorită... unor derbedei, ce-și spun revoluționari, s-a instalat anarhia democratică de care spui... Când

începusem și noi să construim societatea mult visată, hop și derbedeii finanțați de agenturile străine...

Dreptaciul: *Dumnezeu când a construit lumea a făcut omul să fie liber, să-și organizeze viața conform idealurilor sale.*

Stângaciul: *(ironic) Te contrazici omule! Scripturile și Bibila, cărți la care știi că ții foarte mult, au fost date de Dumnezeu ție să îngrădească libertatea de care vorbești. Ele au fost scrise pentru a fi respectate. Sunt legi care constrâng omul să le respecte. Atunci unde este libertatea cu care ne-am născut, de care vorbești?*

Dreptaciul: *Sfintele scripturi au fost scrise de Apostoli pentru a ne canaliza drumul. Nu sunt îngrădiri ale libertății. Libertatea nu înseamnă anarhie cu gândești tu. Libertatea este semnul puterii omului asupra haosului și al morții. Societatea de care vorbești nu a avut omenie. De dragul unor idei absurde se sacrificau oamenii. Ateii, cum ești și tu, nu pot avea omenie. Nu poate exista omenie fără o lucidă viziune a morții. Eugen Lovinescu, pe care comuniștii, o perioadă, l-au interzis, spunea că cine nu se culcă cu moartea, nu poate avea grăunțele de labilitate necesar iubirii de oameni și al sentimentului de egalitate în fața neantului universal, fără care viața e luptă de fiară. Conștiința morții, mai spunea criticul, nu se confundă însă cu frica de moarte. Voi vă credeți veșnici. Nu vă este frică de moarte. Voi iubiți ideea, nu oamenii. De aceea viața devenise, în țara noastră... ca o luptă între fiare. Partidul comunist nu a înțeles că unirea nu*

reuşeşte niciodată când se face împotriva cuiva; ea triumfă întotdeauna când se face pentru ceva.

Stângaciul: *(nemulțumit) Noi am construit blocuri...*

Dreptaciul: *Niște ghetouri, adevărate cutii de chibrituri... în care ne-ați băgat, nu de dragul proletarilor, ci pentru ai putea controla. Dacă se lăsau casele și nu se demola se mai putea crește un porc, niște găini, și atunci muncitorii aveau posibilitatea și resurse pentru a face grevă, să-și ceară drepturile. Însă așa îi transformaseră în... adevărați sclavi. Nu puteau să se mute dintr-o localitate în alta, fiindcă majoritatea orașelor mari erau închise. Pâinea și unele alimente de bază se dădeau pe cartelă. Asta spuneți voi că este dragoste de om!?*

Stângaciul: *Noi am dat de lucru la toată lumea!*

Dreptaciul: *Era un șomaj mascat. Toți ne făceam că muncim. Unde era productivitatea muncii și rentabilitatea? A fost secătuită țara de resurse. Iar noi ca redactori la reviste literare, pentru a promova ideologia partidului conducător, eram obligați să scriem în spiritul realismului socialist, și să mai dăm cu subsemnatul pe la secu... despre unul, despre alta... Altfel nu ne țineau redactorii.*

Stângaciul: *Aaa... recunoști că ai colaborat cu... mâna înarmată a partidului, așa cum zic unii de teapa ta.*

Dreptaciul: *Nu de bună voie ca tine și ca alții. Am fost obligat. Îmi fugise fratele în Germania Federală și dacă nu dădeam cu subsemnatul mă dădeau afară din*

servici. Doar știi, în astfel de condiții, eram trimis la munca de jos... în mină...

(îi sună telemobilul)

Bine, dragă. Vin imediat!

(deschide ușa și vede șapca cu biletul lângă perete. Se reîntoarce o clipă spre Stângaci)

Iarăși ai pus de cerșit?!

(aruncă ostentativ ceva mărunțiș în șapcă și trânteste ușa după el ieșind supărat din scenă)

Scena 8.

(Stângaciul se plimbă dintr-o parte în alta a scenei gesticulând puternic)

Stângaciul: *Tovarășul ăsta de drum mă scoate din... cizme. Pardon, nu mai am cizme... Pe vremea tovarășului Stalin purtau părinții mei... cizme din „gumă”... cum spuneau ei. De fapt erau din cauciuc. Eu m-am boierit! Port pantofi de... Clujana. (Face o pauză de gândire...) ...Dreptaciul nu este tovarăș cu mine. Are alte idei! Nu democratice ca mine. Este anarhist, chiar legionar! El își spune că e liberal. Aiurea! E legionar! Ce bine era pe vremea lui Dej și Ana Pauker. Pe toțiăștia de teapa lui îi băgam la pârnaie. Dar... ajungem noi pe Tărâmul Făgăduinței și pe toți care au alte opinii decât cele ale lui Marx, Engels, Lenin și Stalin, inclusiv ale lui Fidel Castro le aplicăm corecțiile celor patru pereți cu... fereastra spre cerul încătușat cu gratii. (îngândurat) Să nu credeți că sunt credincios. Să mă*

ferescă Michiduță cel cu... coadă... de acest lucru. Eu sunt ateu! Punct! Cred în materialismul dialectic și în evoluția speciilor a lui Darwin. Biblia mea este „Capitalul” lui Marx, iar Noul Testament îmi este „Manifestul communist”

(După o pauză de tăcere își pune palma streășină la ochi. Privește în zare prin hublou)

Nu se vede încă Tărâmul Făgăduinței. Doar imensitatea oceanului. Acolo societatea nouă, evoluția la care am visat toată viața, s-a înfăptuit „prin mase, nu prin indivizi” așa cum spune Titulescu. Căderea socialismului multilateral dezvoltat din țara noastră mi-a produs o mare durere. Există dureri ce doboară, dar ele înzecesc puterile noastre, fiindcă ele se nasc dintr-o piedică în realizarea unui ideal. Partidul meu este al tuturor celor care gândesc ca mine... Priviți la aceste două scaune. Unul stă în dreptul luminii ce intră prin geamul hubloului. Celălalt stă în întuneric. Dacă îl iau pe acesta... (îl ia și le aranjează pe amândouă în fanta de lumină ce intră prin hublou) ...Vedeți nu încap amândouă în această fantă de lumină! Așa și cu oamenii. Politica noastră este să păstrăm și îi punem în funcții de conducere pe acei care s-au aflat de la început și au înțeles „lumina” marxism-leninismului. Pe ceilalți îi folosim ca forță a proletariatului, producătoare de plusvaloare...

Scena 9.

(Intră Dreptaciul agitat)

Dreptaciul: *Se anunță furtună. Toți pasagerii, atâția cât suntem, cu mic cu mare, este necesar să iasă pe punte și să ascultăm de ordinele căpitanului. Când o să bată clopotul de pe punte trebuie să fim prezenți în careul de comandă.*

Stângaciul: *(intrigat) Să ne mai lase și căpitanul cu... ordinele lui. Fără mâna dreaptă ce pot să fac? Eu sunt muncitor cu... gura! (râde sec)*

Dreptaciul: *Trebuie să-l ajutăm cu ce avem și cu ce putem... Este în joc și viața noastră. Dar, am uitat să-ți spun... am văzut că s-au strâns ceva bani în șapca ta.*

Stângaciul: *Mă duc să-i iau și îi dau nevastei.*

(Iese. Prin ușa întredeschisă se vede cum ia banii, îi numără. După ce și-a pus șapca pe cap, își îndeasă banii în buzunarul stâng al pantalonului)

Scena 10.

(Dreptaciul rămas singur în scenă se îndreaptă gânditor spre ușă și o închide)

Dreptaciul: *Nu știu cum sunt oamenii... ca acest tovarăș de călătorie? Sunt buni de gură, dar când este vorba de muncă, fac pe dracul în patru să se eschiveze de la aceasta. Precum erau activiștii de partid la noi din țară. Îmi povestea odată, un astfel de specimen, că pentru a arăta prim-secretarului P.C.R. de raion că lucrează și noaptea - fiindcă așa li se ceruse - aprindeau lumina electrică în birori și ei dormeau. Când prim-secretarul, pe la miezul nopții, se plimba prin fața sediului pentru a vedea cine lucrează,*

era mulțumit că vedea luminile aprinse prin birouri. Însă toți activiștii dormeau cu capul pe mese. Iar la ședințele care țineu peste douăsprezece ore cine vorbea cel mai mult... era socotit un activist bun. Cu toate că nu spunea nimic concret. Chiar dacă bătea apa în piuă, cum se spune. O astfel de societate dorește Stângaciul să găsească pe tărâmul Făgăduinței. Dar cred că... oamenii s-au deșteptat!

(Bate clopotul de pe punte. În difuzor se aude vocea căpitanului)

Vocea căpitanului: *Om la apă! Om la apă! Aruncați colacul de salvare!*

Dreptaciul: *Mă duc să văd ce se întâmplă. Poate au nevoie de o mână de ajutor.*

(Iese precipitat. Se aud zgomote, strigăte, vaiete, plânsete. Apoi se lasă liniștea. Se aud doar valurile mării precum o simfonie)

Scena 11.

(Intră în scenă Dreptaciul. Trist. Este ud până la piele)

Dreptaciul: *Vai de soarta noastră! A dispărut unui dintre noi. (își șterge lacrimile cu batista) Câți vor mai dispărea până când ajungem pe Tărâmul Făgăduinței? L-au mâncat rechinii! Bietul om. Așa cum gândea, fapt ce nu-mi plăcea, Stângaciul era, în primul rând om, tovarăș de drum... Dumnezeu să-l ierte! Ce întâmplare... Era pe punte cu soția. Lângă balustradă. Își număra banii strânși din... cerșit. O rafală puternică de vânt i-a smuls banii de hârtie din mână. El... s-a aplecat peste punte să-i prindă... dar a căzut în apă. Căpitanul i-a aruncat colacul de salvare,*

dar rechinii au fost mai iuți... A rămas doar apa înroșită de sânge care se îndepărta de vasul nostru. (Se lasă liniștea). Marin Preda spunea că: „A ști să râzi în clipe tragice înseamnă a stăpâni tragicul”. Dar poți să râzi!? Rămân în urma lui soția și copiii... Când vom ajunge la destinație îi voi ajuta...

(Își pune mâna streășină la ochi și privește în zare peste întinsul oceanului)

Încă nu se vede Tărâmul Făgăduinței, încă nu se vede... Trebuie să avem răbdare. Sper că stafia Stângaciului să nu ne tulbure speranța că acolo vom găsi societatea mult-visată de noi. Mai avem de mers, mai avem...

(Se aud vîind valurile oceanului, pe fondul unei melodii interstelare în crescendo. Dreptaciul Îngenunchează în fața icoanei)

Dreptaciul: *Doamne, ajută-ne să ajungem cu bine. Ajută-ne Doamne!*

(Cortina cade)

Autoturismul a oprit. Aura trezită parcă dintr-un vis întrebă precipitată.

-Unde suntem!?

-Am trecut de Topoloveni.

-La ce te gândeai? Te-am privit cu coada ochiului și parcă căzuseși în transă.

-Rememoram ultima ta piesă. Câmpul acesta întins se transformase într-un ocean galben iar autoturismul nostru în corabia din piesa ta.

-Interesantă asemuire.

leșiră din mașină pentru a se mai desmorți picioarele. Câmpul se întindea cât vedeai cu ochii, asemeni cu paginile albe fără sfârșit ale lui Florin care-și scria romanul ajuns la...

A cincea zi: Interviul

*(Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta,
ca bine să-ți fie și să trăiești mulți ani pe pământ)*

De data aceasta Constantin a venit mai târziu la noi, găsindu-mă în halatul de casă de culoarea smaraldului. Tina făcuse o tavă de baclava cu multă nucă și stropită din belșug cu sirop. Știa că prietenul nostru îi plăcea mult această prăjitură turcească.

-Îți aduci aminte Constantine, că mâncat o astfel de prăjitură pentru prima dată la doamna Ecaterina Ene, mama ta, când ne-ai invitat să ne dăruiești primul tău volum de versuri „Ochi deschis”?

-Da! Ce vremuri!

-Eram tineri și luptam cu tinerețea. Sărăcia ne copleșise...

-Ai dreptate, Tina! Îmi aduc aminte că tata se scula de la ora 3 noaptea și ducea o sacoșă la Pâine și una la Alimentara. Le așeza la rând, rămânând câte un pensioner să le păzească. Făceau cu rândul. Dimineața la ora șapte se ducea la rând în dreptul sacoșii să poată apuca să cumpere pâinea noastră cea de toate zilele. De acolo fugea la sacoșa de la Alimentara și cumpăra ce se găsea, ce mai aducea... Indiferent ce. Numai să avem ce mânca. De multe ori se creea o îmbulzeală de nedescris și nu mai apuca să cumpere nimic.

-Și părinți noștri tot așa procedeau! Completă Florin. Îmi povestea tata, Dumnezeu să-l ierte, că se ajunsese la un traseism turistic al mărfurilor pe căile ferate. Tatăl meu, după cum ști, a lucrat la o bază de aprovizionare pentru agricultură. În ultimi ani se ajunsese să plimbe vagoanele și transcontainerele cu marfă prin țară. Din ordinal Comitetelor Județene de partid aceste baze de aprovizionare trebuia să comande șuruburi, parbrize de la Mediaș, și alte mărfuri care nu aveau căutare în agricultura socialistă. Motivul era ca industria să poată produce și muncitorii de la oraș să primească lefurile. Fiindcă nu puteau protesta împotriva ordinelor date de secretarii de partid. Directorii bazelor luaseră o hotărâre... inteligentă. Când primeau vagoanele cu marfa inutilă, schimbau sigilile și întocmeau noi acte de expediție la altă bază, aceasta, după ce primea vagoanele întocmea alte acte de expediție la altă bază și așa se plimbau vagoanele prin țară ani întregi, până când la ultima bază se făcea casarea mărfurilor. În fișele

contabilităților figurau că aceste mărfuri au rulaș și Banca Agricolă era mulțumită că nu sunt mărfuri pe stoc. Iar Bazele nu plăteau penalizări.

-Acestea erau tâmpișeriile socialismului multilateral dezvoltat!

-Ai dreptate Constantine! Adevărată societate a... nebuilor!

-Să vă spun o altă tâmpișerie a socialismului! Mama mea, începu Tina, lucra la Intreprinderea de Transport Auto. Era perioada când se primise ordin de la Comitetul Central PCR să se facă economie de benzină. Pe deoparte trebuia să se facă planul la indicatorul tone kilometrice, pe fiecare autocamion, pe de altă parte era restricționată benzina. Fiecare șofer primea zilnic, pentru camionul său de 15 tone, cincizeci litri de benzină. În acest fel nu se putea realize nicicum planul. Urmare mama a fost criticată în ședința de partid. Greșeala dâșsei a fost că a spus adevărul. Asta i-a trebuit! Au sărit cu toșii să o critice. După ședința secretarul de partid a chemat-o și i-a spus: „Măi, tovarășa, nu trebuia să spui adevărul! Îți luai angajamentul că vei face planul, îți făceai autocritica și... scăpai ușor. Acum sunt obligat să te sancționez!”. „Până când tovarășe secretar să tot minșim? Una gândim și alta spunem. Odată și odată trebuie să ne dăm jos măștile de pe feșele noastre!”

După această convorbire cu secretarul de partid a fost pusă în discuție și sancționată cu vot de blam cu avertisment. Nimeni din colegii ei nu au sărit să o apere. Le erau teamă. Ba, unii au criticat-o aspru cu toate că mama i-a servit în multe probleme. După ședința, pe ascuns, unii au îndrăzșnit să-și ceară scuze că nu i-au luat apărarea. Mama i-a iertat. Era o femeie îngăduitoare și înșeleșea situația. Când s-a pensionat,

după decembrie '89, toți colegii au sărbătorit-o. Însăși fostul secretar de partid, ajuns impegat, a venit la dansa și i-a cerut iertare. Mama aproape că uitase de acest incident.

-Prin situații similare au trecut și părinții mei, începu să povestească Constantin.

-Cred că o familie din două a trecut prin astfel de situații. Spuse Florin așezându-se mai bine în fotoliu. Pe atunci era bine să aplici ceea ce spunea Monseniorul Vladimir Ghika.

-Care? Întrebă Constantin luând de pe spătarul fotoliului romanul „Insula viscolului”.

-„Când ești mic, înveți să vorbești; când ajungi mare, înveți să taci!”

-Așa este, adăugă Tina, pregătindu-se de plecare la nepoți. Eu plec la Anastasia. Dacă vă e foame sunt de toate în frigider. Vedeți, în discuțiile voastre, să nu aplicați ceea ce spunea Iorga: „Este o anume educație care nu taie ramurile de prisos, ci începe prin a smulge rădăcina”. Gata! Am plecat! Pa!

Dincolo se auzea cum Tina se pregătește de plecare. Apoi clinchetul cheii în ușe răsucindu-se.

-Mă apuc să citesc romanul tău.

-Eu am să răsfoiesc pagini din agendele tale. Mă interesează articolele tale. Ideile pe care le susții. Critica ta, am impresia, pornește prin munca dinaintea zorilor, până a ieși cineva la muncă. Mai este o altă critică care culege spicele rămase.

-Și mai este una, o a treia, critica ce a cumpărat câmpul și dă lefile.

-Interesant! Dar... spuneai zilele trecute că-mi iubești cărțile. Nu uita dragă Costantine că nu poți

admira ce n-ai înțelege totul, și poți iubi decât ce ai înțelege bine.

-Eu am înțelege bine tot ce ai scris și am citit până acum...

-Să știi că un adevărat critic e și un adevărat luptător pentru progresul în artă, sunt cei care și-au împărtășit ei înșiși mai înainte vechea eroare și au găsit în chiar dezvoltarea lor internă argumentele pentru noul adevăr.

-Iorga spunea: „În gunoiul muncii tale vor ciuguli păsări și vor scurma porcii. Zi-le critici și lasă-i în pace!”

-Eu nu țin cont de ce zic criticii.

-Nici eu! Unii chiar mă înjură.

-Apropo! I.D. Sîrbu spunea că „Mândria unui popor poate fi direct proporțională cu lungimea înjurăturilor sale”.

-Aurel Baranga este mai cu acuratețe în privința... criticii: „În ritualul autocriticii este jocul de ipocrizii: cel ce-și face autocritic simulează sinceritatea, iar sala, care îl urmărește, se prefacă că îl crede”.

-Dacă există un Dumnezeu al criticilor răuvoitori, există și unul al scriitorilor talentați. Doarme el, din când în când, e adevărat. Dar se și trezește, câteodată, pentru ai trece în uitare pe acești critici.

-Așa este... dacă ripostezi la critica lor răutăcioasă, nu te uită. Mai târziu te atacă, fiindcă memoria prostului este rânchiuna.

-Există mari biruitori ai istoriei literaturii, dragă Florine, așa cum există celebrii ei învinși. Însă alături de ei se impun conștiințelor noastre și alți mari scriitori de o mărime nu mai puțin fascinantă: ignorații de geniu, cărora doar posteritatea le aduce o tardivă

răscumpărare. Nu constituie ei rezerva de energie morală a istoriei literaturii universale, n-a mers literatura omenirii înainte prin sacrificiul lor modest și neștiut?

-Haide să mai citim câte ceva!

Constantin și-a luat cartea lăsată cu o zi înainte de pe speteaza fotoliului și Florin a început să răsfoiască agendele lui Constantin. Sa oprit la pagina deja îngălbenită unde era lipit un interviu.

01 februarie 2009:

„Destine contemporane - Convorbire cu scriitorul Constantin Ene

Elisabeta Iosif: Am în fața mea un filozof, convertit de arta cuvântului. De fapt, un scriitor, pentru care cuvântul devine simbolul ființei creatoare. „Versul este pentru viziuni, proza pentru idei”, spunea Henri Ibsen. Să decupăm de aici eseul și critica literară, atât de frecvente în scrierile cărturarului Constantin Ene. Când se află eseul la limita cu absolutul, iar critica literară la marginea incisivității?

Constantin Ene: Filozofia începutului de secol douăzeci a schițat conceptul rațiunii universale ce se impune indivizilor izolați. În acest context, individul apare ca un Eu singularizat „împotriva celorlalți prin impulsurile gândurilor și intereselor sale”, cum scria Herbert Marcuse. În acest context eseul, spre deosebire de muzica simfonică, nu poate ajunge la limita absolutului. Însă, această specie literară poate face să vibreze percepția și eul cititorului la cote înalte prin împletirea analizei logice cu transferul sentimentelor, controlabile sau necontrolabile, a puterii rațiunii,

analizei esenței realităților exterioare a individului, toate împletite cu un bagaj de informații intelectuale. La eseu descoperim două tipuri: cel cu valoare cirenică (se manifestă prin anumite impulsuri și cerințe ale scriitorului ce concepe eseu și sunt legate de sentimentul plăcerii de a-l scrie) și orientarea epicureică, cea care este încercarea de diferențiere imanentă (în care plăcerea scrisului este bunul suprem), dar un anumit gen de plăcere este opus tuturor celorlalte în calitate de plăcere adevărată. C. Bousoin spunea despre estetica receptării, că cititorul de eseu nu este doar seamănul, fratele (ipocrit) al celui care-l scrie, ci umbra sa, dublul său, un redutabil alter ego care-și arogă prerogativele unui cenzor plin de ambiții. Numai în această situație eseu poate fi uneori, tangențial, aproape de limita absolutului.

Înainte de a analiza incisivitatea criticii literare trebuie să subliniem o realitate în care criticul literar a fost și este interesat de modul în care scriitorul este influențat de mediu și societate, dar și de imaginile atotcuprinzătoare, care influențează printr-un rol mediator textul, societatea și cititorul. Critica reprezintă în general judecătorul și cenzorul care alege ce este bun de ce este rău. Dar se pune întrebarea: cine alege critica bună, obiectivă, de cea rea și subiectivă? Cine îi dă dreptul unui critic să dea verdicte, când istoria literaturii ne dovedește că s-au făcut multe greșeli în acest domeniu?

Dacă ne referim la critica de poezie, ea are mai multe direcții: valorizarea eului, lucru ce-l poate face doar, eventual, un psiholog; o interpretare a efectului asupra cititorului de către poezie; o taxonomizare a tipologiei individului; o analiză a postulatului, că prin poezie se

exprimă ființa umană; o receptare a poeziei ca drept capacitate de vibrație a societății prin trăirile poetului, diferențiind sensurile dintre kairos și kronos.

Critica literară, în general este o știință; ea vine să asigure corespondența construcției sistemului cu teoria sistemului. Misiunea criticului literar este dificilă, dacă nu este și scriitor sau poet, căci venind din interiorul acestui univers poate înțelege mai bine elementele pe care se întemeiază creația literară.

Prin anii 1997 am constatat că postmodernismul de la noi, cu ideile absconse și text experimentalist începe să treacă în penumbră. Astfel a apărut noul curent, pe care l-am denumit „globmodernul”, care împletește elementele tradiționale din literatură cu modernismul. Este un fel de rentoarcere în trecut, pe jumătate, dar cu elemente moderne oferite de noile concepții despre literatură. Teoretizarea globmodernului am făcut-o în publicația „Curierul Primăriei” și în „Oglinda Literară”.

Georges Poules subliniază că în timp ce conștiința critică este formată din conștiința inerentă a operei care este efervescentă și puternică, ocupând, evident, primul plan și conștiința surprinsă a iubitorului de literatură. Rolul criticii de a descifra semnele creației literare este renegat de Serge Doubrovski, deoarece critica nu este descifrarea unei opere pentru a deveni contrariu acesteia. Critica de poezie este (dincolo de înțelegerea profundă, vibratoare a semnelor) o afirmare a valorii. Trebuie să înțelegem că eul criticului, la fel ca eul poetului este o subiectivitate inversă. Criticul-parazit al scriitorului, pot spune, este veriga intermediară, a treia, între scriitor și cititor, el

este parazitul arogant care de multe ori, de-a lungul istoriei literare, s-a înșelat, dar și a canalizat, uneori bine, alte ori rău, gustul cititorilor. Dacă creația literară este fructul talentului și transpirației autorului, lucrarea criticului este „parazitul” acestui produs.

Elisabeta Iosif: Să rămânem la valoarea cuvântului, creatorul unui univers. Un context ce emană înțelepciunea celui care comunică prin cuvânt cu cititorul. Înțelepciune, care în termenii lui Hegel „nu e intelectul, care separă, ci rațiunea care unește”. Cum se raportează aceasta la destinul informațional al deceniului în care ne aflăm?

Constantin Ene: Raportul informațional, din secolul în care ne aflăm, dintre intelect și rațiune, l-am abordat, nu de mult, într-un interviu. Dacă suportul transmiterii rapide a informației este produsul intelectului, rațiunea este facultatea, proprie omului, de a cunoaște, de a gândi logic, de a judeca fenomenele. Cele două, în cazul exploziei informaționale datorită internetului, stau la baza creării acestuia. Spre deosebire de ceea ce spunea Hegel în situația amintită, atât intelectul cât și rațiunea unește în conceperea noilor modalități de transmitere a informației. Înțelepciunea umană exprimată prin cuvântul creator de univers, cum spui, nu va dispărea, însă modalitatea transmiterii cuvântului ca suport al informației va cunoaște multe îmbunătățiri.

Dacă cuvântul este oglinda sufletului omenesc, internetul ca transmițător al informației este oglinda concavă întoarsă spre interiorul umanității. Dacă cuvântul este suportul intelectului uman, care așa v-a

rămâne cât există lumea, informația este suportul activității umane și al fenomenelor naturale. De-a lungul istoriei s-a schimbat doar modalitatea de transmitere a informației. La început au fost semnele și desenele din peșteri, apoi menestrelii, tiparul, radioul, televiziunea și internetul.

Elisabeta Iosif: Scriitorul Constantin Ene s-a format în experiența a două secole de civilizație: cel care a trecut și cel care a început de aproape un deceniu, ultima perioadă condensând o activitate literară desfășurată în cinzeci de ani de creație. Spun acest lucru și pentru că, acumularea unei experiențe a declanșat talentul de organizator al unui manager cultural, care a reunit talente, care a creat o instituție literară de talie mondială, „de expresie română de pretutindeni”, cum se prezintă azi, Liga Scriitorilor din România. Ce destin îi prevede, scriitorul, de data aceasta?

Constantin Ene: Liga Scriitorilor din România, de expresie română de pretutindeni, s-a născut din dorința de a lărgi paleta de cuprindere a scriitorilor de expresie română de pretutindeni, de a-i coopta într-o organizație profesională și de a democratiza mișcarea scriitoricească de expresie română. Fiind cu ani în urmă în structurile Uniunii Europene din Bruxelles, urmare primirii Diplomei de Jurnalist European, am constatat că în Belgia sunt mai multe organizații scriitoricești. Toate egale în drepturi și obligații, recunoscute de guvernul belgian. La fel în Ungaria și țările vecine. Numai la noi U.S. a rămas aceeași structură osificată în proiect, care se face vinovată de excluderea unor mari scriitori, cum este Blaga, Radu

Gyr și mulți alții, răspunzând unor comandamente politice cu caracter criminal. Este un fel de Uniune Sovietică. În Liga Scriitorilor din România sunt și membrii ai U.S., dovadă că noi suntem democrați și acordăm premii autorilor indiferent din ce organizație profesională sunt. Astfel am instituit „Medalia (și) Diploma Virtutea Literară”, care se vor acorda anual scriitorilor în viață, a căror operă promovează idei umaniste de toleranță, valori ale patrimoniului național și a căror personalitate și comportare morală și civică este un exemplu în societatea românească. „Liga Scriitorilor”, care acum are 21 de filiale în țară și 12 în străinătate, va deveni o organizație puternică; ea apără drepturile scriitorilor, indiferent de apartenența politică și organizație scriitoricească din care fac parte.

Pe lângă revista „Agora Literară”, vom edita și cărți, antologii și un dicționar cu scriitori de expresie română de pretutindeni. Vom încuraja filialele să înființeze cenacluri literare, să organizeze manifestări culturale, așa cum se întâmplă în Argeș, București, Cluj, Vâlcea etc.

Elisabeta Iosif: În balanța a doua secole, când unii și-au pierdut mentorii iar alții sunt uitați, s-a creat o anume „disperare” de destin. Filozoful Constantin Ene a consolidat, într-un fel, ideea disputată în secolele XIX și XX privind arhetipul intelectualului. Așadar, ce rol pot juca acum, la început de secol al XXI-lea, intelectualii?

Constantin Ene: Intelectualul în societate ar trebui să joace rolul de avangardă, însă literatura și cultura noastră, politica noastră, să mă limitez numai la

România, sunt pline de contradicții, inversări și polarizări. Vechile categorii de intelectuali cu vederi comuniste au devenit anacronice și frâne în democratizarea țării. Încă se mai predau în școala românească opere literare scrise în mentalitatea regimului criminal, de tristă amintire. Raportul dintre politică și artă au fost înlocuite de dispute aprige între neoconservatori și o tabără tot mai puțin numeroasă de intelectuali cu vederi liberale. Prin însăși ocupația lor, intelectualii au alcătuit întotdeauna o elită adversativă. Intelectualii de astăzi, tind să adere la ceea ce deține putere. Contracultura din timpul regimului trecut a discreditat vocația culturală.

Elisabeta Iosif: Am să revin asupra acestei idei sub un alt aspect. În secolul al XIX-lea, Ralf Waldo Emerson, cel care a pus bazele primului curent filozofic american original, considera intelectualul un gânditor, un mentor, un profet. Așa cum erau priviți Hugo în Franța sau Tolstoi în Rusia. Care dintre aceste roluri se mai potrivește intelectualului secolului nostru, în raport cu sensul în care mergem?

Constantin Ene: Intelectualii americani de care faci vorbire au exercitat prin anii 1960 o influență asupra culturii literare, promovându-i pe protagoniștii modernismului european, publicând eseuri pline de discernământ consacrate poezilor și romancierilor contemporani cu ei, iar contribuția lor cea mai de seamă a constat în crearea unei fuziuni între ceea ce Lionel Trilling numea „activitatea politică... și imaginația rațională”. Spre deosebire de ei, intelectualii noștri s-au constituit în grupuri de interese, lăudându-se reciproc și se întrec cum să ia mai mulți

bani de la bugetul de stat pe programe, care nu sunt valabile azi, ce să mai vorbim de viitor. Bani folosiți pentru reeditarea unor cărți scrise în timpul regimului trecut și cu mentalitatea impusă de propaganda comunistă. Iată cum pregătesc intelectualii noștri tineretul de mâine.

Bineînțeles sunt și excepții. Mă refer la grupul din jurul „Editurii Humanitas”. Dar avem și noi intelectuali, chiar dacă nu la nivelul celor exemplificați, ce prin opera lor, prin prezența pe micul ecran, din păcate tot mai rară, încă mai formează discipoli cu vederi democratice și care transmit un bogat bagaj de idei filozofice. Însă, intelectualul de mâine nu va mai fi un fel de guru, precum, să zicem, Sofocle urmat de numeroși discipoli.

Elisabeta Iosif: Crezi că ni se mai potrivește, ceea ce spunea Emerson despre mințile luminate, (dacă ele mai există!?), referitor la diferite concepții: „Singura regulă sigură se află în adaptarea cererii la ofertă... Dați o șansă talentului și virtuții...”. Mă gândesc la faptul că un scriitor poate să aibă și o concepție economică, în secolul nostru atât de necesară. Nu mă refer numai la vânzarea produsului său, cartea, ci și la crearea unei agenții de știri, cum este „NapocaNews”, nu?

Constantin Ene: Scriitorul de astăzi, neapărat trebuie să fie și un bun manager cultural, pentru a-și promova propria-i operă. Pe de altă parte se observă un rol mereu crescând pe care îl joacă universitățile în viața culturală de la noi, fapt ce duce la dispariția aproape totală în viitor a tipului de intelectual autodidact și liber-profesionist, care se bucura de mare trecere înainte de anii 1940. O dată cu evenimentele din decembrie

1989 a dispărut și scriitorul activist cultural și de partid din cadrul redacțiilor și din aparatul de propagandă. Scriitorul contemporan trebuie să-și ia soarta în propriile-i mâini.

Elisabeta Iosif: Un alt model, din secolul al XX-lea, Ernest Hemingway era plasat și în acest context de percepere a dezvoltării economice a națiunii. Secolul nostru are asemenea modele?

Constantin Ene: Are. Și unele sunt în formare.

Elisabeta Iosif: Și pentru că vorbim despre „modele”, să ne oprim la modelul intelectual și scriitoricesc al unui manager cultural, cum a fost Artur Silvestri.

Constantin Ene: Artur Silvestri a fost un „Om al Faptelor Mari”, un împlinitor al acestora. Tot ce a făcut acest filozof al culturii universale este pentru dezlipirea ochilor celor care încă mai bâjbâie prin întunericul ignoranței, ca un profet creștin: Fă binele aproapei tale, precum ai dori să ți se facă ție. Cred că a fost cel mai mare, cel mai dăruitor manager cultural de la noi. A fost un luptător pentru promovarea adevăratelor valori din România Profundă și Tainică. El rămâne un exemplu de urmat pentru noi toți. Poate de aceea istoricul și scriitorul dr. Ionuț Ene a înființat ziarul „NapocaNews”!

Însă primul meu model a fost profesorul de română și latină Niță Popescu de la Liceul Teoretic din Drăgășani, orașul meu natal. Acolo îmi este rămasă inima pentru veșnicie. Ca model am mai avut din perioada drăgășeneană pe profesorul Emil Istocescu

cu care am colaborat în cadrul cenaclului literar „Gib I. Mihăescu”, cu părintele Bălașa, cu avocatul Ion C. Vasile și mulți alții. Iar la facultate pe profesorul de Istoria Literaturii Române Ion Chișter și cel de la Teoria Literaturii, Enăchescu.

Elisabeta Iosif: În încheierea dialogului nostru, revenind la cele trei definiții date de Emerson intelectualului, de gânditor, mentor sau profet, care ți se potrivește în viteza internetului, a unei societăți informaționale?

Constantin Ene: Din păcate, în contradicție cu lărgirea orizontului de cunoaștere și de transmitere a informațiilor prin intermediul internetului, rolul intelectualului s-a restrâns doar la cel de gânditor.

*

S-a oprit din citit.

-Interesante răspunsuri. Dar și reportera a pus întrebări inteligente, am gândit...

Constantin ridică ochii de pe paginile romanului. Se uită la prieten. Parcă îi ghicise gândurile.

-Ce ai citit?

-Interviul acordat Elisabetei Iosif. Citindul m-am gândit la ce spunea Vasile Băncilă că „Oamenii cu noblețe sufletească nu reușesc decât dacă au și un mare talent. Altfel, ajung slugile celorlalți oameni”.

-Așa se întâmplă în istorie...

-Da... da! Timpul e o istorie fără memorie, iar istoria e un timp care a devenit conștient de el însuși.

Dinspre hol s-a auzit pași.

-Ai venit Tina?

-Da!

-N-ați terminat!?

-Ne-am luat cu vorba și iată că timpul... a zburat!
Zise Constantin sculându-se din fotoliu și ieșind pe hol.

-Trebuie să plec! După cum văd, s-a întunecat.
Constantin și-a luat haina din cuier și se îndreptă spre ieșire.

-Sărut mâna doamna Tina!

-La revedere Constantine! răspunse Tina din bucătărie.

L-am condus până în fața blocului. Ne-am despărțit strângându-ne mâinile. Constantin cu mersul lui, precum mergea Chaplin, se grăbea spre stația de troleu. Cerul mai păstra doar o dungă subțire roșiatică la apus. Noaptea cuprindea orașul cu plapuma ei pufoasă. M-am întors în apartament. Tina mă aștepta cu cina în bucătărie. După ce am mâncat m-am retras în camera mea ce ține loc de birou. M-am așeză la calculator și am început să scriu la romanul „Geamănul din oglindă”:

„Constantin și Aura cu cât se apropiau de orașul natal le creșea emoția. Nu mai fuseseră de zece ani pe acolo. Trecând prin Grădinari, recunoscuroasă fosta clădire a Școlii Agricole unde prin anii 1959 i s-a jucat o piesă lui Constantin de către elevi. La intrarea în orașul natal îi întâmpinară fabricile de încălțăminte de cauciuc, construită în colaborare cu firma italiană Pirelli, și cea de genți. Loganul roșu înainta spre centrul orașului. Au trecut, încetinind, pe lângă locul unde a fost casa părintească. Emoția îi cuprinsese pe amândoi. Doar tuburile fântânii se mai vedeau și o salcie pletoasă. Nucul de care se legau multe amintiri fusese tăiat de constructorii blocului de alături. Au oprit în parcare Hotelului „Rusidava”. Au ieși din autoturism. Constantin și-a scuturat picioarele pentru a

le dezmoții. Apoi plecară să viziteze orașul. În stânga se vedea Dealul Viilor iar în dreapta bulevardul, străjuit de blocuri, ducea către Grădina publică și piață. O luară ținându-se de mână pe bulevard spre parcul unde pe o bancă, s-au cunoscut în urmă cu patruzeci și cinci de ani.

-Aceasta este fosta stradă 1 Mai unde este casa scriitorului Gib I. Mihăescu.

- Știu! Am vizitat-o pe când mai trăia ginerele lui, mi-a fost profesor.

-Am multe amintiri cu Ionica, fiica cea mică a lui Gib. Am copilărit pe aceeași stradă. Ea îmi împrumuta cărțile lui taică-său. Interzise pe atunci de regimul comunist, le citeam cu aviditate! Apoi le-a luat casa și au fost mutați cu forța într-o locuință insalubră.”

*

M-am se uită la ceas. Era trecut de miezul nopții. Am stins calculatorul și m-am dus în dormitor. Tina adormise cu televizorul deschis. Am luat telecomanda și l-am redus la tăcere. Somnul m-a cuprins nu înainte de a mă gândi la capitolul următor al romanului.

A șasea zi: „Orice iad începe prin a uita”

(Să nu ucizi)

Când dimineța bătea cu degetele de lumină în fereastră Constantin se trezi. Somnul odihnitor îi limpezii gândurile. Ideile expozeului pregătit se așezară în ordinea cronologică pe ca 1re o dorea. Vroia să fie explicit, coerent și pe înțelesul studenților. Dorea să transmită auditoriului chitesența mesajului, că: Inteligenții joacă roluri față de lații; proștii joacă roluri față de ei înșiși și, dacă sunt prea proști, reușesc să se înșele singuri. Îmbrăcându-se se gândi la ce zicea Lovinescu: „O lucrare de artă trăiește prin ea; fiind frumoasă, ea și-a îndeplinit menirea și nu are nevoie de recunoașterea nimănui”. Închizând camera căminului din Parcul Babeș coborâ scările ne mai așteptând să vină liftul care la acea oră mai tot timpul era ocupat. „Am să încep expunerea”, gândi, cu această frază: „literatura este, înainte de toate, semnul puterii omului asupra haosului și al morții”. Aerul curat și ozonat al dimineții îl învioră. Ajuns în stație se pierdu în mulțimea ce aștepta tranvaiul. Ne-am sculat dis-de-dimineată și împreună cu Tina ne-am așezat la masă. Am mâncat câte o cană cu lapte amestecat cu cereale. Privind la televizor am aflat ultimile vești guvernamentale.

-De două decenii, Tina dragă, ăștia nu se mai opresc din certuri. Clasa noastră politică nu a înțeles că dușmanul nu este în afara țării noastre, este la noi, este în noi. În mentalitatea guvernaților, exponenții

vechiului regim comunist. E bine să gonim, așadar, noi înșine, dușmanii noștri, îndoiala ucigașă și, mai ales, această convingere absurdă că individual ar putea fi salvat în clipa în care colectivul ar fi amenințat cu pieirea.

-Ai dreptate! Nu a înțeles că unirea în scopul binelui neamului nu reușește niciodată când se face împotriva cuiva; ea triumfă întotdeauna când se face pentru ceva.

-Așa este! Dacă prin anii '90 trecerea la democrație părea ușoară, acest fenomen devine acum tot mai greu. Ceea ce este încă ușor astăzi, va deveni mâine imposibil.

-Din situația aceasta cred că numai regalitatea ne v-a mai scoate.

-Poate...! Eu mă duc să lucrez. Mai am mult de scris la roman. Abia la jumătate am ajuns.

-Eu rămân să gătesc.

M-am retras în camera destinată biroului. M-am așezat la calculator și... narațiunea începu să se aștearnă pe ecranul monitorului.

„-Și cum îți spuneam, dragă Aura, familia Mihăescu a suferit foarte mult. Le-a luat casa în care s-a instalat Întreprinderea Raională Vinalcool, iar cărțile scriitorului au fost interzise. Fata cea mare s-a descurcat, cum s-a descurcat, la București, cu sprijinul poetului N. Crevedia, rudă de familie. Fata cea mică a rămas aici, alături de mamă, suferind rigorile aberante ale regimului. În toamna lui 1959, când am înființat cenacul literar din cadrul Casei de Cultură am dorit să-i dau numele Gib I. Mihăescu. Însă cei de la Raionul de Partid nu au vrut. Așa că i-am dat numele de „Orizont”.

Mergând pe strada, fostă 1 Mai, pe acelaș trotuar, ieșind dintr-o curte, se întâlnește cu Mircea, un coleg de școală de pe vremuri. Se îmbrățișează. Parcă devenise mai mic.

-Ce mă bucur că te-am întâlnit! Ce mai știi despre colegii noștri? se revărsă întrebările lui Constantin, precum o rafală de mitralieră.

-Mai ușor! Tot așa de... repezit ai rămasă Costică!?

-Mai...! A contribuit și meseria de... reporter practică în tinerețe. Dar de ce să stăm în stradă? Să mergem la o cofetărie.

-Bine zici!

Se întoarseră. După câțiva zeci de metri intrară pe bulevardul principal al orașului. Intrară într-o cofetărie care pe vremea tinereții lor nu exista. Mirosul îmbietor de cafea pusese stăpânire pe încăperea mobilată modern și tapițată cu materiale ce imitau mahonul și pielea de căprioară. Mircea a comandat două cafele iar Aura și-a ales o „Baclava”.

-Pentru prima dată, o astfel de prăjitură turcească, am mâncat la mama ta Constantine.

-Odată când am venit la tine, doamna Ene m-a servit și pe mine. Alături cu un pahar cu sifon.

-Era vremea când ne pregăteam pentru examenul de maturitate.

-Timp în care, tu cu Liviu, scriați un roman științifico-fantastic.

-Da, da! Printre picături când ne plictiseam de învățat scriam la el. Îl intitulasem „Naufragiați în cosmos”.

-Ce-o mai face Liviu?

-Zilele trecute am fost la Baia Mare! spuse Aura. Am lansat un dicționar de personalități la biblioteca județeană. La manifestare...

-A venit și Liviu, continuă Constantin. S-a pensionat. O viață întreagă a fost director la Centrul de Calcul.

-Ne spunea că s-a mutat la țară în casa socrilor, care erau destul de avuți. Au făcut avere cu stupii ce îi aveau. Tot „albinele”, prin 1980, le-a construit o vilă în municipiu.

-S-a descurcat... „săracul” Liviu!

-Ce mai ști de Gabi, de Radu...?

-Gabi a lucrat o perioadă ca inginer constructor în Germania, căsătorit fiind, după cum știi, cu fata unui avocat de aici. Iar Radu e c-am bolnav. L-a măcinat responsabilitatea pe care a avut-o ca prim-ministru pe timpul Convenției.

-Eee... cum trece timpul! Am îmbătrânit și noi!

-A trecut... și nu știu dacă am gustat din fericire...

-Dragă Mircea, îți răspund cu ce zicea Blaga: „Dacă vrei să ajungi la fericire, atunci pune-ți orice ca țintă, numai un singur lucru nu: fericirea!”

-Interesant!

-Îți mai aduci aminte de întâmplările macabre pe care le-am trăit? Cu lovirea lui Piți-cartoforul, cu moartea lui Căraușanu și a lui Potop?”

*

M-am oprit din scris. Gândul îmi fugea către o întâmplare petrecută în orașul natal. „O să scriu despre asta. A fost o perioadă ce a înspăimântat pe toată lumea”. Rămas în fața calculatorului, prin minte mi se derula, precum secvențele unui film, imagini ale întâmplărilor de atunci...

*

„Piți jucase poker până pe la ora trei dimineața cu Roșagă, secretarul P.C.R. pe oraș, cu Niță avocatul și cu Balotă directorul. Câștigase o sumă frumoasă de

bani. Se întorcea acasă. Plouase și asfaltul plin de gropi umplute cu apă îl făcea să le ocolească cu prudență. Pe drum se gândea la amenințările lui Roșagă. „Ce-o să-mi facă!? Îmi ia caii de la bicicleta... pe care n-o am”. Începuse din nou să picure. Grăbi pasul. Din stânga auzi un foșnet. Și atât.

Dimineața tot orașul vorbea de această întâmplare. Internat în spital Piți nu-și mai aducea aminte de nimic. Doar avocatul Niță a spus pe la prieteni că în seara aceea a jucat poker pe bani mulți în biroul președintelui Coperativei Meșteșugărești împreună cu Roșagă... care a plecat imediat după Piți, și cu Balotă care a rămas să mai fumeze un „Aviator”. Doctorii au bănuț că a fost lovit în cap cu un saculeț umplut cu nisip. Miliția s-a făcut doar că cercetează cazul... Însă despre această întâmplare se discuta peste tot, la piață gospodinele, salariații în instituții, mai tot orașul își dădea cu presupusul.

*

-Îmi aduc aminte! Vremuri nesigure...

-Mircea, dragă, Cărașanu a fost aruncat de la etaj pe scările clădirii de lângă Cinematograful „Dacia”.

-Se întorcea de la jocul de poker. A fost urmărit, împins peste balustradă, i-a luat banii și...

-Aproape toți care câștigau își găseau moartea în felul acesta. Același lucru s-a întâmplat cu Potop care a fost și el aruncat de la etaj.

-Constantine, hai să nu mai discutăm despre astfel de cazuri macabre, interveni Aura.

-Ai dreptate! Însă închei discuția cu o concluzie. Care?

-Lasă pe mine s-o spun! sări Mircea. Cred că la același lucru ne gândim amândoi.

-Spune!

-Imediat după revoluția din '89, secretarul de partid pe oraș Roșagă a cumpărat fabrica de cauciuc. Fără niciun împrumut de la bancă. De unde avea atâtia bani?

-Acest fapt doream să-l spun și eu. Dar mai e ceva! Un coleg de liceu, mai mare cu doi ani decât noi, doctorul Ușei, fost director la Spitalul Lățești, a fost aruncat într-o iarnă în... fântâna spitalului. Și de data sta, nimeni nu a văzut nimic...

-Știu eu mai multe despre acest caz! Roșagă deschisese o secție a fabricii în această comună, fiind văzut în nenumărate zile în compania doctorului. Acesta fiind neînsurat, a putut de-alungul carierei sale de peste patruzeci de ani să strângă o sumă frumoșică de bani. Se presupune, fiindcă nici acest caz poliția nu l-a rezolvat, că activistul de partid a împrumutat bani de la doctor și venind scadențam adică data înapoierii datoriei, acesta a recurs la soluția... pe care o știm cu toții.

-Gata! interveni din nou Aura, după ce înghiți și ultima înghițitură de baclava.

-Dar, să-ți spun un secret Constantine! Ceva ce numai câțiva din foști noștri colegi îl știu!

-Da? se miră Constantin.

-Nu știu ce avea profesoara de geografie și cea de matematică cu tine de te țineau numai în...șah! Cu toate că tu răspundeai bine la lecții, dar note mari nu primeai. Pe când noi, eu, îți spun sincer, Biță, Gabi și Popescu nu învățam mai nimic, însă luam note mari. Te-ai gândit vreodată de ce?

-Nu!

-Îți spun eu! N-o să-ți vină să crezi... dar, îți spun adevărul gol goluț.

-Hai, spune odată! îl îndemnă Constantin nerăbdător.

*

M-am opri din scris. Prin minte îmi alergau, precum iepurii sălbatici speriați de vânător, tot felul de amintiri. Mi-a adus aminte de întâmplările povestite odată de Popescu. M-am lăsat în voia lor...

*

„Se apropia miezul nopții. Biță, Popescu, Mircea și Gabi se întorceau de la film. Cele câteva becuri cu neon de pe strada principală erau singurele care spărgeau liniștea cu bâzâitul lor.

-Măi fraților, filmele astea cu soldatul sovietic mereu victorios mă c-am învează!

-Lasă Gabi, sunt frumoase și ele, interveni Popescu. Să fim bucuroși că nu ne-a văzut directorul. Alfel mâine am fi fost scoși în careu și eliminați pe trei zile.

-În fiecare seară se duce în control. Îi pedepsește mai ales pe cei ca noi... care trebuie să ne pregătim pentru examenul de maturitate.

-Haideți pe la mine, suntem pe-aproape. Bem un pahar de vin din via profesoarei de matematică.

-E trecut de miezul nopții, se aude acceleratul de București.

Ajunși pe strada spitalului, botezată mai nou Bagdazar, intrară în curte, tiptil, tiptil.

-Să nu facem gălăgie să nu ne audă domnișoara Mariana! Popescu răsuci cheia în ușa de la intrare și pătrunseră în holul mare al casei. Lumina neonului din stradă albăstrea aerul încăperii.

-Încet fraților că văd ușa întredeschisă unde doarme profa.

Intrară în camera lui Popescu, închiseră ușa, și aprinseră lumina.

-Bine că nu e întrerupt curentul. Mai în fiecare noapte se oprește. Am o lampă cu petrol și când vreau să citesc mai mult o aprind.

-Unde zici că ai vinul? Mi-e sete! Intervenți Gabi.

-Imediat cobor în pivniță.

Popescu a luat canceul de sticlă de pe masă și ieși încet pe ușă. Din când în când se auzea scârțâitul podelei. Între timp Biță, care mai fusese pe acolo, scoase dintr-un dulăpior patru pahare de sticlă având desenat pe ele câte un strugure. Între timp a sosit și Popescu cu borcanul plin ochi.

-Repede ai venit!

-Cu tâvlul se scoate repede din butoi. Cu o suflare se umple și având capacitatea canceului operațiunea se termină imediat.

Nerăbdător Gabi, „fetița mamei” cum era poreclit, el fiind băiat fin, turnă în pahare.

-Noroc fraților!

-Să avem succes la examene!

Ciocniră paharele și pe nerăsuflăte le-au dat pe gât.

-Bun vin! Zise Biță, care turnă în pahare lichidul de culoarea rubinului.

Gustară fiecare din vin și discuția despre presupusele subiecte de la examene se încinsă.

-Cred că ne va da la română pe Eminescu.

-Posibil. Mai ales că anul acesta se împlinesc o sută zece ani de la naștere.

-Ne omoară cu aceași poveste din... „Împărat și proletar”.

-Au politizat prea mult acest poem.

-Poate ne dă un subiect despre iubirea de țară în poezia lui.

-Știți ce zicea Eminescu despre acest sentiment? întrebă Gabi.

-Spune, dacă știi!

-Iubirea de țară, spunea poetul născut la Ipotești, e pururea și pretutindenea iubirea trecutului. Și mai spunea, continuă Gabi, patria vine de la cuvântul pater și numai oamenii care țin la instituțiile părinților lor, la petecul de pământ sfințit de sângele părinților pot fi patrioți.

-Măi, colega!? Te-ai pregătit bine! Se miră Biță.

După ce terminară un canceu cu vin, Popescu se duse și-l umplu din nou.

-Venind cu borcanul m-am uitat în cameră la profa. Doarme descoperită...are niște pulpe de...intri în boală.

-E femeie bine!

-Mai pune un pahar, să bem! Pe urmă mă duc și eu să mă uit, zise Biță.

Când cel de al doilea canceu fu pe sfârșite, Biță se strecură afară din cameră. Ceilalți doi așteptau. După câteva minute văzând că nu se întoarce, Popescu ieși. Se întoarce repede înapoi cu sufletul la gură.

-Ce este? Îl întrebă Gabi.

-Biță e în pat la Mariana! I-o trage! Cu ce plăcere îi răspundea că-mi venea să mă duc și eu... Pfh... ce bulane are...

-Nu mai spune!? Ce curaj pe el! Măi, Popescule, stai cu o astfel de comoară și tu... de lemn Tănase!

-Nu am mai avut o femeie...

-Haha... ești virgin! Pentru chestia asta mai adu un canceu cu vin!

Popescu ieși cu borcanul gol. Gabi se așeză pe marginea patului. I se făcuse pielea pe brațe ca cea de găină. După un timp auzi pași în hol. „E Popescu”, gândi. Însă în pragul ușii apărură Biță care își prindea

catarama de la cureaua pantalonilor. Gabi îl privi întrebător. Biță s-a lipit de tocul uși zâmbind. Dă-te la o parte. Trebuie să vină Popescu cu vin. Chiar atunci Popescu înapinsese cu piciorul ușa. Aducea într-o mână canceul cu vin și în cealaltă un castron de pământ ars, made în Horezu, plin cu fructe uscate, prune și felii de mere. Le puse pe masă și îl privi întrebător pe Biță care între timp se așeză pe un scaun.

-Ce te uiți așa la mine!? I-am tras-o și gata. E bună, rău de tot! I-am promis că mă întorc mai târziu.

-Și te duci iar?!

-De ce nu!?

-Dar, noi nu mai mergem la școală mâine?

-Nu se închide școala dacă lipsim noi. I-a mai pune un pahar, Popescule!

După ce mai băură câte unul, Biță făcu o propunere care îi surprinseră pe ceilalți.

-Gabi, du-te tu în locul meu. I-am promis că mă întorc...

-Dacă vede că nu ești tu!?

-Nu se prinde! O încaleci, dar să nu vorbești. Îi dai... un clei și gata.

-Nu a întrebat de Popescu!?

-Ba, da! I-am spus că doarme.

Gabi se dezbracă și rămase doar în chiloți. Mai bău un pahar de vin, să prindă curaj, și ieși din cameră. Ceilalți rămaseră discutându-l pe fericitul care a avut-o pe profesoara lor de matematică.

-Să știți că e o brunetă frumoasă. Merită să o iubim. Dar... tot ce facem acum să nu afle nici musca în cer. Jurați?

-Jurăm!

-Dacă păstrăm tăcerea poate reușim să repetăm figura, măcar odată pe săptămână. Ce ziceți?

-De acord! Răspunseră.

Așteptarea se prelungea fapt ce îi neliniști pe cei trei.

-Acum te duci tu Mircea! zise Popescu sperând să mai amâne... A avea emoții.

-Bine! Numai să nu se prindă.

După ce mai băură un pahar cu vin intră în cameră Gabi.

-Ei, cum a fost? Întrebară ceilalți nerăbdători.

-E bună fraților! Bună de tot... dar s-a prins că nu este Biță.

-Cum!?

-Știți ce mi-a zis, după ce am început să i-o dau?

-Băi puștule, tu nu ești Biță! Ți-a dădea mai rar. Tu coțâi des... Și a aprins veioza. S-a uitat la mine... eu dădeam în continuare... Aaa... tu ești Gabi Matache din a unșpea A? I-am răspuns că da. A stins lumina și m-a întrebat câți suntem. I-am spus că patru în total. Bine, mi-a răspuns. Să vină și ceilalți doi. Inclusiv blegul de Popescu ce-l am în chirie!"

*

Aceasta este povestea dragă Constantine. De aceea noi aveam note mari la matematică. În fiecare sâmbătă ne duceam la ea.

-Bine, dar la geografie aproape tot voi luați notele cele mai mari. De ce? Fiindcă la orar nu erați grozavi...

-Acolo este altă poveste.

-Care!?

-Colegul nostru Marin era nepotul profesoarei și stătea în gazdă la ea, după cum ști. El umbla în caietul cu planificările lecțiilor și afla subiectele de la

extemporale și teze pe care ni-le dădea. Noi scriam teza sau extemporalul de-acasă și le predam profesoarei când se sfârșea ora. În clasă ne făceam că scriem. De fapt scriam baliverne. Tot ce ne trecea prin cap.

-Acum înțeleg...

-Să mergem! Intervenii Aura. Doresc să vizităm locul unde a fost casa părinților tăi Constantine. leșiră din cofetărie.”

-Sună interfonul! Deschide tu, Florine!

M-am ridicat de la calculator și am apăsas pe butonul de lângă ușă. Nu după mult timp apăru în prag Constantin.

-Salut!

-Bine ai venit! Să intrăm în sufragerie.

Între timp Constantin și-a dat haina jos și o așeză în cuiarul instalat pe holul ce lega camera mică cu biroul lui Florin. Dinspre bucătărie venea un miros îmbietor.

-Ce faci acolo, Tina?

-Vă fac câteva clătite umplute cu dulceață de vișine!

-Bine!

-Nu trebuia să vă deranjați! Intervenii și Constantin.

-Nu este niciun deranj! Este o plăcere!

Așezați fiecare pe fotoliile alese de acum șase zile, unde se aflau pe unul Agendele lui Constantin și pe celelalte cărțile lui Florin.

-Cum a fost astăzi la Universitate?

-Le-am vorbit despre „Cultură și democrație”. A fost sala plină de studenți.

-Mă bucur că ai succes.

-Să lăsăm asta... mai bine să citim ce-am mai scris.

-Bine zici!

Constantin a luat cartea de poeme „Sonată pentru creșterea ierbi”, iar eu am început să răsfoiesc o Agendă.

În încăperea se lăsă liniștea. Doar din când în când se auzeau strigătele copiilor ce se jucau în parcul de alături. Nu după mult timp intră Tina cu un platou plin cu clătite, pe care îl așează pe o măsuță de lemn sculptat, dar nu înainte de a fi întins o față de masă pe măsură, cusută cu ață de borangic în culori pastelate.

-Frumoasă față de masă. Câtă muncă și câtă lumină a ochilor țesută în ea.

-Așa este! Este cusută de mama, mama lui Florin. Săraca, Dumnezeu s-o odihnească, toată ziua cosea. Avem multe lucruri cusute de dânsa.

-Poate de aceea a făcut la ochi glaucoma, interveni Florin.

-A fost oarbă 6 ani. A locuit cu noi.

-Știu! Îmi mai spunea Florin la telefon.

-Vă rog să serviți! Cât sunt calde... Mă duc să aduc și două pahare cu apă. De care doriți? Plată, sifon sau minerală?

-Mulțumesc! Plată să fie!

Tina se îndoarse cu o tavă cu două pahare. Le așează pe măsuță, în timp ce Constantin și Florin savurau câte o clătită.

-Pe mine vă rog să mă scuzați! Trebuie să mă duc la Catinca s-o iau de la școală și apoi voi sta cu amândouă, și cu Anastasia.

-De ce trebuie să stai?

-Păi... Dana trebuie să meargă până la școală unde este contabilă să definitiveze niște acte.

-Bine, mamă! Să nu uiți ochelarii și telemobilul.

-Nu!

-Mulțumesc pentru clătite! Sunt tare gustoase!
Interveni Constantin.

-Am plecat!

Se auzi ușa de la intrare cum se închide. Din când în când gălăgia făcută de copii ce se jucau în parcul de lângă bloc mai tulbura liniștea ce se așternuse în cameră. Am început să citească un eseu publicat în revista „Agora literară”, lipit la pagina care indica data de...

28 iunie:

„Nietzsche între răsăritul zeilor și amurgul lor”

Pornind de la finitudinea condiției umane, Nietzsche caută să redescopere „cărarea pierdută” către empireu. În lucrarea „Werke” filozoful caută un simbol prin care să înțeleagă „sensul religios” ca un reazem supranatural. Reînodând firul din prima perioadă a creației sale, în care zeii greci își găsiseră loc în omagiile sale, Nietzsche consemnează în „Amurgul idolilor” dorința de întoarcere a lui Dionysos, aceasta constituindu-se ca un testament: „Nu cunosc un simbolism mai înalt decât acest simbolism grec, cel al cultului dionisian”.

Filozoful abandonează armele revoltei sale contra zeilor la poalele miticului Olimp. Aura de „teologie negativă” (cum scria Heidegger în „Nietzsche” Gunter Neske Verlag, Pfullingen, 1961, Zweiter Band, p. 348), pentru gândirea nietzscheană, a însoțit tot timpul mersul gândirii sale. Acesta prin lucrările lui din anul 1888 a pregătit preschimbarea „teologiei negative” în „teologia pozitivă”, ce ne aduce în plin plan contradicția nietzscheniană, ce trece de la „asfințitul zeilor” la pregătirea spațiului pentru „apoteoza” lor. Perceput ca demolator de idoli, ca oponent față de tradiția culturală, ca iconoclast față de orice autoritate spirituală în afară de aceea a spiritului propriu, Nietzsche ridică statui în opera sa altor idoli noi.

Karl Jaspers în lucrarea sa „Nietzsche. Einfuhrung in des Verstandnis seines Philosophierens” (Berlin und Leipzig, 1936) preciza că trăsătura fundamentală a gândirii lui Nietzsche „autocontrazicerea”, a îndepărtat de multe ori din logica multitudinilor exegeze ideea că, în numele pasiunii pentru contradicții și antiteze, autorul „Nașterii tragediei” va căuta să-și imagineze, după „amurgul zeilor”, cum va arăta „răsăritul zeilor”.

Stefan Zweig vedea în fostul profesor de filologie clasică de la Universitatea din Basel „un geniu al întorsăturilor, al contrazicerilor violente” (Tolstoi. Nietzsche, București, Editura Cugetarea, f.a., p. 182), pe motivul că acesta se complăce, în jocul instabil al negației și afirmației, dar și în luxurianta proliferare de antinomii. Autorul volumului „Clipe astrale ale omenirii” explica evoluția gândirii lui Nietzsche de la contestarea zeilor la nostalgia lor. Evoluția gândirii acestuia a fost

sinuoasă, bogată în neașteptate fiorduri, cu drumul segmentat de mai multe etape.

Trăsătura etapelor lui Nietzsche a stârnit dispute în rândul comentatorilor săi. Karl Jaspers, în monografia dedicată lui Nietzsche, împarte evoluția cugetării lui în trei perioade:

- *perioada încrederii în cultură și genii (până la 1876)*
- *perioada încrederii pozitivistice în știință (până la 1881)*
- *perioada elaborării unei „noi” filosofii impregnate de viziunea profetică a filosofului (până la sfârșitul lui 1888)*

Dincolo de latitudinea capricioasă a paradoxurilor și aforismelor proteice, gândirea lui Nietzsche, în esența și configurația ei intimă, ascunde disponibilități aparent nebănuite de conformism, de blândă regrupare a motivațiilor în jurul unor noi centre de autoritate după ce, cu obstinție, le contestase, rând pe rând, pe cele dinaintea sa. Acest joc al contrastelor își face prezența printr-un ritm constant în opera sa. În prima perioadă a creației sale, Nietzsche se evidențiază prin devoțiunea și extazul față de „genii” și „idoli”.

Trecând de la o extremă la alta, Nietzsche nu abolește definitiv perspectiva credinței în zei, ci dorește să spulbere numai credința în anumiți zei, cei cărora el le-a declarat „război”. În „Amurgul zeilor”, după încântarea produsă de priveriștea idolilor dărâmați, Nietzsche înserează capitolul „Ce le datorez anticilor”, în care apelează la un zeu, străpvechiul Dionysos, chemându-l să protejeze viața, să simbolizeze voința

de viață printr-o „doctrină a misterelor” în care „durerea este sanctificată. (Friedrich Nietzsche, Werke. Klassiker Ausgabe, Band I-VIII, Alfred Kroner Verlag, Leipzig, f.a., p. 198). El susține în „Anticrist” că civilizația a decăzut pentru că s-a lăsat subjugată într-o perioadă îndelungată de religia creștină și în acest interval de timp n-a mai creat un alt Dumnezeu: „Aproape două mii de ani și nici un alt dumnezeu nou.”

Imaginea unei civilizații secătuită de o religie bolnavă reprezintă, după Nietzsche, un „spectacol pentru zei”. Dar pentru care zei? Pentru cei care „apun”, sau pentru cei care „răsar”? Evident, pentru cei care răsar, deoarece subliniază mai departe Nietzsche, „steluța mică, jalnic de mică, care se numește Pământ, merită poate singură, din pricina acestui caz ciudat, un interes divin, o privire dumnezeiască” (F. Nietzsche, Werke, p. 257). Această „metafizică de artist” are în centrul ei un Dumnezeu investit cu acele trăsături pe care filosoful le rezervă zeilor „adevărați”, meniți să le ia locul celor „falși”: „un dumnezeu-artist, total lipsit de scrupule și amoral, pentru care creația sau distrugerea, binele sau răul, sunt manifestări ale capriciului și suveranității sale, care se descarcă, în crearea lumilor, de zbuciumul plenitudinii sale și de prisosul ei, de durerea contrastelor acumulate în el însuși”. (Ibidem, Band I, p.36). Acest zeu evocat nu este altul decât Dionysos, zeul grec pe care în faza finală a lucrării „Ecce homo” Nietzsche îl va opune divinității creștine, căruia îi va închina stihuri: „Ditirambi către Dionysos”, și cu al cărui nume filosoful însuși își va semna scrisorile în anii de eclipsă mentală. Revolta lui contra miturilor până când a văzut o posibilă instaurare a unei mitologii noi, în care zeii nu

se mai nasc pe înaltele olimpuri, ci pe postamentul propriei lui filosofii, împrumutând chiar aura biografiei lui spirituale.

Așa cum sugerează, fără modestie, în lucrarea sa „Ecce homo”, devorat de optica megalomană a ultimilor ani ai vieții, ani cruzi de boală, filosoful dorea să se erijeze el însuși în idol, în profet, care să vestească o nouă eră a culturii umanității. Precum, mai târziu la noi, Mihai Beniuc ce se erija în toboșarul vremurilor noi. În „Amurgul idolilor”, scria despre sine: „Am dat umanității cea mai profundă carte pe care o are, al meu Zarathustra, și se consideră, fără nici o ezitare, ultimul discipol al filosofului Dionysos și dascălul eternei reînțoarceri.” (F. Nietzsche, Werke, Band VII, p.14) În timp ce îl demolează pe Socrate, acest despotic logician care destramă înțelepciunea instinctivă, ușe unică prin care filosofia greacă de până la Nietzsche privise lumea; paradisul fanteziei, pedepsit de biciul silogismelor, îngheață sub veghea nemiloasă a rațiunii. „Dialectica optimistă” a lui Socrate distruge muzica tragediei.

Combătându-l pe Rousseau, Nietzsche consideră că, de la natură, omul posedă o fire demonică, predestinată pentru tragic, că el este implacabil sortit să interpreteze veșnic pe scena lumii rolul personajului tragic. Simbolul lui Prometeu, învingătorul zeilor, exprimă la filosof sensul etic al pesimismului, o justificare a eternei suferințe, o imagine a zădărniceii condiției umane, față de orice speranță sau dorință de ameliorare este fără rost și care impune întotdeauna un tragic sacrificiu.”

- Aprind lumina! Nu se mai vede!

- Nu mai este nevoie...trebuie să plec. Mai am de pregătit conferința de mâine. Constantin se ridică din fotoliu punând cartea pe spătarul acestuia. La fel am făcut și eu. După ce-și luă haina din cuier se opri la ușă.

-Mâine am citesc cu glas tare poeziile din ultimul volum al tău. Facem o după amiază de poezie.

-Cum dorești!

-La revedere! Pe mâine! Ieși din apartament și sunetul pașilor lui se pierdură acoperiți de zgomotul mașini care venise să ridice gunoiul.

A șaptea zi: Suflete înlănțuite

(Să nu fi desfrânat)

Am strâns tăvile și paharele și le-am spălat în chiuveta de la bucătărie. În tot acest timp mă gândeam la subiectul romanului la care lucram. Devenise o obsesie pentru mine.

După aceea m-am spălat pe mâini în baie, am aprins aparatul de radio din birou. Căutam un post în care se transmitea muzică simfonică. Requiemul lui Mozart îl opri să mai caute pe scala aparatului. M-am răzemat de speteaza scaunului din fața calculatorului și rămasei așa ascultând melodia ondulatorie a celui

care se născuse la 1756 în Salzburg. După un timp m-am apucat să scriu la calculator.

*

“După ce ieșiră din cofetărie Aura, Constantin și cu Mircea mai merseră împreună câțiva pași.

-Noi ne ducem să vedem locul unde am avut casa, apoi o luăm spre Olt. Ne este dor de lunca lui, de clipocitul apei...

-Aș sta mai mult cu voi dar trebuie să plec până la Strejești unde am funcționat ca profesor. Îmi trebuie o adeverință de la școală.

Se despărțiră în fața Muzeului Viei și Vinului. Mergeau ținându-se de mână privind la blocurile construite, încercând să reconstituie ce case au fost înainte pe aceste terenuri.

-Aici a fost casa fotografului Jelișca.

-Dincolo, completă Tina, a fost atelierul de depanare radio a lui Luță Bratu. La el, Dumnezeu să-l odihnească, mă duceam și îi ceream lămpi și diode arse cu care mă jucam.

-Mi-aduc aminte, îmi spuneai odată că în clasa a opta ai construit chiar un aparat de radio cu o lampă, având un condensator variabil, o rezistență variabilă și un difuzor...

-Așa este! Faptul că mă pricep să repar aparate de radio și de uz caznic, se trage de la acest bătrân electronist care îmi dădea tot felul de piese stricate cu care mă jucam.

-În viață e bine să cunoști din toate!

-Uite, acolo! Unde a fost casa familiei Georgescu s-a ridicat acest oribil bloc.

Opriți să privească la găurile negre lăsate de geamurile sparte, lângă bordura trotuarului unde stăteau să privească blocul părăsit, observară că a oprit în dreptul lor un autoturism de culoare albastru-închis. În clipa când se uitară spre el un necunoscut cu o țevă în gură trimise spre Constantin o mică săgeată. Aura observând manevra necunoscutului cu cagulă pe față îl împinse pe Constantin într-o parte. Imediat autoturismul demară în trombă. Săgeata se înfipse în zidul scorojit al blocului. Se uită să vadă numărul mașinii. Acesta era acoperit cu noroi. În acel moment nu era nimeni pe aproape.

-Să mergem la Poliție să spunem cele întâmplate. Să vină ei să ridice săgeata, pentru a o da la analiză. Precis este impregnată cu otravă cu acțiune rapidă.

-Dar cine are interes să te elimine!?

-Dragă Aura, toată chestia asta cred că se trage de la reportajele mele despre afacerea vinului falsificat al clanul Ursescu.

-Au aflat că ești venit în orașul natal și au pregătit acest atac.

-Hai să chemăm poliția prin telefonul de urgență!

-Bine!

Constantin formă numărul și raportă ce i se întâmplă. Primi recomandarea să nu plece din acest loc. Nu după mult timp sosiră două autoturisme cu polițiști în civil, dar, unii, și îmbrăcați în hainele lor specifice.”

*

Se înnoptase de-abinelea. Luminile de la ferestrele bucătăriilor din blocul de vis a vis se stingeau pe rând. Tina pregătind cina povestea despre nepoate. Eu ascultam, dar gândul îmi era la roman. Mâncarăm ca de obicei rădăcinoase date pe răzătoare

și apoi m-am retras în camera mea. Priveam pe fereastră și mă întrebam ce fac oamenii la acea oră în camerele în care pâlpâia lumina albastră-siderală a televizoarelor. M-am întins în pat și am adormit într-un târziu frământat de desfășurarea narațiunii pe care urma ca a doua zi să o scriu. Tina intră tiptil în cameră, mă sărută pe frunte și stinse lumina. Apoi se retrase în camera ei.

Acolo, Tina își reciti manuscrisul cu proză scurtă pe care îl pregătea pentru editură. Citind fiecare povestire își aduse aminte de clipele când a fost scrisă. De momentele despre care scrisese. Amintiri cu întâmplări din copilăria petrecută în satul de pe malul Beica. Un pârâu care vara seca și doar primăvara după ce se topeau zăpezile se umplea de apă. Începu să zâmbească corectând povestirea despre Dracu în farfurie. O farsă făcută pe întuneric copiilor de către o vecină. Aceasta punând funingine într-o farfurie pe întuneric îi îndemna pe naivii copii să sufle în ea. După aceea aprinzând lampa cu petrol le arăta oglinda în care se vedeau mânjiți până peste urechi. Negri ca Dracu. Râdeau unii de alții de se tăvăleau pe jos.

În altă povestire era vorba despre o tradiție din noaptea de Anul Nou. O femeie pune sub farfuriile cu gura în jos diferite obiecte și îndemna fetele nemăritate să-și aleagă câte una și să o ridice. Dacă sub farfurie era un pieptăn înseamnă că își va găsi iubitul într-o pădure, dacă era o oglindă înseamnă că în anul care intră v-a fi cochetă.

După ce corectă câteva povestiri Tina stinse lumina și aprinse radioul de pe noptieră. Ascultă câteva minute

un post în care ca de obicei era criticat guvernul. „M-am săturat de atâta bârfă. Toți ne-am săturat de această bălteală. Avem o clasă politică sub orice critică. Este rezidul provenit din regimul trecut. Au trecut atâția ani și nu au fost în stare să adopte niște legi viabile. Iar cele adoptate au fost cele care îi avantajau. Doamne...! Nu credeam niciodată că se pot da legi pentru interesul unui grup restrâns de oameni. Niște profitori. Mai bine hoți de drumul mare!” Gândea căutând postul pe care se transmiteau slujbe religioase.

Florin, după ce-și făcu toaleta de seară la baie, se retrase în camera lui. Aprinse veioza și se așeză în pat. Incepu să citească o carte de filozofie începută mai de mult. Începu să fie atent la rândurile din fața ochilor dar, din când în când, gândul îi fugea la subiectul romanului la care lucra. Pentru al ajuta să se concentreze asupra textului sublinia unele rânduri cu o cariocă de culoare albastră. Apoi le recitea. După un timp aprinse aparatul de radio de pe noptieră și căută un post care transmitea muzică simfonică. Nu-l găsi și se mulțumi cu o emisiune despre literatură contemporană. Stinse veioza și ascultă emisiunea până când cortina muzicală anunță terminarea emisiunii. Stinse aparatul și adormi cu gândul tot la „Geamănul din oglindă”. Dimineață când s-a trezit o rază de soare îi juca veselă pe față. „Ce vis! Numai în somn se pot întâmpla astfel de lucruri”. Îl rememora cu gândul să i-l povestească și lui Tina:

„Sunt la vârsta când, din când în când, amintirile năvălesc peste mine precum cârdul de vrăbiuțe asupra unui codru de pâine aruncat în grădina din fața

casei. Mă întorsesem în orașul natal, Drăgășani, atras de un dor inefabil. Luasem o cameră la etajul întâi la Hotelul Rusidava și priveam pe fereastră la concetățenii mei ce se plimbau pe bulevardul Gib Mihăescu. Treceau alene discutând. Ași fi dorit să știu ce-i frământă, să pătrund în gândurile lor. În tinerețea mea petrecută aici cunoșteam, în parte, gândurile lor, frământările, suferințele. Mai ales când stăteam la cozile nesfârșite pentru a cumpăra porția de pâine neagră pe cartelă. Acum sunt alte probleme, alte neajunsuri, de altă natură.

Privind pe fereastra hotelului nu am luat seama că vălul albastru-transparent al înserării se lăsase peste oraș. Priveam în neștire peste acoperișurile caselor iar gândul zbura precum vulturul de pradă, amușinând păsările amintirilor.

Mă aflam în fața restaurantului La „Grandiflora”, așteptând să vină Gib Mihăescu. Vorbisem cu el cu câteva minute mai înainte în cimitirul orașului, privindu-i fotografia de pe crucea mormântului său. Stabilisem ora și locul întâlniri pentru a bea împreună un șpriț de vin la una din mesele aflate sub nuci. Al. Ștefănescu, Cocoșel, poreclit de Gib în nuvela sa ce poartă numele acestui restaurant, ieșind în fața localului m-a întrebat:

-Pe cine așteptați domnule Al. Florin?

-Aștept pe avocatul și scriitorul Gib. Am vorbit cu el la cimitir și mi-a propus să ne întâlnim la dumneata.

-Acum 30 ani l-am înmormântat, dar vine în fiecare seară să-și bea paharul cu vin.

-Aaa! Iată, vine...

-Salut Florine! Salut Cocoșel! Cum o mai duceți?

-Bine. I-am răspuns. Dar tu... ?!

- Mă lupt cu veșnicia...

-E bine de tine, nu mai ai necazurile noastre. Ne amenință exproprierile făcute de comuniști, spuse cu glas șoptit Cocoșel.

Înserarea se lăsase peste urbea de la poalele Dealurilor Oltului, Marcului și Verdi.

-Poftiți, intrați domni mei, luându-ne de după gât Ștefănescu. Am intrat în Grădina de Vară și ne-am așezat la o masă asupra căruia se aplecau crengile unui nuc bătrân ale cărui nuci verzi păreau niște globuri într-un brad de Crăciun.

-Coane Gib cu ce să vă sevesc?

-Ca de obicei coane Alexandru...

Încercam să-l privesc în față pe Gib, dar nu reușeam. Privirea lui aluneca pe lângă mine precum apa pe penele găștelor. La mesele vecine am recunoscut pe mai toți intelectualii urbei. Majoritatea avocați și funcționari de bancă, dar și negustori de vinuri și cereale. L-am salutat pe Niculescu, Manaru, Plopeanu, Tache, ce-i sorbeau vinul din căni de lut, discutând afaceri.

-V-am adus vin de buturugă din via farmacistului Stoian. Și Ștefănescu ne puse în față două stacane de lut umplute ochi cu un vin rubiniu mirosint a tămâioară, plecând la masa alăturată cu alte două căni.

-De fapt în fiecare seară beau vinul făcut de prietenul meu, farmacistul Gogu Stoian, îmi spuse Gib.

-Mă bucur dragă Gib că te reîntâlnesc. Te-am cunoscut prin cărțile tale pe care mi le împrumuta fetița ta cea mare, Mira. Despre tine îmi mai povesteau literații N. Milcu, Radu Bardeș, C.S. Nicolăescu-Plopșor care

participau în casa ta la ședințe de cenaclu. Dar multe am aflat din cartea lui Mihail Diaconescu.

-Nu-mi vorbi de acest om. A scris multe neadevăruri despre mine, cărțile mele și familia mea.

-Are o scuză. Trebuia să încrimineze situația ta de burghez. O impuneau cenzorii comuniști. Să lăsăm asta...

L-am privit cum își soarbe liniștit și gânditor vinul din cana de pământ ars pictată cu motive oltenești. Între noi se lăsase o liniște adâncă lungă de aproape șaptezeci și cinci ani.

-Dragă Gib, ce mai face Nelu-Onică?

-Ce să facă și el!? A depus o cerere la Școala de Ucenici, unde predă muzica, pentru a primi un concediu de îngrijirea sănătății. Dar... nu prea am avut timp să mă ocup de el că eram preocupat de piesa mea „Pavilionul cu umbre”...

-Știu, știu... am fost și eu în sala Teatrului Național, în anul 1927. A fost un succes. Am citit-o și în volum, apărut la „Scrisul românesc” din Craiova.

Am tăcut. Tăcea și el. Sorbeam în liniște din vinul rubiniu de Drăgășani. Se lăsase înserarea și eu, încă, priveam gânditor de la fereastra hotelului trecătorii orașului meu natal de pe bulevardul Gib Mihăescu.”

-Bună dimineața, Florin! O auzi din bucătărie pe Tina.

-Bună iubită!

M-am ridicat din pat, am făcut câteva exerciții ușoare de gimnastică și-am intrat în baie să mă bărbiereasc. Fac acest lucru în fiecare dimineață. Nu mă simt bine

nebărbierit. Am intrat în camera-birou și m-am îmbrăcat cu hainele de casă.

-Ai terminat? Vino, te rog, la masă!

-Imediat!

După ce am deschis calculatorul m-am dus în bucătărie unde mă aștepta cana cu lapte și cereale.

-Cum ai dormit?

-În general bine... dar... am avut un vis ciudat.

-Despre ce este vorba?

I-am povestit visul așa cum l-am rememorat dimineața când m-am trezit.

-Frumos vis! Poți să-l introduci în romanul la care lucrezi.

-Bună idee!

„Eu cel ce scriu aceste rânduri mă simt când Florin, când Constantin. Sufăr alături de ei și mă bucur când trăiesc momente faste. Oare știu acest lucru? Sunt mai mult ca prieten cu ei. Am fost alături întotdeauna și i-am ajutat fără să știe. Nu sunt nici înger păzitor, nici fluturele care vine, presupus că ar fi părinții decedați. Sunt pur și simplu cel ce scrie aceste rânduri. Egoul lor.”

*

-La ce te gândești, Florin? Ți-am văzut privirea pierdută...

-La nimic! Răspunse-i tresărind. Mă duc să lucrez!

M-am retras în camera mea. Calculatorul deschis de cum mă sculasem torcea liniștit. M-am apucat de scris.

*

„După ce polițiștii cercetară terenul, luară mica săgeată înfiptă în zid cu mânuși și o introduseră într-o pungă de plastic. Făcură câteva mulaje după urmele cauciucurilor mașinii, fotografiară și plecară cu familia Ene la sediul Poliției. Aici, timp de mai bine de o oră, au dat câte o declarație și apoi au plecat. În hol, pe o canapea s-au întâlnit cu bătrânul Marin și Dorel.

-Să trăiți, domnul Ene! Îl salută Marin sculându-se deodată cu Dorel de pe bancă. Îl cunoști Dorele?

-Este domnul ziarist, prieten cu Florin, care l-am cunoscut mai demult, cercetând cazul doctorului nostru din comună.

-Aaaa... îmi amintesc!

-Dar ce faceți aici? Întrebă Constantin.

-Am fost chemați să dam declarații înlegătură cu furtul unei case de bani de la C.E.C-ul din comună. răspunse Dorel.

-Din întâmplare eram în poartă, pe la orele când găinile se duc la culcare... Îl conduceam pe Cârțu și ne oprisem să terminăm de vorbit... când am văzut o mașină neagră, cu farurile stinse, care a demarat din fața sediului C.E.C de la noi.

-Pe unul l-am văzut, interveni Dorel, doar o clipă când a trecut cu autoturismul prin fața noastră. Îți aprindea țigara. Era un... tuciuriu!

-Vă doresc succes și multă sănătate!

-Noroc și sănătate!

Bătrânul Marin le întinse mâna bătătorită de muncă și aspră ca pământul ars de secetă.

-Noroc! le ură și Dorel.

Constantin și Aura ieșiră din sediul Poliției, privind cu îngrijorare în jur.

-Să mergem la mașină!

-Mergem!

Ajunși în parcare hotelului, Loganul roșu parcă îi aștepta. Găsiră sub un ștergător de parbriz un bilet. Practic era o foaie ruptă dintr-un caiet de muzică. Era un singur portativ cu toate notele muzicale dintr-un arpeggiu, așezate într-o ordine, deocamdată, știută numai de cel ce-l scrisese, inclusiv cheia de sol. Priveau biletul și aproape nu înțelegeau mai nimic.

-Cred că este un bilet cifrat, dragă Aura. Privește! Se află nota do de jos, apoi cheia de sol, apoi nota sol pe linia a doua, la între linia doi și trei, fa între linia unu și doi și nota si pe linia patru.

-Să intrăm în mașină. Să judecăm situația la... rece.

-Nu înainte să mă uit sub ea.

Constantin îngenunchie privind cu atenție caroseria autoturismului.

-Se pare că nu este nimic suspect.

Intrară în autoturism. Citiră împreună biletul de zeci de ori.

-Dragă Aura toate astea le tragem pentru faptul că am criticat mafia vinului falsificat.

-Așa este! Vorba aceea... vinul se mai face și din struguri.

-Dorința de înavuțire a unora fără scrupule, duce la îmbolnăvirea noastră, a tuturor.

-Așa este!

-Stai! Mi-a venit ideea! Deci... do sunt primele litere din cuvântul dorești. Te rog ia un creion și notează pe agenda de pe bord. Buuun! Urmează cheia de sol. Pe

care o interpretez cheia soluției, urmează nota sol, pe care nu știu cum să-l interpretez. Apoi este nota la care exprimă, așa cred, grupul de cuvinte se află la, nota fa este prima silabă de la fabrică, iar si, cred, de la sifonărie.

-Deci, interveni Aura, textul ar suna c-am așa: Dorești cheia soluției, se află la fabrica de sifoane.

-Așa este. E bine, cred. Dar rămâne enigmă pentru nota sol.

-Trebuie să aflăm câte sifonării sunt. Apoi să localizăm care dintre ele este implicată în afacerea murdară și cine de acolo a dorit să te omoare.

-Așa este... ai dreptate!

-Să mergem la recepționarul hotelului în care stăm, să-l întrebăm.

Intrară în hotel. Recepționera, o femeie brunetă cu ochi albaștri, privea la televizorul aflat pe un suport de pe peretele din față.

-Doamnă, întrebă Constantin, câte sifonării sunt în acest oraș?

La această întrebare zâmbetul profesional al femeii de dincolo de tejghia dispăru brusc.

-Nu știu precis! Poate două, poate trei...

-Noi nu mai folosim sifon de mult. Șprițul îl facem cu apă minerală.

-Pe unde sunt...?

-Păi...una este pe bulevardul principal, lângă Poștă, alta în spatele Gării, una spre Bârsanu, cred că știți pe unde este Bârsanul?

-Da, sigur! Sunt născut în acest oraș. Am copilărit aici. Și alta?

-C-am atâtea sunt.

-Mulțumim! Ne-ați fost de mare ajutor.

leșiră din hotel și ținându-se de mână se îndreptară spre sifonăria de lângă poștă.

-Aura, ai observat că la întrebarea mea zâmbetul recepționierei a dispărut?

-Cred că nu ne-a spus unde este sifonăria care ne interesează. A omis-o cu bună știință!”

*

M-am oprit din scris. M-am rezemat de speteaza scaunului și-am memorat o întâmplare asemănătoare cu cea lui Constantin. Dinspre bucătărie venea până la mine un miros îmbietor de mâncare.

M-am apucat din nou de scris...

„...când pe neașteptate sună interfonul. „Cred că este poștărița”, am gândit. Am așteptat. dar nimeni nu a urcat până la apartamentul nostru. M-am hotărât să cobor până în holul blocului la cutiile poștale. Am deschis-o. Am scos de acolo o hârtiuță pe care scria scurt și sec:

*„O, Gib,
Venturei, totdeauna
Ar trebui să i te-nchini,
Ca-n Pavilionul tău cu umbre
A pus divinele-i lumini.”*

Iar în josul acestei epigrame mai erau cifrele: 4, 9, 10, 13, 15, 16 și 21. Urcând scările mă gândeam la sensul epigramei și mai ales al cifrelor care o însoțeau. Intrând în casă i-am întins hârtia Tinei.

-Unde ai găsit-o?

-În cutia noastră poștală! A sunat cineva să ne atenționeze și apoi a dispărut.

- E o scrisoare cifrată.

-Văd și eu! Trebuie să o luăm metodic... În primul rând să vedem de cine este epigrama. Apoi să construim, cred, fraza cu cuvintele ce se află în spatele cifrelor.

-Eu... nu înțeleg de ce a recurs la această metodă când putea foarte bine să scrie direct ce avea de spus. Și gata!

-Cred că este vreun poetaș pe care l-am criticat, sau mai degrabă un om de afaceri care cochetează cu literatura și a cărei carte am disecat-o. Este tipul de om bogat care crede că i se cuvine totul. Dacă a reușit în afaceri trebuie să fie bun și în creația literară.

-Ai avut astfel de cazuri!?

-Multe! Vor și glorie.

Ne-am așezat în sufragerile pe marginea canapelei și citirăm din nou epigrama.

-În mod sigur este scrisă de un epigramist contemporan cu Gib Mihăescu.

-Altul nu poate să fie decât Cincinat Pavelescu...

-El este! Am citit-o prima oară în cartea profesorului Emil despre viața și opera scriitorului născut în orașul nostru natal.

- Să numerotăm cu un creionul fiecare cuvânt. Deci... la cifra 4 se află cuvântul „totdeauna”, la cifra 9 cuvântul „te”, la 10 este „-nchini”, la 13 cuvântul „Pavilionul”, la 15 se află cuvântul „cu”, la 16 „umbre” și la 21 „lumini”.

-Ai notat!

-Da!

-Acum să formăm fraza. Așa... Scrie!

-Scriu!

-Să vedem ce-a ieșit!

-Păi, c-am așa: „Totdeauna te-nchini Pavilionul cu umbre lumini.”

-S-o cizelăm... să-i dăm un sens coerent!

Florin citi cu glas tare fraza.

-„Totdeauna să te-nchini Pavilionului cu umbre și lumini”! Ce-o vrea să spună!?

-Să ne mai gândim...”

*

-Mi-a tăiat pofta de a mai scrie la roman!

-Păi... iubitule... această întâmplare nu cumva face parte din subiectul romanului!? Nu suntem noi personajele!?

-Ce roman, dragă!? E realitate! Doar nu trăim în ficțiune...

Am ciupit-o de obraz.

-Nu strânge, că mă doare...

-Vezi, draga mea, noi nu suntem ficțiune... E realitatea pe care o trăim.

*

Nu mult după prânz a venit și Constantin. Înainte de a începe lectura îi povestirăm cele întâmplare cu biletul.

-Și mie mi s-a întâmplat astfel de lucruri pe când eram în orașul nostru natal.

-Și cum s-a rezolvat?

-O să vă povestesc altădată. A fost situație complicată...

-Florine eu plec la nepoțele. Trebuie s-o iau pe Catinca de la școală și apoi stau cu amândouă că Dana se duce la cumpărături.

-Bine!

Până ne așezarăm în fotolii, Tina își luă pardesiul și se încălță.

-La revedere! Trec și prin piață să cumpăr ceva fructe pentru fete. Mai pe seară mă duc și la Darius. Îi cumpăr un trenuleț.

-Bine! Pa!

-Sărut mâna doamna Tina!

Am închis ușa după ea.

Rămași singuri ne-m apucat să citim. Constantin continuă lectura la „Insula viscolului” iar eu am început să răsfoiesc agendele. Apoi m-am răzgândit.

-Povestește-mi Constantine cum a fost cu întâmplarea din Drăgășani!

-Am pierdut mult timp până am dat de sifonăria pe care o căutam. Pe toți care îi întrebam spuneau că nu știu și nici nu cunosc. Iar recepționera care nu ne-a spus adresa era angajata lui Ursescu. Acesta este patronul hotelului în care luasem camera. Aproape tot orașul traia sub dictatura acestui clan. Ursescu avea oameni până sus în conducerea țării. Sponsoriza deputații și senatorii din județ, indiferent de partidul din care făceau parte. Îi avea la mână pe toți.

-Ce era cu sifonăria?

-Sifonăria o folosea de... paravan. În spatele ei se afla o adevărată fabrică de falsificat vin. Tot acolo se fabricau niște pastile care puse în pahar se topeau prin efervescentă și lichidul care provenea avea tăria și gustul vinului. Le fabrica pe soiuri de struguri și vinuri. Însă nu se folosea nici-un gram, măcar, de strugure. Totul se făcea prin sinteză. Numai chimicale. S-a constatat că acest vin falsificat folosit timp îndelungat producea cancer la stomac.

-Doamne, ce le dă oamenilor prin gând!

-Dorința de înnavuțire nu cunoaște margini. Acest Ursescu și pe timpul lui Ceaușescu falsifica vinurile. Era șef de depozit la I.C.H.V. Îi „ungea” pe toți, de la raion, regiunea de partid, inclusiv pe cei din Comitetul Central. A avut un necaz pe atunci, dar a scăpat.

-În ce sens?

-Nu înregistra toate intrările la struguri pentru vinificație. Astfel avea un surplus de mii de tone de vin pe care îl valorifica printr-o rețea de desfacere. Împărțea banii proveniți cu șefii lui și cu cei din conducerea județenei de partid. Îți povestesc mâine despre acest caz pe care l-am rezolvat. Acum să citim. Am ales un eseu lipit la data de 23 august:

Destinul lui Byron în conștiința critică a literaturii române a secolului XIX.

Încă din deceniul patru al secolului nouăsprezece a existat un interes pentru opera lui George Gordon Byron în țările române când se fac primele traduceri. Literatura engleză, cunoscută de timpuriu prin operele luminiștilor, mai ales ale lui Shakespeare și a unor preromantici, pătrunde viguros în principate prin Byron înveșmântat în traducere franceză. Abia în ultimul sfert de veac a început să fie învățată limba engleză, când în presa vremii apar mai adesea anunțuri de guvernante sau percepatori englezi. În 1843 se menționează 15 titluri de Byron în cataloagele existente ale cabinetelor de lectură - „secții de împrumut” ale librăriilor care înregistrau preferințele publicului: „Catalogue des livres francais qui se donnent en lecture a la libraire de la cour de Frederic

Walbaum” Bucharest, 1838. Tot atunci se înregistrează volumul de *Oeuvres complètes de Lord Byron*, 6 volume, Paris, 1837. de remarcat este faptul că toate veneau prin filieră franceză. Însă interesul pentru public erau romanele lui Balzac, Dumas, Scott, George Sand, Hugo, F.Cooper și mulți alții.Într-o clasificare Lord Byron era clasificat pe locul 19-lea, cu 17 titluri.dar, în perioada aceea, traducerile erau toate făcute după versiunea franceză.

Cauzele pentru care Byron dintre toți romancierii englezi a fost receptat în țările române, influențând literatura de la noi, a fost faima câștigată în Europa prin mitologia romantică propagată, făcându-l unul din autorii cei mai populari pe continent. (*Oxford History of English Literature*, Oxford, 1963, vol.X, p.415.). Byron reprezenta mitul eroului prometeic în slujba umanității înrobite, „un fel de zeu tutelar al literaturilor din ținuturile sud-estice ale Europei”, cum scria D. Popovici.

Prima mențiune descoperită până acum a numelui Byron pe teritoriul românesc este scrisoarea consulului francez Hugot către Chateaubriand din 9 mai 1824, din Iași, prin care se comunica vestea morții poetului. (Chateaubriand, *Essai sur la littérature anglaise et considerations sur la genie des homes, des temps et des revolution*, Paris, 1836, vol.2.).

Ion Eliade Rădulescu, în 1836, lucra ca un silitor elev, la traducerile din Lamartine și Byron „după a mea aplecare”, traducând *Hebrew Melodies*. Majoritatea traducerilor din secolul 19 din Byron sunt în proză, fapt explicabil prin întrebuițarea originalului francez.

Efectuând analiza pe perioada 1780-1860, P. Cornea, prin prelucrarea datelor pozitive, ajunge la concluzii revelatoare pentru circulația în țările române a unor opera sau nume de autori. Pentru cazul Byron, începând cu 1830, sunt evidențiate 19 din 679 de titluri (record remarcat de autor, ținând seama de marele număr de romane melodramatice și de senzație, inventariate astăzi doar în cercetări de gen), poetul fiind personalitatea literară cea mai citită, după A.Dumas-tatăl, în intervalul ce-a făcut obiectul studiului.

Examinând intervalul de timp, de la prima traducere descoperită în 1830 și până în prezent, fiind 186 de ani de la moartea poetului, se constată o curbă ascendentă în evoluția traducerilor din opera acestui scriitor englez. S-au înregistrat 56 de titluri (ciclul de 22 de poeme. „Hebrew Melodies” a fost considerat o entitate, sonetul care deschide poemul „The prisoner of Chillon” nu a fost numărat separat, iar „Cugetările”, traduse ca maxime, fără specificarea poemelor de unde au fost extrase, nu au fost socotite). În lista traducerilor publicate în volume au fost găsite și numărate versiuni ale aproximativ 65 de titluri. Din titlurile traduse în aproape 200 de versiuni un mare număr reprezintă operele de valoare sau, cel puțin, cele care i-au adus poetului celebritatea în epocă.

„Hebrew Melodies” având 11 versiuni. Iar „Darkness” 9 versiuni. „The Vampire” fiind o compoziție a doctorului Polidori a circulat într-o vreme în Europa sub iscălitură falsă, a lui Byron și așa a fost cunoscută și în traducerea românească a lui G.S. din 1883, deși Ion Eliade Rădulescu, după Pichot, arătase în versiunea din 1834 că este vorba de un fals literar.

Opera lui Byron a început să fie tradusă, chiar masiv, în deceniul 1810-1840 prin eforturile lui Eliade Rădulescu, au mai tradus Gr. Alexandrescu, C. Filipescu, I.St. Voinescul, Moroi Costache și paharnicul Gh. Seulescu. Fiind apreciat de generația intelectu-alilor pașoptiști. Prin 1884 și Titu Maiorescu și-a încercat talentul în a traduce din opera bayroniană.

În perioada 1880-1910 apar un număr considerabil de traduceri, iar pentru Macedonski devine un cult și unul din favoriții traduși în „Literatorul”, „Revista literară”, „Lumina”, „Revista independentă”, „Revista modernă” (peste 20 de traduceri). Acest „Byron roumain”, cum scria Macedonski, era de foarte multe ori amintit în scrierile sale, a fost tradus de prolificul Th. M. Stoenescu, care a tradus, printre altele, „Manfred, Corsarul, Întunecul și Mazeppa”, opera spectaculos de romantice, dar și câteva erotice elegiace.

Reluarea lui Byron la Literatorul se datorește în primul rând înclinațiilor pașoptiste ale lui Macedonski, care îl vedea pe Heliade ca pe un maestru. Pentru el, Byron însemna întruchiparea supremă a revoltei antifilistine, a geniului sortit să sesizeze răul contemporaneității.

Adrian Marino în „Opera lui Macedonski” (op. cit., p.187 și 198) consideră că, tot asemenea lui Byron, Macedonski își nota evenimentele cotidiene. Celebrarea permanentă a persoanei autorului la nivelul faptului de detaliu și de amintire se datorează contactului cu opera lui Byron. Byronismul, mai puțin Byron, a fost unul din spiritele directoare ale veacului

al 19-lea literar românesc, antrenând condeie agitate de pasiuni, moleșite de mal du siècle, cochetând neprefăcut sau din modă cu neîncrederea și amărăciunea, dedicându-se cu încântare ironiei și zeflemelii.

Marele Byron a lăsat urme prea puține, totuși, în poezia noastră și nici acestea nu aveau să supraviețuiască ultimului deceniu al secolului. Se pare că influența lui Byron și a byronismului în cultura noastră este un capitol încheiat, explicabil nu prin neaderența sensibilității contemporane la opera poetului, ci prin perpetuarea unei prejudecăți care nu îl așează azi pe Byron - aceasta și din lipsa unei complete, științifice versiuni a operei sale în românește - pe rafturile bibliotecii uzuale chiar și a exigențelor cunoscători de literatură. Și, totuși, Byron nu este sortit să rămână doar în manualele școlare, el a pătruns în conștiința artistică a contemporanilor care își dau osteneala să-l citească.

Constantin Ene

-Interesant eseu despre Byron, Constantine!

-Da! Tocmai am terminat de citit paginile despre grozăvia dintre cele două femei! Prea dură imagine.

-Așa a fost! Așa mi-a povestit Marko-baci! Un bătrân din Turda.

-Vremuri grele și nesigure...

-Nici cu cele de azi nu mă laud.

-Poporul nostru parcă este blestemat. Nu se așează niciodată pe un făgaș normal.

-Poate... din cauza că ne aflăm la răscrucea a două civilizații.

-Nu suntem nici capră, nici măgar!

Începură să râdă. Râsul lor era un plâns pe obrazul istoriei noastre.

-Spunea Patapievici că pe noi s-au pișat mai toate popoarele migratoare, și nu numai.

-E... o exagerare!

-Nu o lua ca fapt în sine!

-Vrea să spună că am preluat de la popoarele migratoare și de la vecini tot ce a fost mai rău.

-Poate fi și așa... Constantin se uită la ceas. E târziu! Trebuie să plec.

-Nu rămâi la masă!?

-Nu! Am o întâlnire cu rectorul, la restaurantul „Fetițele Vieneze”.

Ne-am îndreptat spre ușă. Ne-am strâns mâinile.

-Pe mâine!

-Te aștept!

-Sper ca mâine să nu mai uităm să facem o seară de poezie.

-Bine zici!

Și ușa am închis-o în urma lui. Am intrat în camera-birou și m-am apucat de scris la romanul la care lucram.

A opta zi: Adevărul are culoarea sângelui

(Să nu furi)

De cum m-am trezit am trecut la calculator...
Tina încă mai pregătea micul dejun.

„-Textul pe care l-am stabilit, urmând indicațiile din bilet nu spune mare lucru.

-Trebuie să ne gândim pe cine ai criticat în articolele tale.

-Păi..., după cum știi, cred că ancheta pe care am întreprins-o la spitalul județean.

-Da, da! A fost un serial de articole foarte incisive. Atunci ai dezvăluit cum sustrăgeau medica-mente din spital medicii.

-Ingenios! Scriau pe fișa bolnavului medica-mentele pe care le ridicau ei de la farmacia spitalului. Le foloseau la cabinetele lor particulare. Iar pe bolnav îl puneau să le cumpere. Îți mai aduci aminte cum te-ai dus la Medicală 2 să-ți faci textul pentru densitatea oaselor?

-Da! Medicul Balaș le-a trimis pe femeile care așteptau la rând... la cabinetul lui particular, spunând că aparatul spitalului este defect. Astfel, în loc să beneficieze de o consultație gratuită, le-a trimis să plătească. Nu se mai satură, Doamne! Iar pe mine, cunoscându-mă știind că sunt soția ta m-a oprit. După ce au plecat femeile m-a pus la aparatul spitalului.

-Draga mea, să vedem ce vrea să spună expediatorul anonim.

-Să căutăm în colecția de Dosare articolele despre cazul Spitalul.

Am coborât din raftul unde țin zecile de dosare în care lipesc articolele publicate și am început să căut la anul 2006. Tina răsfoia un altul.

-Am găsit! Se entuziasmă, întinzându-mi dosarul.

Am început să citesc cu febrilitate cele șase articole publicate despre situația spitalelor și clinicilor din orașul nostru.

-Iată! Pavilionul este denumirea morgii de la Medicală 2. Scriam eu atunci despre un felcer care lucra acolo și care îmi spusese, printre altele, că locul lui de muncă se mai numește „Pavilionul cu umbre”. Gata! Am dezlegat misterul... biletului!

- Dragă Florine, este o amenințare!

-Vine din partea unui medic de acolo...

-Așa este! Dar, de la cine!?

În cameră se lăasă liniștea.

-În nici-un caz nu este de la Balaș. Nici de la fostul director.

-Să recitim articolele de la cap la coadă.

Începurăm să citim paginile din ziar care deja îngălbeniseră.

-Am găsit, dragă Tina! În mod sigur biletul vine de la medicul Curechianu. Este cel care l-a declarat mort pe cunoscutul fotbalist Niculaie, cel care după câteva ore, cu puțin timp înainte de a i se face autopsia, s-a sculat de pe masa de la morgă. De s-au speriat autopsierii. Când a apărut în salon pacienții internați s-au speriat de era să facă infarct. Însă-și Curechianu s-a cutremurat. Îți aduci aminte, da?

-Sigur! A fost anchetă mare, dar... totul s-a mușamalizat. Vorba proverbului „corb la corb nu-și scoate ochii!”.

-Însă articolele mele... au făcut ca oficialitățile să ia măsuri. Lui Curechianu I s-a luat dreptul de a mai profesa.

-A fost numai de ochii lumii, dragă Florin! După câteva luni a fost readus pe aceeași funcție și la același spital.

-Știu! Dar... acum ce mai dorește!?

-Nu este de la Curecheanu! E de la cineva care se teme să nu se afle că ai fost atenționat, iar el să nu fie știut. Este un semnal de alarmă că cineva dorește să ajung în „Pavilionul cu umbre”, adică la... morgă.

-Dar de ce să te închini!? Și... de ce „Pavilionul cu umbre și lumini”!?

-Vorba aceea, dragă Tina! Să stăm strâmb și să judecăm drept. Așa că... să ne așezăm pe fotolii și să ne gândim!

Privindu-ne unul la altul ne frământam mintea cu textul primit. Scriind aceste rânduri m-am uitat la ceas. Nu mai este mult și se apropie prânzul. Trebuie să termin cu acest subiect. Apoi vine Constantin și facem o după amiază de poezie.

-Umbrele, sunt morții, iar luminile cred că... prietenii. Ce zici?

-Cred că așa se poate interpreta.

-Mă duc până acolo. Cel care mi-a trimis biletul mă cunoaște. Poate mă abordează. Ce zici?

-E bine să nu te duci. Cine știe ce se întâmplă... Doamne ferește!

-Ba, mă duc!

Am început să mă îmbrac. Mi-am luat haina maro de piele și ochelarii de soare.

-Să mă aștepti cu prânzul! Nu întârzi!

-Umblă cu atenție!

Am coborât alert scările și am ieșit din bloc pe ușa din spate. Am urcat în Loganul meu roșu, i-am dat cheie și am ieșit pe lângă Piața Ion Meșter în strada Câmpului. Am coborât pe Moșilor și am intrat pe Clinicilor. Am găsit cu greu unde să parchez. Doamne! Oamenii ăștia țipă ca din gură de șarpe că nu au bani, dar nu-și dau fundul jos din autoturisme. Și ce mărci! Au bani de benzină și țigări scumpe, dar se vaită că nu au bani de mâncare. Am intrat în curtea spitalului și atent m-am îndreptat spre „Pavilionul cu umbre”. Aici, în fața ușii se aflau câteva coșciuge rezemate de zid. M-am uitat împrejur. Nu se vedea țipenie de om. Am coborât cele câteva trepte spre morgă. Imediat un om a trecut pe lângă mine.

-Fugiți imediat de aici! Vine doctorul!

Nici nu am apucat să mă întorc bine că am și simțit o lovitură în spate. Am căzut. Am simțit ceva cald pe șira spinării și o moleșeală m-a cuprins. Doar atâta am mai apucat să văd că omul care îmi spusese să plec era deasupra mea și striga după ajutor.”

*

După ce a citit Tina acest pasaj, cea din realitate, nu personajul meu din roman, m-a atenționat ca nu cumva să-l omor pe Florin. Că e semn rău. Ba, chiar mi-a impus să șterg această pagină. Să dau o altă turnură romanului. Am refuzat-o categoric. Lucru ce-l fac foarte rar, atunci când mă roagă ceva. Dar... în acest context nu permit nimănui să intervină în destinul personajelor mele.

*

„M-am trezit la spital. Eram conectat la perfuzii. Singur în rezervă. Privind spre ușă am văzut prin geamul acesteia chipul unui polițist. Sunt păzit! Acum îmi dau seama că cel care mi-a spus să fug era un poet ce venea la cina „Vasile Sav”, pe care îl conduceam și care lucra la morgă ca autopsier. am gândit. Mă frământa gândul de ce doctorul a dorit să mă elimine. Aflase, oare, că intenționez din nou să reiau ancheta? Dar de la cine aflase? Trebuie să mă gândesc, să văd la cine mi-a scăpat să-i spun de intenția mea.

Timpul se scurgea ca o lavă, încet, încet. După ce au intrat un medic și o soră în rezervă, s-au uitat la rana din spate, și schimbându-mi pansamentul, doctorul mi-a spus: „Ai avut noroc domnule ziarist! Putea să fie mai rău... Cred că mâine îți facem externarea. Rana arată bine”. Apoi au plecat...”

*

Soneria telefonului m-a făcut să mă opresc din scris. Era Gavril care mi-a dictat o adresă a unui scriitor din Rădăuți ce dorea să se înscrie în Liga Scriitorilor. După ce am notat-o pe carnetul meu cu... minuni, ne-am dat întâlnire a doua zi la tipografia care ne imprimă revista „Agora Literară”.

M-am așezat la calculator și am început să scriu la roman.

*

„Constantin și Aura, grăbiți să descopere sifonăria cu pricina au mărit pasul pe strada ce ducea spre gară.

De la intersecția străzii Tudor Vladimirescu cu strada Martirilor au văzut bariera de la calea ferată. Dincolo de ea bănuiau că se află această unitate industrială de fabricat „apă... chioară”.

Deodată, de pe strada Dr. Bagdazar a apărut un grup de câteva zeci oameni cu lozinci scrise și susținute de stîngii din lemn, ce nu le-au putut descifra... Aceștia strigau cât îi țineau gura:

-Ziariștilor, aară din orașul nostru!

*-Moarte ziariștilor care tulbură liniștea municipiului!
Constantin și Aura rămaseră locului.*

-Despre noi este vorba!

-Da!

-Hai, să ne ascundem în scara blocului acesta!

-Nu! Nu are a doua eșire, pentru o eventuală fugă...

*-Mai bine, chiar aici, în Sala de Sport, avem trei
posibilități de fugă.*

*Intrară în clădirea construită în stil de anfiteatru și
urcară pe scările ce duceau la partea de sus a
scaunelor. Aveau acolo, privind pe geam, o
perspectivă a străzii până la hotelul unde închiriaseră
camera.*

*-Aici, dragă Aura, a fost un depozit de vinuri. Prin anii
'70, din secolul trecut, au transformat această clădire
în Sală de Sport, după un proiect al arhitectului
Ionescu, fiul medicului internist... mort de cancer.*

*-Privește! îi atrase atenția Aura. Șuvoiul de oameni se
apropia tot mai mult. Se auzeau mai clar lozicile.*

*-Moarte ziariștilor care ne tulbură liniștea orașului!
Pe o pancardă scria:*

Constantin Ene a trădat orașul!

Cu cât se apropiau mai mult lozincile se înteteau. Veneau vuind precum Oltul când se revărsa după topirea zăpezilor... aducând mâl și copaci cu rădăcinile contorsionate precum picturile suprarealiste. O descătușare a naturii.

Soarele răsare, Ziaristul Ene moare!

Trecând prin fața Săli de Sport, Constantin privi fețele oamenilor. Căuta să vadă dacă cunoaște pe cineva.

-Privește! Se adresă uimit, Aurei. În fruntea convoiului se află medicul Vasile Daculescu, fostul meu coleg de clasă.

-Să ști Constantine că în spatele afaceri cu vinuri falsificate se află fostul tău coleg.

-Orice este posibil... Majoritatea sunt surori medicale, personal de la Spital. Poate și de la sifonărie...

Convoiul se târa ca o reptilă. Din ce în ce lozincile se auzeau tot mai îndepărtat.

-Unde se duc!?

-Nu vezi!? Au oprit în fața hotelului!

Un vuit și un murmur se auzea venind dinspre „Rusidava”.

-Hai să ieșim!

Ajunși în stradă o luară printre blocuri, ferindu-se să nu se întâlnească cu cineva cunoscut. Se apropiară cât putură de hotel, chiar pe locul unde a fost casa părinților lui. Hotelul se vedea foarte bine, coloana oprită în față forfotea când doctorul se urcă pe terasă, unde este restaurantul. Alături mai era o persoană pe care Constantin n-o cunoștea. Mai târziu a aflat că era

managerul „fabricii de vinuri falsificate”, un fost colaborator al lui Ursescu.

-Am aflat de la recepționeră, își începu discursul Vasile Daculescu, că familia Ene nu se află în hotel. Se ascunde pe undeva.

-Huuuu! Huuuu! Începură să strige mulțimea la auzul numelui Ene.

-Să mergem să-i căutăm! Strigară unii.

- Să-l linșăm! Strigară alții.

-Nu! Ascultați! Dragi colegi și prieteni! V-ați convins că eu am fost întotdeauna alături de voi. V-am dat servicii. Am sponsorizat orașul nostru cu bani mulți. Am dat sume însemnate și la partidele de stânga și la cele de dreapta. Să... mergă democrația! V-am împrumutat cu bani, când ați avut nevoie. Am renovat spitalul, am construit o creșă, și acum vine un terchea-berchea de ziarist care vrea el să facă legea la noi.

-Moarte lui Ene! strigară câteva glasuri.

-Ene n-ai ce căuta aici! Începu să strige lumea adunată. Mai mulți erau gură-cască ce priveau de pe trotuar. Printre aceștia era și Mircea cu un prieten.

-Daculescu nu se mai satură! Vrea să acapareze totul.

-Așa era și la școală? întrebă prietenul.

-Da! El să ia notele cele mai bune, el să fie comandant de detașament, el să fie secretar de UTC, el, și numai el. O vină o au profesorii care l-au încurajat în egoismul său.

De după colțul unui bloc au apărut doi polițiști și doi de la Poliția Comunitară.

-Privește, Mircea! Polițiștii se feresc să nu fie văzuți.

Până la urmă cei doi polițiști din subordinea Ministerului de Interne îndrăzniră să urce pe tereasă și cu sfială îl întrebară pe doctor dacă are autorizație pentru acest miting.

-Iată, cine a îndrăznit să mă întrebe de aprobare!?

-Huuuuu! Jos mafia din poliție! Strigară mulțimea.

-Hai! Cărați-vă de aici să nu vă dau pe mâna inspectorului șef.

Între timp urcară și cei de la Poliția Comunitară.

-Voi, ce mama dracului căutația aici! V-a trimis pârlitul de primar!? A îndrăznit el să facă acest lucru?! Îi mai dau eu bani când își va vedea ceafa. Hai! Plecați până nu ies din pantofi!

-Domnule doctor, vă rugăm să opriți mitingul. Este ilegal!

-Ce mă!? Îmi dați voi lecții ce este legal și ce nu!? Marși de aici!

-Huuu! Mai strigară câțiva.

Deja o parte din mulțime se retrăseseră pe trotuarul de vis-a-vis. Doi polițiști îl luară de braț cu binișorul și-l coborâră de pe terasă.

-Vă aranjez eu! Și pe primar și pe banditul de Istrătescu, comandantul vostru. Bă... voi nu știți cine sunt eu! Vă omor cu mâna mea și îi cumpăr pe toți de sus până aici în împușitul ăsta de oraș.

-Trebuie să vă ducem la sediu, să dați o declarație fiindcă ați tulburat liniștea orașului.

-Ce liniște, bă! Ăștia...

Îl împinseră ușor în autoturismul cu însemnele Poliției Române care venise lângă terasă.

Mulțimea se risipi. Doar pe la colțuri grupuri de oameni comentau evenimentul."

M-am oprit din scris. Venise prânzul. Am mâncat ciorbă cu perișoară și mâncare de vinete.

-Dragă Tina, te rog să speli tu vasele. Sunt foarte obosit.

-De ce!?

-Am alergat prin orașul natal... Martor am fost la un miting împotriva familiei Ene!

-Florine văd că tu, de data aceasta inversezi subiectul romanului. Când ești Ene, când ești Florin.

-Și eu de multe ori mă gândesc care dintre voi sunteți Tina și care Aura. Cu care mă culc noaptea!?

-Vezi să nu te audă cineva că vei fi acuzat de... poligamie.

- lasă glumele... vezi că sună interfonul!

Tina apăsă pe buton și peste câteva clipe la ușa noastră apăru Constantin.

-Vă îmbrățișez pe amândoi. Dar dați-mi voie să nu vă ating. Poate am luat gripa aviară. Că... de câtă propagandă se face la televizor poate... am luat-o de acolo... de pe micul ecran.

Între timp Constantin ș-a dat haina jos punând-o în cuier și a intrat în sufragerie.

-Aici e salonul nostru de lectură!

-Facem o după amiază de poezie, așa cum am stabilit!

-E bine!

-Tina, te rog dă-i drumul la casetofon!

-Bine!

-Vom citi versuri pe Simfonia a Cincea „Destinul”, și a Șasea „Pastorala”... de Beethoven.

-Foarte bine! Aprobă Constantin.

-Tu, Constantine ai vreo carte de-a ta din care să citești?

-Am! Mă duc să o iau din haină. Întodeauna port câte una cu mine pe unde umblu. Mai citesc din ea ca un refugiu de tumultul vieții, sau mai degrabă ca o terapie psihologică.

Constantin se duse la cuier și se întoarce cu volumul să de versuri „Vitrările mării”, apărut în Belgia la editura unui prieten.

-Apropo! Despre poezie, filozoful grec Constantin Tsatos spunea că „nu este numai muzică și nici o simplă suită muzicală de gânduri, este o suită muzicală de gânduri emoționale”.

-Are dreptate! Dar noi care vom citi poezii pe fond muzical nu producem o cacofonie de gânduri? puse întrebarea Titina.

-Explică-te! Insistă Florin.

-Dacă poezia este o suită muzicală de gânduri... și mai venim și noi cu gândurile muzicale ale compozitorului născut în 1770 la Bonn, nu producem o opoziție cacofonică? În fizică doi poli de același fel se resping.

-În situația aceasta, doamna Tina, poezia și muzica prelugesc sentimentele turnate în cuvinte, le adâncesc. Călinescu spunea că „Marea lirică nu trebuie să rămână la stomac, ci să meargă la creier”.

-Pot să completez...? Eminescu visează, Beethoven gândește, Goethe luptă cu descătușarea lăuntrică, Bach rostește o rugă iar Mozart creează muzică, uneori zâmbind, alteori lăcrimând.

-Așa este! confirmă Constantin.

-Muzica este un fel de scriere ideografică, complectai eu, pe care toți o înțelegem, indiferent în ce

limbă ne-am născut. Din păcate muzica exprimă numai marile sensuri, care depășesc pe cele de toate zilele.

-În schimb, poezia, completă Constantin, este o suită muzicală de gânduri emoționale în clipa concretă a sensurilor de toate zilele.

-Atât poezia, cât și muzica, inclusiv pictura sunt construite pe emoție , pe gânduri emoționale.

- Eu, spuse Tina, când îl ascult pe Beethoven îmi zic în sine că omul este mai mare decât Zeus. Când, seara, îl ascult pe Mozart recunosc că Zeus umanizat este mai mare decât omul, iar când îl ascult pe Bach recunosc Zeul și nimic mai mult!

-Gata cu vorba! Voi citi eu primul... Dă-i drumul Tina dragă la Beethoven.

Am început să citesc poemul „Așteptare” cu voce gravă, stând în picioare în mijlocul sufrageriei. Melodia, parcă se mula pe cuvinte. Constantin și Tina, așezați în fotolii, ascultau:

„(1)
*Ograda cu nuc sub ceață plutind,
Mic voievodat la marginea râului,
Primăvara în roua căzută din Frunze
Case din lemn își spală ferestrele,
Nestatornice ochiuri în nopțile de veghe.
Când trifoiul decide vara,
Când pentru răcirea fontelor solare
De la brâul zilei
Mama aduce apă de la fântână
În cumpenele donițelor de fag,
Doi ochi ai mei, doi umeri ai mei
Lăsați-vă-n aripile primului vânt
Care merge spre casa*

*Unde mama, cu mâna dreaptă-a surorii mele,
Gătește sub cumpăna zilei
Pentru întoarcerea mea abia licărind,
Un dor al ei.*

(II)

*Și semințele trec în neștire peste artătura
Și-n neștire brazdele rămân grele,
Iar pâinea a crescut peste mejdină,
Mirosind a ploaie mărunță.
Aici sub snopul de raze, în mierea soarelui,
Se-ntoarce amurgul în verdele dintr-o tulpină.
Așteptând trec nodurile nopții peste zări
Și cocoșii își pregătesc cântecele
melancolicelor deșteptări.*

(III)

*Tata despică inima nucului
Tata despică inima mielului
Și focul umple ograda de umbre,
Focul mielului se varsă-n pământ.
Tata se așează în capul mesei cu toată livada
Împărțindu-ne din feliile inimii
Și sângele mielului ne curge pe barbă-n jos
Și sevele nucului se preling în brazdă
Răcorindu-ne explozia verii din piepturi.
În micul voievodat de la marginea râului
Seninul are la rădăcină fântâna,
Frunzele legănându-se mă cheamă
Și respiră adânc între cer și cumpăna ei.
Apoi acolo, în lăzile de zestre ale mamei
din podul casei răsfoind mirosul de nuci
și caietele gândesc la trecerea iute a toamnelor,
timpul rămâne pe lucrurile din podul casei
copil ca mine în rugăciunile mamei.*

(IV)

*Coloane de dealuri cu ferestre,
Satul ca o licărire suie,
Norii în pâlcuri aleargă din casă în casă
Sub soare via își fierbe mustul
Și apele macină în turbine lumina
Mama tot mai aduce răcoarea fântânii
Sora mea tot coase batiste și fețe de masă
Tata cioplește carul
Pentru întoarcerea mea acasă.”*

*

După ce am terminat s-a lăsat liniștea. Doar acordurile Simfoniei a cincea se auzeau vibrând în sufletele noastre.

-Acum citesc eu, interveni Tina după un timp, când ultimele acorduri se stinseră cu un clic al casetofonului.

-Bine! Dar după câte știu, am zis eu, tu le știi pe dinafară!

-Le recit!

-Diferența între a citi și recita o poezie, interveni Constantin, este că citind poezia cu glas tare de pe hârtie se pierde legătura intimă dintre autor și ascultător. Dar, atunci când recită autorul, privind spre ascultător, se crează un flux empatic între acești doi poli, emițător-recitator și receptor-ascultător, ce pune în mișcare cele mai intime sentimente ce rezonază în suflet.

-Din păcate nu-mi știu poeziile pe dinafară! am recunoscut eu.

-Nci eu! spuse Constantin.

-Florine! Te rog dă drumul la casetofon! Pune „Pastorala”!

Acordurile lui Beethoven inundară sufrageria. În timp ce Tina în mijlocul camerei începu cu glas duios și profund să recite poemul „Cheia bătrânei”:

*„Stă bătrâna gârbovită
pe o bancă sub un tei,
toate tristețile lumii
stau ascunse-n ochii ei.
Se gândește neîncetat
la căsuța ei umilă
ce i-au vândut-o copiii
ca să-și construiască vilă.*

*Dar în vilă n-are loc,
i-au făcut lângă grădină
cămăruță cu un geam
să privească spre lumină.*

*Fii, măicuță mulțumită
să ne-ajুți pe fiecare!
Cine astăzi ți-ar mai da
farfuria cu mâncare?*

*Că dacă ai îmbătrânit
nu este a noastră vina,
vila se-ntreține greu
și vrem să schimbăm mașina!*

*În clipele de răgaz
ascunzând o chei-n mână,
se îndreaptă către casa
unde a fost, cândva. stăpână.*

*Numai cheia i-a rămas
că în rest toate sunt duse,
casă, tinerețe, soț,
sunt durerile-i nespuse.*

*Lung privește printre gard
și își vede viața toată,
simțind cum din ce în ce
de puteri este lăsată.*

*Însă, într-o dimineață,
au găsit lângă grădină,
moartă, pe bătrâna mamă,
tot strângând o cheie-n mână..."*

*

-Foarte frumoasă! exclamă Constantin. Și ce sentimente inefabile declanșează acest poem!

-Fiidcă acest poem, cum de altfel sunt toate poeziile Tinei, nu se realizează decât în zona de ceață dintre real și ireal acolo unde visul capătă concretețea realității, iar realitatea puritatea gratuită a visului. Păcat că cronicarii și mai ales criticii nu s-au aplecat asupra cărților Tinei.

-Criticii! Niște iluștri anonimi. Scriitori ratați. Când sunt istorici literari, nu sunt literari. Iar cei literari nu stau bine cu istoria. Se mulțumesc cu... istorioare.

-Apropo! A scrie istorioare pentru scenă înseamnă a face să se petreacă pe scenă ceea ce în realitate după culise.

-Interesantă constatare! aprecie Tina.

-Florine, mâine am să citesc din poeziile mele!
Acum s-a făcut târziu. Trebuie să plec.

Constantin se ridică din fotoliu și își luă la revedere în fața ușii apartamentului.

-Mai am de stat în capitala Ardealului doar două zile. Avem timp să vă citesc și eu din poeziile mele, și să mai discutăm.

-Bine Constantine! La revedere!

-Sărut mâna doamna Tina!

-Noapte bună!

Constantin coborâ scările în grabă, așa cum a făcut ori de câte ori pleca de la familia lui Florin.

-Să cinăm, draga mea! Doresc să mai scriu la roman.

-Bine! Mă duc să pregătesc masa.

Între timp am intrat în camera-birou cu gândul să mai scriu câteva rânduri la romanul „Geamănul din oglindă”.

Ziua a noua:

Nu întreba poetul ce ocupație are, e o jignire.

(Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău!)

De dimineață Constantin s-a sculat mai vesel ca niciodată. A urcat în tramvai și a coborât în centru. De acolo a luat o pe jos spre cantina studentească. Privea la oameni și aceștia i se păreau niște roțițe ce se mișcau haotic într-un mecanism, bine pus la punct,

care marca ora exactă a societății noastre. Vitrinele împodobite cu gust îl îmbiau să intre. Imaginile lor rămâneau undeva ascunse în subconștient. Privea la oameni. „Îi iubesc!” gândi. „lubește pe aproapele tău ca pe tine însuși”. Oare, cum spunea Lucian Blaga, în această poruncă a moralei altruiste... „Egoismul este propus ca exemplu de urmat?”, se întrebă în gând și retoric Constantin.

Urcând pe strada Republici îl salutară câțiva studenți ce se îndreptau către Biblioteca Universitară. Le răspunse cu o înclinație a capului. Aerul proaspăt al dimineții îi pătrundea adânc în piept creându-i o senzație de optimism. Își asculta pașii gândind că astfel și ceasul universului își măsoară distanțele marcând timpul. De fapt timpul este distanța, mai mare sau mai mică, general acceptată dintre două puncte din spațiu, gândi.

Copacii de pe aleea ce duce spre cantina studentească, aliniați cum sunt, îi vedea ca soldații ce dau onorul comandantului. Aproape de intrarea în cantină se întâlni cu un coleg de catedră. Își strânseseră mâna.

-Domnule Ene!

-Da, domnule Magra!

-Ce ocupație aveți, în afară de...

-Poet! Răspunse Constantin cu puțină mirare în glas.

-Poet!?

-Ce, vă miră?

-Auzisem eu ceva... dar nu eram sigur.

-Dar, cărțile mele de teorie și istorie literară le-ați citit?

-Da! Răspunse evaziv Magra.

-Păcat! Ați fi învățat cea ce spunea Blaga, de care faceți mult caz, și pe care o parte din universitarii de aici nu-l merită. Acesta spunea: „Academismul fără clasicism cu elementele lui romantice este scheletul unui mort!”.

Celălalt nu mai zise nimic. Se îndepărtă grăbit pe aleea ce ducea în stradă. „Asta mănâncă la cantină. O plăti, oare? Am auzit că soția lui nu i-a gătit niciodată. Poate-s bârfe...”. Intră în cantină și se îndreptă spre linia de autoservire. Luă o tavă și puse pe ea o farfurioară cu o bucată de unt, o bucățică de brânză topită învelită în staniol aurit, o cutiuță cu gem și apoi își turnă într-o cană ceaiul. De alături își alege o două felii de pâine. Se îndreptă cu tava spre o masă liberă. O studentă aflată alături îi zâmbi, salutându-l cu o înclinație a capului ei încârlionțat. Îi răspunse la salut. Mâncând se gândea dacă a văzut-o pe tânăra aceasta la conferințele lui. „Da... da! Îmi aduc aminte. Stă, întotdeauna în primul rând lângă ușă și pleacă imediat de cum termin. Nu așteaptă răspunsurile mele la întrebările studenților. De ce, oare!?”.

După ce termină de mâncat, duse tava la debarasor și se grăbi spre ieșire. În fața lui mergea studenta cu părul cârlionțat. „A terminat de mâncat mult înaintea mea”, gândi Constantin. După cum observă, fata parcă a micșorat pașii. „Să dorească oare să mă abordeze?! Trebuie să măresc pașii...”. Ajuns în dreptul ei, o întrebă direct:

-Domnișoară, am observat că nu ați rămas niciodată la partea a doua a conferințelor mele! Care este motivul? Fata îl privi mirată cu ochii ei albaștri precum cerul senin al primăverii.

-Pe mine mă întrebați, domnule profesor?!

-Pe dumneavoastră. Evident! Căci doar pe această alee nu mai e nimeni!

Puțin timidă fata se uită la el și aranjându-și ochelarii de soare pe care și-i scoase din poșetă. Îi răspunse cu un glas pe care numai Aura îl avea atunci când a cunoscut-o, pe vremea când erau studenți.

-Vă răspund simplu și sincer. Lucrez ca reporter la un ziar local și trebuie să fiu în anumite locuri la diferite evenimente. De aceea nu stau până la sfârșit.

-Acum înțeleg! Vă felicit pentru activitatea aceasta. Dar... mai aveți timp de învățat?

-Nu prea! Însă, îl drămuiesc.

Mergeau alături, și Constantin se simțea, parcă, din nou student. Își aduse aminte de o poezie de-a lui din timpul când era elev la Școala Tehnică Tipografică din București, dedicată unei eleve în anul doi de liceu. *„Prea ești mică fată de liceu/ Sau poate am îmbătrânit și eu?!”*

-Și eu am fost ca dumneata, pe când aveam anii pe care îi ai. Atunci reporterul era îngădit de cenzura comunistă. Vremuri grele!

-Am auzit... dar... nu ne vine a crede că ziaristul nu putea să scrie ce vede și ce gândește.

-Era vremea când una gândeam și alta făceam și scriam. Era o dublicitate... criminală.

-Domnule profesor, mi-ați dat o idee!

-Care!?

-Îmi acordați un interviu pentru ziarul la care lucrez în care să spuneți tot ce știți despre viața de ziarist în perioada aceea?

-Cu mare plăcere!

-Atunci să stabilim o oră și o dată!

-Din păcate, numai azi și mâine mai stau în orașul de la poalele Feleacului.

-După amiază, pe la orele 16, e bine?

-Nu! La ora aceea sunt la familia Florin, la o serată de poezie.

-La scriitorul Florin!? Mare scriitor! Un bun manager cultural. Am fost la câteva acțiuni culturale organizate de domnia sa. Vă rog să-i transmiteți gânduri bune din partea mea. Inclusiv doamnei care e foarte simpatică. Chiar o poetă bună.

-Așa este!

-La ora 18! E bine?

-E bine!

-Unde?

-La Clubul Universitarilor.

-Așa rămâne!

Mai merseră o parte de drum, vorbind despre mișcarea culturală, abordând și amozitățile dintre grupările scriitorilor din oraș, după care se despărțiră în fața Bibliotecii Universitare.

Constantin trecu pe partea cealaltă a trotuarului îndreptându-se spre Universitate. Se uită la ceas, grăbi pasul. „Mai sunt cinsprezece minute și trebuie să intru la ore”.

În camera mea, am început să lucrez la roman, scriind la calculator. După un timp a am dat clic să văd ce e-mailuri au mai sosit. Printre altele, multe *forwarduri*, pe care le-a *deletat*. Însă, mă bucur, când printre zecile de e-mailuri l-am descoperit pe cel venit de la George Roca, din Australia. Conține siglele Ligii Scriitorilor și ale tuturor filialelor... Le-a executat cu

măiestrie! Am lăsat deoparte pagina Word pe care scriam, și am trimis la toți președinții filialelor Ligii Scriitorilor, din țară și străinătate, siglele respective. Sper să le placă și să bucure. După această operațiune am adus în față pagina Word și am început să scriu la roman în continuare:

„După ce mulțimea s-a risipit, Constantin și Aura s-au dus, pe ocolite, la Primăria municipiului. Ora era destul de întârziată.

-Nu știi dacă vom găsi pe cineva acolo, dragă Constantin.

-Vom vedea...

Trecură pe lângă parcul central, despre care Gib I. Mihăescu scrisese undeva despre cum a fost amenajat. În fața acestuia se ridica noua clădire a Primăriei. La ușa acesteia stătea postat un gardian fumând. Se apropiară de el cu precauție.

-Îl căutăm pe domnul primar!

-Sunteți înscriși la audiență?!

-Nu! Știm că se intră cu programare, dar suntem din București de la ziarul...

-Așteptați să dau un telefon!

Gardianul intră în clădirea primăriei. Constantin și Aura se uitau în jur cu îngrijorare. Din priviri se înțelegeau. Aparent nu se vedea nimic deosebit. După un timp apăru și gardianul.

-Domnul primar vă așteaptă! Biroul dânsului e la etajul unu pe dreapta.

-Mulțumim!

Urcară scările încet. Amândoi își puneau ideile în ordine. Gândurile se învălmășau, își luau zborul precum roiul de vrăbiuțe speriate de ceva anume.

-Constantine, nu simți că nimic nu se încheagă? Prea multe evenimente de-a valma în câteva zile într-un orașel în care, aparent, nu se întâmplă nimic.

- Ai dreptate! Aici, aparent, totul este asemeni unei mări liniștite. Nici-un val nu tulbură întinsul apei. Totul pare încremenit. Dar... la mari adâncimi sunt curenți puternici ce produc mari drame în rândul peștilor și modificând în configurația fundului de mare.

-Așa este și aici...

Ajunși în fața ușii, Constantin ciocăni și o pofti pe Aura să intre prima. În camera se afla secretara, o brunetă cu ochii albaștri, pătrunzători.

-Bună ziua! Domnul primar vă așteaptă. Dar, înainte de a intra vă rog să vă legitimați pentru a vă trece în registru de audiențe.

Constantin scoase legitimația de ziarist din buzunarul din spate al hainei și o întinse secretarei.

-Doamna este soția mea, Aura Ene.

-Aaaa... sunteți scriitorul Constantin Ene! Am auzit de numele acesta. Chiar am văzut câteva cărți ale dumneavoastră în biblioteca orașului. Eu... nu prea am timp... Când citesc iau cărți de Sandra Brown, știți... sunt mai antrenante...

-Înțeleg! Mă bucur și pentru faptul că ați văzut câteva titluri ale cărților mele.

Secretara cu ochii albaștri poate neînțelegând ironia din glasul lui Constantin îi înapoie legitimația.

-Puteți intra!

Constantin observă că înainte de ai invita să intre în cabinetul primarului secretara își strecură mâna stângă sub birou. „Cred că l-a anunțat printr-o sonerie” gândi. Din instinct dori să ciocăne în ușă, dar aceasta era capitonată cu piele. Apăsă clanța de alamă

lustruită și pășiră în imensul birou. Primarul se afla la biroul așezat în formă de T în fața unei mese lungi. Acesta se ridică și le întinse mâna. Avea o mână rece, fleșcăită, ca de mort!

-Luați loc, vă rog!

-Mulțumesc! răspunse Constantin.

Se așezară pe o parte a mesei, unul lângă altul. Se priviră câteva clipe. Ochii primarului, de un căprui închis, alunecară pe lângă cei doi.

-Ce vânt... vă aduce pe la noi?

-Dacă aș spune că dorul de orașul natal, poate nu mă credeți!

-Aaaa... înțeleg! Și eu mă duc, din joi în Paști, în satul meu natal, la Cuca Măcăii.

Constantin simți ironia din glasul acestuia, și răspunse cu aceeași monedă.

-Vedeți!? Așa îmi este dor și mie de satul natal, Cuca Măcăii al meu. De aceea vin din joi în Paște. Dar... din păcate oamenilor, unii din ei, le este teamă că le tulbur activitățile infracționale. La Cuca Măcăii tot așa pățiți?

-Nu înțeleg ce vreți să spuneți!?

-N-ați aflat ce-a fost în orașul păstorit de dumneavoastră?!

-Ceva, ceva... mi-a ajuns la urechi...

-Și ce ziceți?

-Ce să zic!?

-Domnule primar, de ce nu ați făcut ceva să împiedicați această acțiune împotriva noastră!? Puteam să fim linșați. Dacă nu sunteți amestecat în afacerea cu vinuri falsificate, e de datoria dumneavoastră să sezizați organele abilitate. Doar

afacerea aceasta murdară e în ograda dumneavoastră.

-Cum îndrăzniți să afirmați acest lucru, domnule Ene? Ce amestec să am...?

-Nu dumneavoastră direct! Poate partidul din care faceți parte. De unde atâția bani irosiți în campania electorală?

-Nu sunteți dumneavoastră în măsură să judecați partidul nostru.

-Sunt unul din contribuabilii ai cărui bani îi rispește partidul din care faceți parte. Pe pomeni electorale...

-Și votând legi care a transformat trei sferturi din populația țării în asistați sociali, a continuat Aura. Cine mai muncește domnule primar? Dacă o parte din aceștia, puțini totuși, mai și fură?

-Doamna Ene, să lăsăm organele abilitate să se ocupe de aceste fapte reprobabile!

-Și de cazul nostru de azi, domnule primar!? Completă Constantin.

-Da!

-În cazul nostru, dumneavoastră aveți un cuvânt greu de spus. Manifestația a avut aprobare?

-Nu știu! Mă interesez!

-Păi... nu dumneavoastră trebuia să semnați autorizația pentru manifestările desfășurate pe domeniul public?

-Conform legii, da! Dar, eu am fost plecat din localitate și în lipsa primarului, aceasta poate fi semnată și de unul din viceprimari.

-Da, da! Însă, puteți întreba pe domnișoara secretară dacă a înregistrat un astfel de act.

Primarul apăsă pe un buton aflat sub suprafața biroului și imediat tânăra deschise ușa, oprindu-se în pragul ei.

-Domnișoara Mioara, ai înregistrat zilele acestea o aprobare pentru un miting sau demonstrație?

Până să răspundă tânăra a avut o clipă de ezitare. Cu privirea aplecată în podea, șovăind, răspunse.

-Nu!

-Cum nu!?

-Nu, domnule primar! Dar... îmi spusese doctorul Daculescu că dorește o astfel de aprobare, încercă să dreagă busuiocul secretara.

-Bine, bine! Poți să pleci! Fata se retrase, parcă cu vinovăție, închizând ușa după ea.

-Domnule primar, păcat că în orașul meu natal, legea o face strada. Adică... spus mai direct, nu se respectă... legea. Pe deasupra, cred că ați auzit de afacerea cu vinul falsificat fabricat la sifoniera de la gară?

-Cine spune asta? sări ca ars primarul.

-Consumatorii! completă Aura.

-Doamna Ene! Cine a dovedit că în orașul meu se fabrică vinuri false!?

-Eu! Pe lângă alte studii, eu sunt și tehniciană în acest domeniu. Și... în laboratorul în care lucrez am făcut analizele acestui vin care se vinde vărsat, dar și înbuteliat, în multe magazine din țară.

-Cu ce îmi faceți dovada că nu proprietarii magazinelor l-au... adăpat?

-Cu vinul cumpărat chiar de la sursă de către un consumator trimis de mine, interveni Constantin.

-Dacă acest individ a pus apă în el până să-l aducă la dumneavoastră?

-Eram acolo, cu trei martori. Totul s-a filmat cu camera ascunsă. Vinului i s-au făcut analizele în două laboratoare independente.

-Daaa!?

-Da, domnule primar! Vom face cunocut cititorilor acest caz. Ancheta continuă. Dacă nu am fi noi, ziariștii, s-ar fura totul în țara asta, bineînțeles, în numele... alegăto-rilor, căci organele abilitate, de care faceți vorbire, sunt... oarbe. Fac jocul politicianului!"

-Vino la masă Florine! Eu trebuie să plec să o iau pe Catinca de la școală.

-Bine, vin...

După ce m-am spălat la baie pe mâini, am intrat în bucătărie. Mirosul de mirodenii emanate de ciorba de perișoare aburindă, mă îmbia.

-Miroase frumos, Tina dragă!

-Dar... să vezi friptura de curcan din cuptor... Îți lingi degetele.

-Ai stropit-o cu vin?

-Da! Cu vin adus de la Frusina. Natural.

-Păstorel Teodoreanu spunea că vinul bun nu drege vinul prost, pe când cel prost îl strică pe cel bun.

-Așa este! Și mai spunea că între un vin nesincer și o femeie acră, alege vinul bun.

-Dragă Tina, pune și două pahare pe masă.

M-am sculat de la masă și am căutat în cămară o sticlă cu vin de Drăgășani.

-E un roze demisec.

-Știu...

Am turnat în pahare vinul, și-am ciocnit în cinstea noastră, a copiilor și nepoților.

-E bun! Nu e parfumat. E așa cum trebuie... are buchet...

-Un vin prea parfumat e ca un vezeteu care vine de la coafor, spunea... tot Păstorel.

-Și avea dreptate! Întotdeauna trebuie să prețuiești conținutul sticlei atât cât nu are pretenția să-ți impuie forma damigenei.

Am mâncat cu poftă cele două feluri de mâncare.

-Avem și felul trei!

-Da? Ce-ai pregătit?

-Nu am pregătit. Am cumpărat. Ghici ce?

-Ecleruri!

-Nu!

-Savarine!

-Nu!

-Tort cu nucă...

-Nu! Nu! nu, nu....!

-Hai, spune!

-Ce am mâncat noi când am fost în Halkidiki?

-În Grecia?! Păi... de toate...

-Care ți-a plăcut cel mai mult.

-Aaaa! Baclava! Și mama ce se chinuia să facă „zecile de foi"! Pe timpul comunismului nu se găseau foi gata făcute la cofetărie sau alimentară. Le întindea săraca pe mesele din casă și pe hârtii albe așezate pe paturi să se usuce.

-Îți aduci aminte, am mâncat la restaurantul Kassandra pe plaja Neo Kallikratia. Dar nu a fost așa de scump.

Tina se ridică de pe scaun și deschise frigiderul. A luat de acolo o casoletă cu patru bucăți de baclava.

-Le-am cumpărat de la cofetăria grecească de pe bulevardul 21 Decembrie.

-Au fost scumpe?

-Mult mai scumpe ca în Grecia.

-Așa este la noi. Salariile sunt mici, pensile la fel, dar totul este mai scump ca în țările europene.

-Comercianții români vor să se îmbogățească cât mai repede. Să ardă etapele estompate de comunism timp de cincizeci de ani.

-Mâncăm câte una. Celelalte două le păstrăm pentru masa de prânz de mâine.

-Bune sunt! Dulci... dar... parcă ar fi trebuit să fie mai însirocate.

-Mama le însiroca mai mult... și aveau o dulceață de-ți lingea degetele.

-Știu! Și eu am apucat vremea când mai făcea baclava, până a orbi...

-Tina dragă, ieri l-am văzut pe Ioan Moroșan, poetul, beat turtă, prin centrul orașului.

-Ăsta va muri ca Arthur Enășescu. Păcat! Poetașul ăsta, poate coborî până unde s-a coborât Enășescu. Dar nu poate urca până unde s-a urcat el.

-Mai era cu un al poetaș, nu-mi aduc aminte cum îl cheamă. Se țineau unul de altul să nu cadă. Oamenii priveau după ei...

-Fac breasla noastră de rușine. Mai era unul cu ei?

-Da! Moldoveanu...

-Bănuiam... ăsta e nelipsit de la astfel de beții aproape zilnice.

-Păstorel spunea că doi bețivi egali cu un al treilea sunt bețivi între ei.

-E o pasiște după teorema paralelelor din... geometrie.

-Nu vreau să le iau apărarea, dar tot ce este viu crește din pământul negru al păcatului.

-...Și răul din noi din slăbiciune și prostie!

-Da! Inteligența este autentică, pe când prostia e sinceră...

Tina s-a ridică de la masă și începu să strângă farfuriile. Eu am pus tacâmurile în chiuvetă pentru a le spăla.

-Sărut mâna pentru masă! A fost bună și gustoasă!

-Și... bucătăreasa grasă! completă Tina.

-Nu este grasă. Este printr-un inel trasă...! Mă duc să-mi fac siesta în dormitor!

-Bine! La ora trei mă duc după Catinca, dar până atunci mă odihnesc și eu.

M-am retras în dormitor. Înainte de a adormi am citit o pagină din cartea de eseuri „Taurul din Phalaris” de Dumitru Velea. „Ce-o mai face? De mult nu mai știu nimic de el...”.

Nu cu mult timp înainte de a începe vecernia la biserica de peste drum, chiar când se întorsese Tina de la nepoțică a sosit și Constantin. A venit ca o vijelie, grăbit cum nu fusese în cele opt zile de până acum.

-Dragi mei, în după amiaza aceasta nu o să stau mai mult de o jumătate de oră.

-De ce?! Am întrebat uimit.

-Precis și-a găsit... una! a continuat Tina.

-Chiar mi-am găsit una. Pe bune. Este reporteriță la un ziar de aici și dorește să-mi ia un interviu.

-Nu dorește și altceva? ripostai eu.

-Doar suntem oameni... serioși. Nu are rost să mă încurc cu o puștoaică. Dacă nu am făcut-o până acum, ce rost mai are la vârsta noastră.

-Niciodată nu-i pre târziu! Completă glumind Tina.

-Gata cu gluma! Intră, te rog, dragă Constantine, să ne delectăm cu câteva poezii de-ale tale.

După ce și-a pus haina în cuierul de pe hol, am intrat toți trei în sufragerie. Ne-am așezat fiecare pe fotoli.

-De mult nu am mai petrecut împreună o după amiază de poezie. Îți aduci aminte? Când eram studenți veneam la tine și sub nuc, la lumina lampadarului din curte, făceam seri de poezie.

-Uneori pe fond muzical, am completat eu.

-Da, da...

-Cumpărasem de la talcioc un pick-up vechi și câteva plăci cu muzică simfonică cu banii primiți de la muncă la un depozit.

-Îmi aduc aminte. Ai lucrat câteva zile la descărcat vagoane cu lemne în Gara Chitila...

-Așa este! Cu banii primiți am luat acel pick-up.

-Am fost împreună...

-Doamne! Ce de lucruri vindeau bucureștenii! Bijuterii, tablouri de valoare, tot felul de nimicuri...

-Era mare sărăcie. Foștii proprietari fuseseră alungați din casele lor și își vindeau lucrurile să poată supraviețui.

-În casele lor se instalaseră nomenclatura de partid, securiștii, oamenii regimului comunist. Intervenii Tina puțin revoltată.

-Așa este! Când au fost alungați din case nu i-au lăsat să ia decât lenjeria, și nici aceea toată. Restul, mobilă stil, de nuc și mahon, pian, tablouri au rămas să beneficieze de ele burghezia comunistă.

-Vremurile de atunci îmi aduc aminte de „Taurul lui Phalaris”, despre care face vorbire Empedocle în cartea „Purificări”.

-Ce se spune în această istorioară? Interveni Tina.

-Un sculptor, am început să povestesc, atenian, pe nume Perillos s-a dus la tiranul Phalaris și i-a propus, pentru slavă și satisfacție, confecționarea unui taur de tortură. Primind comanda, sculptorul atenian construiește taurul din bronz. Potrivnicii tiranului erau închiși în interiorul taurului și în fața lui Phalaris un foc puternic încingea această lucrare. Țipetele celor închiși în carcasa metalică, ce ieșeau prin gura și ochii animalului înroșit, printr-un mecanism ingenios, afară se azeau ca o muzică ademenitoare și frumoasă.

-Așa a fost comunismul! a exclamat Tina.

-Și Dante invocă simbolul torturii scufundându-l pe Guido da Montefeltro în bolgia infernului, continuă Constantin.

-Dar, să lăsăm povestioarele... Te rog Constantine citește din poeziile tale!

În cameră s-a lăsat liniștea. Prietenul a început să citească pe fondul unei arii din „Nabucco”, direct de pe calculator:

„Autobiografie

*M-am născut pe strada anului 1942,
bombardată de oameni cu ochii roșii,
îmbrăcați în verde
când vara scotea la porți moșii,
aruncându-și mantaua soldățească și ploii
luna iunie aducea în ferestre visele femeilor
și dor,
mergând nicăieri, așteptând în pridvor...*

*Mama mi-a pus în straiță, în loc de pâine
visul zilei de mâine,
pe care l-am trăit într-o singură noapte
când ursitoarele jucau pe un lătrat de câine
pe strada unde școala intrase în vacanță
și paznicul plecase cu cartela după pâine
legând poarta cu o speranță...*

*jucării confecționam din zdrențe de vise,
ciorapul piciorului desculț îl făceam minge,
în curtea școlii cădeau iubiri ucise,
pe dealuri contempla sania
cum în sufletele noastre ninge
cu cântece rusești Tania.”*

-Vă mai citesc una!

„Culori fără culoare

*Visul mergea în vârful degetelor să nu deranjeze zorii,
Realitate culcată peste urechea stângă a culorii,
Roșul aluneca pe trotuarul cu auzul ațintit
spre trecătorii ce gândeau dormind cu capul pe perna
de aer, rotită, a zidului violet al cerului,
mănuși pe degete ridicate incoștient să voteze ideea
ce nu fusese rostită.*

*Galbenul îngălbenise de atâta rugină în voci
Pești fără bronhii înotau în apa țâșnită din roci,
Totul era un amestec de șoapte și tăcere
Încât frunzele răgușiseră în copcii rodind miere
Și nimeni nu mai cunoștea culorile, doar cotul
Își bătea palma a bucurie ronțâind pișcotul.”*

-Gata! Trebuie să plec!
-Te rog, mai citește una! insistă Tina.
-Bine!

Constantin, cu voce gravă, baritonală și
ondulatorie, începu să citească poezia:

„Cuvinte din livezi

*Când a trecut atâta amar de vreme?
Iubito, peste noi zăpezi s-aștern,
Cât sunt aici cu tine, nu te teme
Chiar dacă în geam ne bate-un frig etern.*

*De când ți-a înflorit pe deget iarbă,
-vergheta legământului pe veci-
Lumina din oglinzi se-mpletește salbă
Când prin poezia mea tu treci.*

*Chiar dacă, tu, ascuns, nu mai ești
Fetița din livezi, dar ești bunică,
Porți cu tine traista cu povești
Pentru nepoțica cea mai mică.*

*A trecut, când, atât amar de vreme?
Iubito, peste noi se-aștern zăpezi,
Eu sunt aici, alături, nu te teme
Și-ți mai culeg cuvinte din livezi.”*

Am aplaudat. Prietenul s-a sculat din fotoliu și s-a îndreptat spre cuierul din hol.

-Călătorului îi stă bine cu drumul!
-Te așteptăm și mâine. E... ultima zi.
-Vin mai devreme, fiindcă avionul pleacă la orele 18:00.
-Bine! Pa!
După plecarea lui Constantin m-am așezat la calculator și am început să scriu din nou la roman.
-Iarăși scrii!? Mai stai cu mine la televizor.
-Dragă Tina, doresc să-l termin cât de curând.

Ziua a zecea: Când sunt doi puterea crește...

(Să nu poftești nimic ce este al aproapelui tău)

„Au ieșit din cabinetul primarului, așa cum au venit. În coadă de pește” N-au mai trecut prin centrul orașului să nu se întâlnească cu oamenii lui Daculescu. S-au plimbat pe străzile laterale și apoi cu pași egali au luat-o pe Calea lui Traian spre Olt.

-Mafioșilor ăștia nu au teamă de moarte! Fură de unde pot. Nu se mai satură, de parcă ar lua averea în pământ cu ei.

-Dragă Aura, Reis spunea că nu s-ar putea trăi dacă s-ar zăbovi îndelung asupra gândurilor despre moarte. Așa că, ei nezăbovind nici-o clipă asupra trecerii noastre în eternitate, se cred nemuritori...

-Cesare Povese spunea că nimic nu poate consola o moarte. Toate marile discursuri ce se rostesc despre necesitatea ei, despre valorile ei, despre prețul acesteia

trecheri, nu fac decât să o arate în totala ei goliciune, și mai îngrozitoare.

- Mai întotdeauna numai după ce moare omul i se scot în evidență calitățile. Până atunci îi obstrucționează intențiile bune. Astfel ajungem la Jean Rostand care spunea că nu se poate iubi perfect decât ceea ce sa pierdut pentru totdeauna.

-Observi dragă Constantine că au fost tăiați toți plopii ce străjuiau șoseaua aceasta?

-Știm de mai mult timp. A fost o afacere a fostului primar. A vândut plopi pe bani grei rudarilor.

-E materie primă pentru alții și linguri.

-Da!

-Apropo! Zicala ce se potrivește nu numai pentru mafioți dar și pentru noi, oamenii de rând, este... să lucrăm ca și cum am fi nemuritori și să profităm de viață ca și cum ar urma să murim mâine.

-Dar dacă profitând de viață ca și cum ar urma să murim mâine încalcăm morala creștină și legile societății?!

- După mine omul trebuie să trăiască în cinste, omenie, iubire și adevăr.

- E nevoie să descoperi adevărul, când toți strigă și nici unul nu ascultă, spunea cu aproximativ o sută șaptezeci de ani în urmă lordache Golescu. Nu vezi ce fac azi politicienii?

-Văd! Se ceartă la televizor sau în plenul Parlamentului să arate cum luptă ei pentru alegători, dar în fapt se înțeleg de minune la... ciolan.

-Niște perverși ajunși în fruntea țării prin mituirea electoratului sărăcit și neinformați.

-Așa este... Uite Constantine, lunca Oltului parțial este lucrată!

Priviră cu tristețe bălăriile ce acopereau câmpurile.

-Când eram copil, aici, se făcea cel mai bun porumb. Era așa de înalt că nu ne vedeam din el. Ne jucam pac-pac, cu pistoale făcute de noi cu țevă din tulpină de soc. Unii eram Armata Roșie, alții fasciștii. Întotdeauna câștigau ostașii sovietici care au trecut pe sub Oltul înghețat cu „țigara aprinsă”. Pe atunci nu sesizasem ironia din această... poveste.

--Și la noi, la Ușurei, până la colectivizare oamenii aveau lanuri de porumb foarte bogate. Dar... după ce le-au luat atelejele, boii, caii... s-a ales praful de toate. Au fost ani când părinții mei s-au dus în Moldova să cumpere porumb și grâu pentru a plăti cotele. Bineînțeles înainte de colectivizare. Apoi... C.A.P.-ul de la noi a fost foarte sărac, așa cum a fost și președintele lui. A fost pus în această funcție pe cel mai sărac și leneș om din sat. Pe deasupra și bețiv. Într-o zi s-a dus la primul secretar de raion și l-a rugat să-i facă o casă. Ști ce i-a spus Bădulescu, prim secretarul?

-Ce anume?

- Uite așa i-a spus! „Băi, tovarășe, ai pe mâna ta bogăția unui sat și te plângi că nu poți să-ți faci casă? la tovarășe de la CAP că este avuția poporului, adică și a dumitale... și fă-ți casă”.

-Și-a făcut până la urmă?

-A furat cât a putut. Și-a făcut un palat de căsoi. Dar... nu s-a oprit aici. A mai făcut încă patru... pentru toți copiii lui.

-Avea poporul era... a reprezentanților lui.

-Așa era... Pe când eram elevă la liceu m-am dus la primărie să reclam că am văzut... cum același președinte de CAP a dus acasă la el cinci remorci cu grâu luat de la batoză... Instructorul de partid care era

în biroul primarului mi-a spus, textual: „Fetițo cine vede multe poate să-și piardă vederea”. Și mi-a mai spus, o frază foarte interesantă: „Dacă nu-l gândești, răul nu există!” Apoi a complectat: „Fetițo nu te gândi la rău. În situația de care spui, așa zisul rău făcut de președinte, dacă nu-l gândești, nu există. Ai înțeles?” m-a întrebat. Eu nu am spus nimic și am plecat.

-Iată, am ajuns la hotel. Ne facem bagajele și plecăm.

-Da, da!

-Însă eu voi continua să investighez cazul vinului falsificat.

-Bine faci!

Retras în camera mea, am adormit, după ce am citit câteva pagini din Biblie.

*

Razele solare ale dimineții, jucându-se pe fața mea, m-au trezit. Cântecele unui cocoș, din vecini, ținut pe balcon m-a înviorat.

Am ieșit din cameră și m-am dus în baie să mă bărbieresc. Loțiunea *after shave*, împrăștiându-mi fața, m-a trezit de tot. Tina era deja în bucătărie și pregătea micul dejun pe bază de cereale.

-Sărut mâna Tina!

-Bună dimineața, Florin! Te rog să te așezi la masă.

-Bine! După ce mănânc voi lucra la roman. Azi sper să-l închei.

-Ești foarte activ...

-Fără acțiune, spunea Victor Eftimiu, gândul nu se poate materializa pentru a se transforma în adevăr.

-Da... la care adaug ce spunea Panait Istrati:
„Eu cred că adevărul artist trebuie să fie un apostol sau un revoltat contra tiraniei. Frumosul care nu este în slujba binelui e ca un soare care încălzește o planetă moartă!”

-Așa este! Am mâncat. Sărut mâna pentru masă, c-a fost bună și gustoasă!

-Să-ți fie de bine!

-Mulțumesc! Mă duc în biroul meu să lucrez.

-Spor la treabă. Eu rămân să gătesc. Nu mă duc azi la nepoate...

-Nu uita că azi este ultima zi când vine Constantin. În seara acesta pleacă la București cu avionul.

-Îl așteptăm...

M-am retras în camera mea și am început să scriu la calculator. Nu înainte de a citi zecile de e-mailuri.

„Pe drumul de întoarcere Constantin și Aura au tot discutat despre incidentul din orașul natal, iar peste acestea se suprapuneau amintirile comune din care nu lipseau Florin și Tina. Privind în oglinda retrovizorie Aura o vedea pe Tina tinereții ei, plină de vise și speranțe. Constantin conducând cu atenție, depășea uneori TIR-urile care înaintau greoi... încărcate cu cine știe ce marfă... Îl vedea pe Florin în oglinda de deasupra parbrizului... tânăr, visând să-și cumpere din economii o Dacie 1100...”

Imaginile, atunci când amintirile din memorie te obsedează, vin fără să le chemi. Viața omului, gândea la volan Constantin, este precum cursul Oltului care poate căpăta un număr nelimitat de forme, dar izvorul lui este întotdeauna unul singur: ceva ce seamănă cu lacrima.”

Constantin n-a mai venit. Poate a avut alte treburi, poate...

SFÂRȘIT

-Dragă Tina am terminat romanul!

-Bravo!

-Vii să citești ultima pagină?

-Vin! A răspuns Tina. Tot romanul scris până acum l-am citit.

Dinspre bucătărie, după ce lăsase Tina ușa deschisă... răzbăteau până în camera mea acorduri din „Flautul fermecat“ de Mozart.

Așezată lângă mine în fața calculatorului am citit împreună ultima pagină. Ne-am ridicat de pe scaune și imaginile noastre din oglinda de la toaletă se suprapuneau perfect peste cele ale lui Constantin și Aura. Muzica micului zeu care coboară spre noi din înălțimi ne înfășura precum un parfum de violele din primăvara pe care o așteptăm.